

Remissvar på Jordbruksverkets förslag till nya föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2015:xx) om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd. Inklusive separat remiss på Fäbodar.

Remiss under februari och mars.

I första kolumnen finns den kommenterade bestämmelsen. I den andra kolumnen visas synpunkten och vem eller vilka som lämnat den och i den tredje kolumnen visas Jordbruksverkets kommentar till synpunkten.

Skogsstyrelsen
Länsstyrelsen i Jämtland
Länsstyrelsen i Västernorrland
Länsstyrelsen i Gävleborg
Sveriges Lantbruksuniversitet
Länsstyrelsen i Västra Götaland
Länsstyrelsen i Stockholm
Länsstyrelsen i Gotland
Länsstyrelsen i Skåne
KIWA Sverige AB
Länsstyrelserna i E, F, G och H län
Hushållningssällskapens förbund
Naturvårdsverket
Länsstyrelsen i Västerbotten
Länsstyrelsen i Uppsala
Lantbrukarnas Riksförbund
Skärgårdarnas Riksförbund
Länsstyrelsen i Dalarna
Dalarnas Fäbodbrukarförening
Gävleborgs fäbodförening

Föreningen Sveriges Fäbodbrukare
Lima Malung LRF avdelning

Avstår från att lämna synpunkter eller har inga synpunkter:

Företagarna
Regelrådet
Sametinget
Svenska Djurhälsovården
Sveriges Kommuner och Landsting
Tillväxtverket
Länsstyrelsen i Västmanland
Länsstyrelsen i Halland
Naturvårdsverket
Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt

Bestämmelse	Synpunkt	Jordbruksverkets kommentar
Övergripande	Skogsstyrelsen	
	Skogsstyrelsen noterar att myndighetens synpunkt under samrådet har beaktats. I övrigt har Skogsstyrelsen inga synpunkter.	Lämnad utan ytterligare kommentar.
	Länsstyrelsen i Jämtland	
	Länsstyrelsen i Jämtlands län anser att 2 kap om ”Skala för avdrag på grund av villkorsfel” ska läggas som sista kapitel i föreskriften. Det känns generellt fel att läsa om fel och avdrag innan man läst om villkoren för de olika ersättningarna. Sökanden måste först veta vad som krävs i ersättningen innan man kan ta ställning till avdrag, även handläggande myndighet bör läsa föreskriften i den ordningen.	Vi valde att lägga detta kapitel som 2:a eftersom vi redan nu vet att vi ska införa fler kapitel med de ersättningar som öppnar 2016. För att förenkla hänvisningar till detta kapitel valde vi detta upplägg. När alla ersättningar är på plats ser vi över möjligheten att flytta kapitlet med skala för villkorsavdrag.
	Sveriges Lantbruksuniversitet	
	<p>Sammanfattning av SLU:s synpunkter</p> <p>SLU vill poängtera att ett vanligt förekommande djurskyddsproblem är magra djur som hålls på beten för den biologiska mångfaldens skull, där stödutfodring inte får ske och där återväxten är låg, vilket ofta ger för lite foder för att djur ska hålla ett acceptabelt hull. SLU har följande synpunkter på urvalskriterier som bör ligga till grund för stöd och investering i jordbruk. Följande uppgifter bör anges:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Hur många djur och hur stor areal som påverkas.</i> Det är bra att sökanden måste ange betesareal för de djur som man avser att ha så att bedömning kan göras om tillräcklig betesareal finns.• <i>Vilka extra åtgärder sökanden kommer att vidta för att öka djurvälståndet.</i> SLU anser att sökanden ska ange vilka extra åtgärder som kommer att göras för att öka djurvälståndet.	<p>Vi vidhåller det svar som vi gav på synpunkterna i samrådet:</p> <p>Vi vill klargöra att de paragrafer som reglerar hur tillskottskottsfodring får ske handlar om begränsningar i omfattning och plats för den berörda marken. Vi tolkar yttrandet som att ni vill använda reglerna till att reglera <u>att</u> tillskottsfodring ska ske i vissa fall, men så är inte syftet med</p>

	<ul style="list-style-type: none">• <i>Hur sökanden kommer att bedöma djurens hull.</i> SLU har tagit fram hullbedömningskriterier som kan användas för bedömning av hull hos betande djur. <p>I andra föreskrifter, t.ex. Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. finns det bestämmelser om att en plan för att upprätthålla djurskyddet ska finnas vid oförutsedda händelser som t.ex. elavbrott: SJVFS 2010:15, 1 kap. 17 § Det ska finnas en godtagbar plan för hur djurskyddet ska upprätthållas vid elavbrott.</p> <p>Det är därför synnerligen relevant att ställa krav på att ha en plan för hur djurskyddet ska upprätthållas även under betesdrift.</p>	<p>reglerna.</p> <p>Av ert yttrande drar vi slutsatsen att ni vill ändra på vilket sätt regleringen av tillskottsutfodring av betesdjur ska ske. Ni vill att det ska bli ett krav och inte bara en möjlighet. Detta skulle i så fall få till följd att behovet av tillskottsutfodring och hur detta ska lösas måste beaktas i varje enskilt fall vilket kan vara positivt ur djurvälståndssynpunkt. Det är inte ändamålsenligt att reglera tillskottsutfodringen i förväg. En åtagandeplan för en betesmark gäller i fem år och under dessa år skiftar både beteskvalitet och betesmängd.</p> <p>Det kan tyckas vara en målkonflikt med att kräva att betesmarker ska "betas av", inte får gödslas och att ingen skadlig ansamling av förna ska ske och samtidigt hålla betesdjuren i gott hull.</p> <p>Vi bedömer att det inte behöver var någon målkonflikt då vi anser att lantbrukarna väl besitter både det omdöme och det djuröga som krävs.</p>
--	---	--

		<p>Det är varje djurägares plikt att sköta de djur man har i sin ägo. Lantbrukarens ansvar är dock att se till att de betesdjur som denne har på sina betesmarker är lämpade för just den marken och även att de djur som betar markerna är anpassade både till storlek och antal för respektive mark.</p> <p>När myndigheterna genomför kontroller av jordbrukarstöden och då upptäcker att till exempel djur far illa på något sätt så leder det oftast till vidare utredning.</p> <p>SLU har i sitt yttrande pekat på risken att djur som hålls på beten för den biologiska mångfaldens skull blir för magra och att detta leder till djurskyddsproblem och att orsaken till detta är att tillskottsutfodring inte får ske och att fodertillgången på betesmarken är otillräcklig. Det finns dock möjligheter att förebygga detta.</p> <p>Det behöver till exempel inte vara samma djur som går på betet hela säsongen. De behöver inte heller vistas där hela dygnet. Djur som av en eller annan anledning</p>
--	--	--

		<p>blir magra kan tas bort och utfodras separat, på känsliga marker är dock viktigt att djuren som utfodrats separat inte gödslar markerna.</p> <p>Detta ansvar åligger alltid lantbrukaren.</p> <p>Ersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar har hävden av markerna i fokus och att detta minst vart annat år ska ske med betande djur.</p> <p>Problemet med magra djur på betesmarker för vilka lantbrukare sökt ersättning för skötsel av betesmarker torde bäst gå att lösa genom information och rådgivning.</p> <p>Vi har även skickat SLU's synpunkter vidare till ansvariga för djurskyddsfrågor på avdelningen för Djurskydd och hälsa.</p> <p>Svaret från dem är att de anser att SLU:s farhågor tas om hand i djurskyddslagstiftningen.</p> <p>Djurskyddslagstiftningen gäller ju parallellt med föreslagna föreskrifter. Därför finns inte något behov av att införa ytterligare detaljer om detta i den</p>
--	--	---

		föreslagna föreskriften.
	Länsstyrelsen i Västra Götaland	
	Länsstyrelsen finner att vissa delar ändrats och förtydligats i konsekvensbeskrivning och förslag till nya föreskrifter efter tidigare samråd. De förändringar som gjorts bedöms inte påverka våra tidigare synpunkter. Länsstyrelsens vidhåller därför de synpunkter som lämnades vid samrådet. Vi vill emellertid förtydliga några synpunkter som lämnades vid samrådet.	Den delen föreskriften inte är ändrad vidhåller vi därför våra tidigare synpunkter.
	Länsstyrelsen i Skåne	
	Naturvårdsenheten på Länsstyrelsen Skåne anser att ur Naturvårdsenhetens perspektiv är nya landsbygdsprogrammet generellt sett ett steg framåt. Möjligheterna att arbeta med buskrika och trädbärande betesmarker samt gräsfattiga marker är enligt vår tolkning enklare nu än det var tidigare vilket är ett steg framåt för den biologiska mångfalden. Vi tycker även att det är positivt att man har ett mer långsiktigt synsätt i programmets upplägg. Negativt är bedömningen med procentsatser känns svår att uppskatta och gör det svårare för alla inblandade innan det satt sig. Risken är att det kan bli inkonsekvent i praktiken.	Lämnad utan ytterligare kommentar.
	Hushållningssällskapens förbund	
	På sidan 16-17 i sammanställning samråd efter komplettering har länsstyrelserna i E, F, G och H län lämnat synpunkter på bedömning av proratytor, om de kan bedömas som igenvuxna i miljöersättningen. I Jordbruksverkets svar står bland annat att definitionen är en sak och skötselvillkoren en annan. Det är av yttersta vikt att om ytor ritas till i blocket att dessa också är godkända i miljöersättningen för betesmarker vad det gäller igenväxning. Många brukare med betesmarker är mycket trötta på allt krångel som har varit med betesmarker; ändrad definition, ändrade arealer, sanktioner och återkrav. Det får inte bli fel nu, då kommer det lilla förtroende som Jordbruksverket fortfarande har hos lantbrukarna om betesmarker att vara borta. Om myndigheten tar med en areal i blocket och brukaren sedan får anmärkning på igenväxning för denna areal i miljöersättningen, kommer många brukare att tröttna på att söka stöd för betesmarker. Man känner att det är alltför osäkert och känner sig utlämnad till subjektiva bedömningar. Om man slutar att söka för en mark, kommer förmodligen marken	I samband med att blockets gränser ändras på grund av prorata kommer ytor att läggas till även om de är igenväxta. Det finns metoder för att hantera detta på ett korrekt sätt. Dessa är beskrivna i kontrollinstruktioner och riktlinjer för åtagandeplaner för betesmarker och slåtterängar.

	<p>att betas i mindre utsträckning vilket då i förlängningen blir förödande för den biologiska mångfalden. Vi vill på det starkaste poängtera, att det behövs stabilitet särskilt för betesmarker och det måste bli lätt att göra rätt!</p> <p>Länsstyrelsen har lämnat ett bra exempel längst ner på sidan 17. Det är lätt att det blir fel om lantbrukaren ska komma ihåg att söka för en annan areal i miljöersättningen. Det skickar också fel signal till lantbrukaren, hen ska dra ner sin ansökan trots att myndigheten har ritat till areal.</p>	
	Länsstyrelsen i Västerbotten	
	<p>Sammanställ synpunkterna enbart efter kapitel och §§. Det bli betydligt lättare att följa inkomna synpunkter och jordbruksverkets kommentarer. Låt organisation ligga på nivå 3</p>	<p>Det kan kännas svårt och mycket att läsa när det blir både många och långa synpunkter. Det är olyckligt. Det är även svårt att få en bra sammanställning när remissinstaterna lämnar sina synpunkter genom olika uppställningar och på olika sätt. Vi tar med oss synpunkten i arbetet med utformning av mallar.</p>
	Lantbrukarnas Riksförbund	
	<p>LRF har fått möjlighet att lämna synpunkter på samråd av Jordbruksverkets förslag till nya föreskifter och allmänna råd om miljöersättning, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsbidrag. Svaret har beretts tillsammans med LRF branschavdelningar (LRF Häst, LRF Mjolk, LRF Kött, LRF Trädgård och LRF Växtodling).</p> <p>Det kan konstateras att regelverket framöver blir omfattande och detaljerat, trots initiativ till förenkling. Vi hade uppskattat om Jordbruksverket tagit till sig synpunkten från vårt samrådssvar om att redogöra på vilket sätt reglerna trots allt har förenklats. Det hade kunnat göras på ett översiktligt sätt i konsekvensutredningen. Regelverket kommer dessutom att bli fastställt och känt i ett sent läge i förhållande till sista ansökningsdatum. Detta kommer att ställa höga krav på information, t.ex. att det är tydligt vad som skiljer sig mellan tidigare villkor och de kommande. För i många fall kommer lantbrukarna att känna igen villkoren,</p>	<p>När det gäller pro rata kommer ett annat ord att användas i informationsammanhang. Där kommer även metoden att förklaras.</p>

	<p>men de små förändringarna kan spela avgörande roll och det är viktigt att de delarna är tydliga.</p> <p>Vi ifrågasätter fortfarande starkt att ett begrepp som ”pro rata” används i föreskriften utan att det förklaras bättre. Detta ligger inte i linje med Jordbruksverkets ambitioner kring förenkling och klarspråk. Se detaljsynpunkter senare i dokumentet.</p> <p>Som vi framfört tidigare ifrågasätter vi att djurvälståndersättningarna, minskat kväveläckage och skyddszoner öppnar för nyanslutning först 2016. Det ligger dock inte inom Jordbruksverkets ansvar att besluta om detta, men det kan inte nog poängteras de negativa signaler detta för med sig till lantbruksföretagen.</p> <p>Det är bra ambitioner från Jordbruksverket att ni har samma definition av betesmark inom samtliga åtgärder i CAP. Vi välkomnar också att trädräkningen tagits bort. Vår bedömning från vårt samrådssvar om att det låter rimligt att mosaikbete, alvarbete, skogsbete, gräsfattiga marker och fäbodbete inte ger rätt till gårdsstöd kvarstår. Men det måste också påverka ersättningsnivåerna inom miljöersättningen och vi kan därför egentligen inte ta ställning till denna del förrän ersättningsnivåerna blir kända.</p> <p>I föreskriften används begreppen stödmyndighet, den behöriga myndigheten och länsstyrelsen om vartannat. Ett exempel kan nämnas i definitionen jordbruksmark där ”... <u>stödmyndigheten</u> har fastställt marken som ...” jämfört med 3 kap. 4 § där ”... den <u>behöriga myndigheten</u> fastställer en markklass ...” och 3 kap. 12 § där ”<u>Länsstyrelsen</u> kan besluta om ett åtagande på åtagandenivån för särskilt skötsel ...”. Fler exempel finns i förslaget. Det vore bra om samma begrepp kan användas i föreskriften.</p> <p>Vi välkomnar att Jordbruksverket har svarat på ett antal av de frågor vi ställt i vårt samrådssvar och att vissa ändringar av förslaget gjorts i enlighet med våra synpunkter. I vissa fall kvarstår dock frågor och synpunkter och dessa tas upp i detta remissvar. Det är tydligt att Jordbruksverket genomfört flera ändringar i nu liggande förslag jämfört med tidigare samrådsförslag, detta har gett ett betydligt tydligare och mer lättläst förslag. Generellt är det bra att Jordbruksverket har arbetat med enklare definitioner och att få en stabil blockdatabas, detta är positivt både ur lantbrukarens och myndigheternas perspektiv.</p>	<p>Ersättningsnivåerna har nu offentliggjort och finns tillgängliga på Jordbruksverkets hemsida.</p>
	<p>Skärgårdarnas Riksförbund</p>	
	<p>Skärgårdarnas Riksförbund har tagit del av utsänt material i såväl samråd som remissomgång. Vi konstaterar att det nu föreslagna regelverket verkar bli väl så komplicerat</p>	<p>När det gäller blå bård är det endast de delarna av strandängen</p>

	<p>och detaljerat som tidigare programperiods, något som ställt till stora problem för skärgårdarnas lantbrukare. Detta har gällt speciellt de ständiga förändringarna av vilka arealer som ansetts godkända, både rent ytmässigt och klassificeringsmässigt.</p> <p>Vi har under tidigare remissomgångar för nya regler inför det kommande Landsbygdsprogrammet påpekat att det måste gå att ta hänsyn till de mycket speciella naturtyper och förutsättningar som gäller för jordbruk i skärgården. Vi är nöjda med att mosaikbeten och bete/slätter på otillgängliga platser nu blir nationella regler vilket bör underlätta för länsstyrelserna och minska risken för olika tolkningar.</p> <p>Men i det nu aktuella remissmaterialet oroas vi av skärpta regler för betesmarker i strandlinjen, de benämns här som ”blå bård” och ska ingå i gräsfattiga marker. Många ö-jordbruk har rätt stora arealer strandängar som nu ofta är klassade som betesmarker med särskilda värden, utan att ingå i någon annan specialklass. Vi förutsätter att de nya reglerna inte kommer att ställa till problem eller minska ersättningen till de jordbrukare som håller djur på sådana högst bevaransvärda marker.</p> <p>Vidare ser vi stora problem i att det är så många av de skärgårdstypiska markerna som nu både måste mätas om och klassificeras av länsstyrelsernas personal, något som naturligtvis borde vara avklarat <i>innan</i> lantbrukarna ska skicka in sina SAM- ansökningar. Det kommer att bli väldigt svårt för skärgårdsbönder med mycket betesmarker av olika sorter att på ett optimerat och riktigt sätt kunna gå in i de olika åtaganden som nya programmet erbjuder. Vi förutsätter att länsstyrelsernas personal kommer att göra allt för att hjälpa lantbrukarna så att ansökningarna blir riktigt gjorda, inte minst när det gäller block-, skiftes- och markklassindelning. Om det efter insänd ansökan sker förändringar av regler eller annat som påverkar lantbrukarnas åtaganden måste det givetvis vara fritt att välja om man vill ändra eller ta tillbaka sin ansökan.</p> <p>Till sist vill vi påminna om att utgångspunkten för Jordbruksverket i programarbetet sagts vara ”förenkla och utforma regler som håller över tid”. Det återstår rätt mycket innan vi kan säga att dessa målsättningar är uppnådda.</p>	<p>som ligger under vatten permanent som räknas som blå bård. Strandängar räknas generellt som betesmark eller slätteräng. De har dessutom ofta särskilda värden. Om lantbrukaren söker särskild skötsel kommer stödmyndigheten att bestämma markklassen och areal efter att ansökan är inskickad. Detta påverkar utformningen av åtagandet. Om lantbrukaren söker särskild skötsel behöver denne därför inte i förväg veta vilken eller vilka markklasser blocket har eller markklassernas areal.</p> <p>Om det efter insänd ansökan sker förändringar av regler eller annat som påverkar lantbrukarnas åtaganden är tanken att det kommer vara möjligt att välja om lantbrukaren vill ändra eller ta tillbaka sin ansökan.</p>
--	---	--

	Länsstyrelsen i Dalarna	
	13 § Fötydligande om utökning. Får man utöka ett åtagande från 2007-2013 med mindre än 0,1 ha? Första meningen är otydlig. Vi vill skriva meningen: Ett åtagande för ekologisk produktion eller kretsloppsriktad produktion får avslutas om åtagandet utökas så att det i programperiod 2014-2020 omfattar minst 0,1 ha mer mark...	Det är inte möjligt att utöka åtagande från 2007-2013. Det är däremot möjligt att avsluta dessa åtagande om man söker ett nytt större åtagande .
	13 § Mening två. Stryk också, i meningen om utökning pga åtagande för djurhållning	Också syftar till att samma regler gäller som meningen tidigare.
1 kap. Gemensamma bestämmelser och definitioner	Länsstyrelsen i Jämtland	
	1 kap 3§ I rubriken står ”Metod för bedömning enligt pro-rata....som berättigar till gårdsstöd och kompensationsstöd.” Men i första meningen i § står endast kompensationsstöd, ska väl vara med gårdsstöd även där?	Vi korrigerar detta.
	1 kap 10§ Sökanden måste söka om utbetalning för att få ett åtagande godkänt. Vad händer då med en Överlåtelse där man enbart överlåter åtagandet och Övertagaren inte söker utbetalning? Kan inte överlåtelsen godkännas då?	Ja det stämmer åtagandet som överlåts på detta sätt kan inte godkännas om det är första året i åtagandet. Om det är år två kan åtagandet överlåtas utan ansökan om utbetalning men då får övertagaren ingen utbetalning.
	1 kap 11§ Vad innebär detta för gamla kompensationsbidraget och nya kompensationsstödet? Om man har ett pågående Kompensationsbidrag, avslutas det? Går det över i ett nytt? Kan man söka nya Kompensationsstödet istället?	2015 ska alla söka nya kompensationsstödet. Åtaganden från 2013 eller tidigare ger inte någon rätt att behålla tidigare regler, utan alla söker den nya varianten. Åtagandena finns kvar tills de löper ut, men bara som ett ensidigt krav på jordbrukaren att

		fortsätta med jordbruk på 3 hektar tills åtagandet gått ut. Man kan alltså ha kvar ett gammal åtagande och samtidigt söka utbetalning för nytt ettårigt kompensationsstöd. Att kompensationsbidraget står som ett stöd i ansökansföreskriften för gamla miljöersättningar är ett misstag.
	1 kap 13§ Eftersom det inte går att kombinera ett åtagande om Kretsloppsinriktad produktion, borde det få avslutas även om det nya åtagandet för certifierad ekologisk produktion har samma omfattning.	Om en lantbrukare har kretsloppsinriktad produktion och väljer att ställa om till certifierad ekologisk produktion kan denna kryssa i detta i SAM-ansökan och då få utbetalt för certifierad ekologisk produktion enligt det pågående åtagandet (2007-2013).
	1kap 15§ Hur påverkar detta om man har ett tillhör område för Kompensationsstöd? Kan man där ha kvar ett gammalt åtagande för vallodling med djurkoppling och samtidigt få det nya Kompensationsstödet?	Ja, enligt det programförslag som finns.
	1 kap 18§ Gäller detta även Kompensationsbidrag?	Det finns inga nya åtaganden. Det går att överlåta åtaganden från 2013 eller tidigare. Då ska övertagaren bruka 3 ha jordbruksmark inom gamla stödområdet. För att få utbetalning ska man alltid följa nya regler. Se svar om 11 § ovan.
	1 kap 19§ Innebär första stycket att en sådan Överlåtelse avslås och att det kretsloppsinriktade	Vi bedömer att det bör vara möjligt att använda den svenska

	åtagandet kan avslutas enligt 23§?	förvaltningsrättliga principen att lättnader i regelverk bör tillämpas tillbaka i tiden där det är möjligt. Det är dock en bedömning man gör från fall till fall.
	Länsstyrelsen i Västernorrland	
	2§ Vi föreslår att även begreppen <i>avslagning</i> , <i>putsning</i> och <i>skörd</i> samt <i>fagning</i> definieras.	Detta är etablerade begrepp och de kommer därför inte att definieras. För förklaring av <i>fagning</i> se svar kapitel 3.
	Betesmark och slåtterängar: På sidan 3 i definitionen står ” <i>Mark som inte är klassificerad som ägoslaget betesmark i blockdatabasen kan klassificeras som betesmark eller slåtteräng om marken har tydliga inslag av hävdgynnade arter eller har höga natur- eller kulturvärden knutna till slåtter- eller beteshävd</i> ”. Det här innebär en hög tröskel för nya marker att komma in, det kommer att vara svårt att uppfylla dessa krav. Det kan också vara svårt för kontrollanten att bedöma.	Det är inte tanken att det ska vara lika hårda krav på florans för att klassas som betesmark som att få särskilda värden. Vi har formulerat om från dominerat till att marken ska ha tydligt inslag av hävdgynnade arter. Observera att dessa arter inte behöver ha höga naturvärden utan det kan vara mer triviala hävdgynnade arter som inte räcker till särskilda värden.
	3§ I rubriken står pro-rata med bindestreck men i paragrafen utan bindestreck. Ändra så att det blir lika på båda ställena. Vi föreslår också att man lägger till en förklaring till begreppet, på samma sätt som gjorts i direktstödsföreskriften: <i>Begrepp i förordning (EU)1307/2013 för proportionell bedömning av vissa marker</i> .	Vi korrigerar detta.
	9§ Vi önskar att det utvecklas ett it-stöd för uppföljning av slutbesiktningar.	Vi tar med oss synpunkten. Just nu är det dock andra delar i IT-systemet som har högre prioritet.

	<p>19§ I första stycket anges att det inte är möjligt att ta över ett åtagande med kretsloppsriktad produktion från programperiod 2007-2013. Åtaganden i gamla programperioden är inte märkta med certifiering respektive kretsloppsriktning. Detta bör därför uttryckas på annat sätt. En följdfråga blir då också hur denna utredning ska göras</p>	<p>Utredningen görs genom att titta på ansökan om utbetalning.</p>
<p>Länsstyrelsen i Västra Götaland</p>		
	<p>2 § Vi ser fortfarande problem med att ytor med blå bård ska ligga inom specialklassen gräsfattiga marker, bland annat eftersom de sällan är gräsfattiga. Dessutom vill myndigheterna uppmuntra till mer slätter på dessa strandängar med blå bård och då ryms de inte inom gräsfattiga marker som måste betas. Länsstyrelsen anser också att det är olyckligt att plocka bort möjligheterna med ersättningsberättigade element, där blå bård, men även andra värdefulla element, skulle kunna ingå. Dessutom är arealen mellan 0,1-0,5 ha avgörande här.</p>	<p>Om det är en permanent vattenyta krävs det inte att marken är gräsfattig. Vi har ändrat efter remissen så att länsstyrelsen kan besluta att slätter är tillåtet för gräsfattiga marker. Det är inte möjligt att ha ersättningsberättigande element i miljöersättningen om definitionen för betesmarker och slätteräng ska vara lika som i direktstödsföreskriften.</p>
	<p>20 § I samrådet lämnade vi följande synpunkt: ”Vi vill att det ska kunna finnas möjlighet att använda den kortare perioden om den övertagande arealen är mycket mindre än totalarealen i åtagandet. Vi föreslår att samma gränser ska gälla som vid utökning av åtaganden.” Kommentaren från Jordbruksverket var:”All mark ska omfattas av åtagande på 5 år. Nya regler om att avsluta i 1 kap. 22 § i remissen” Vi förstår inte hur kommentaren påverkar 20 § ?</p>	<p>All mark måste ha ett åtagande på minst fem år (två år om omställning till ekologisk produktion) och all mark måste ha samma åtagandelängd i ett åtagande. Därför måste det vara den längsta perioden som gäller. För utökning finns det möjlighet till specialregler i EU-förordningen. Om man senare måste ta bort mark från åtagandet gäller reglerna i 23 §.</p>

	Angående vallar med mycket höga naturvärden Definitionen av slåtteräng är att det inte är åkermark och att det inte får finnas någon vallgröda. Länsstyrelsen Västra Götaland har inom Projektet Ängsvallar tydligt kunnat visa att det finns höga värden knutna till en slåttergynnad flora på gamla utmagrade åkervallar som regelbundet slås sent. Var passar de in i systemet? Finns det möjlighet till en särskild grödkod?	Marken kan klassificeras som slåtteräng om den har tydliga inslag av hävdgynnade arter eller har höga natur- eller kulturvärden knutna till slåtter- eller beteshävd. Det krävs då att lantbrukaren söker betesmark/slåtteräng samt att det inte bedrivs någon växtodling.
	Länsstyrelsen i Stockholm	
	<i>Definition skogsbete</i> Sid 3 åttaonde raden nedifrån-stavningsfel på ”värdefulle”	Vi korrigerar detta.
	<i>Definition jordbruksmark</i> Sid 7, rad 3-ta bort punkten(.) efter artikel 2	Vi korrigerar detta.
	<i>Definition klippande och skärande verktyg</i> Sid 7. Ta bort bindestreck efter ”klippande” (i den vänstra spalten)	Vi korrigerar detta.
	<i>Metod för bedömning enligt pro rata</i> Sid 9, punkt 3 rad 2- det saknas ett mellanslag vid ”berörsär”	Vi korrigerar detta.
	<i>Tvårvillkor och basvillkor</i> Sid 9 rad 2-ska det vara bestämd form eller obestämd form på ”tvårvillkoren och basvillkor” borde vara som i rubriken.	Vi korrigerar detta.
	Vilket åtagande styr åtagandeperioden vid övertagande 19 § sid 11 Förtydliga ”beskaffenhet” i sista meningen	Det framgår av sammanhanget.
	20§ sid 11, första stycket-det står ”undantag från 17§” ska det inte vara 18 § Andra raden-det saknas ett för vid ”åtagande vallodling”	Vi korrigerar detta.
	<i>Hur får ett åtagande anpassas</i> 21§ sid 12. Stödmyndigheten ska anpassa åtagandets omfattning till de fastställda uppgifterna. Vi anser att detta bör kommuniceras med lantbrukaren eftersom det i vissa fall kan röra sig om arealer som lantbrukaren inte vill ha med i sitt åtagande.	Detta kommuniceras via, kontrollresultat samt beslut om åtagande och åtagandeplan.
	Vad krävs för att få full utbetalning 26 § sid 12 Byt kommatecken mot ett eller efter ”frövall”	Vi korrigerar detta.
	Länsstyrelsen i Gotland	

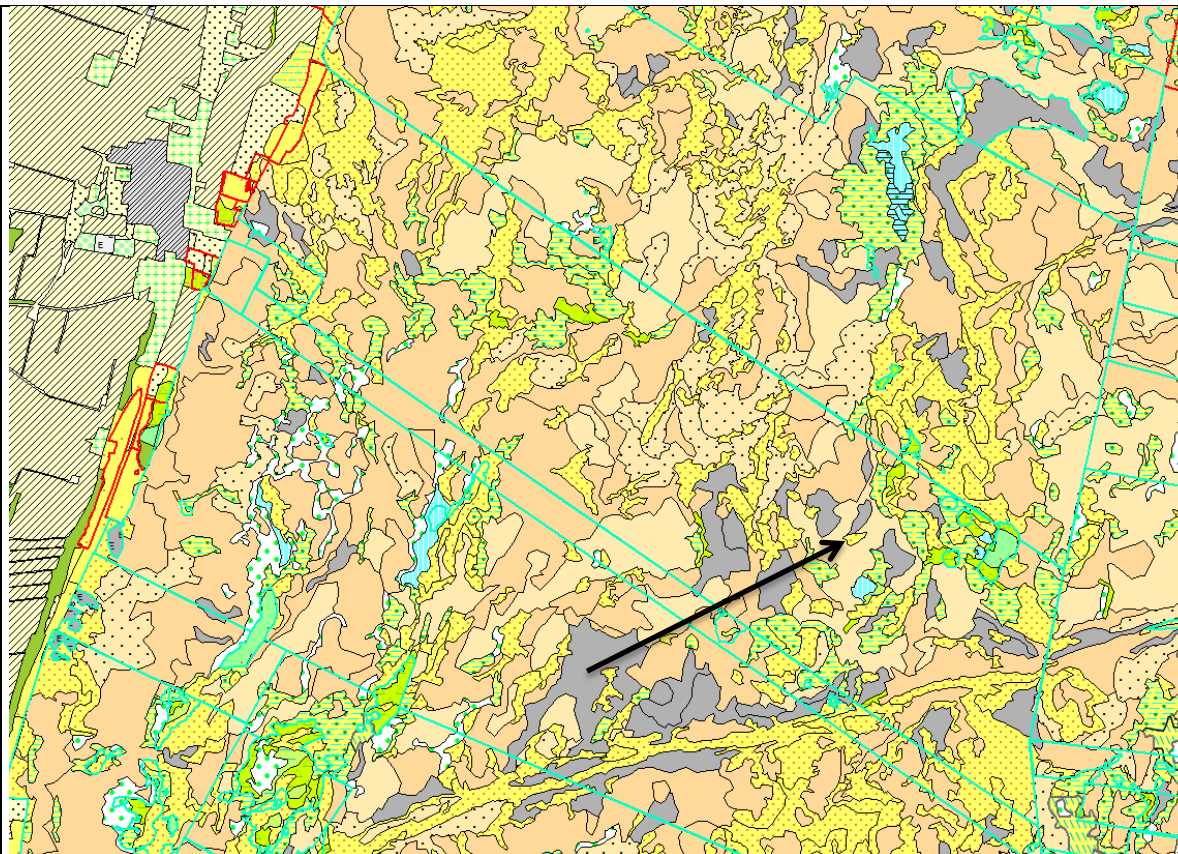
	<p>1 kap 2 §</p> <ul style="list-style-type: none">• I definitionen av skogsbete nämns vilka djurslag som ska beta skiftet. Det framgår inte av definitionerna av betesmark eller de andra specialklasserna. Vi förstår inte logiken i att peka ut djurslagen endast där.• I definitionerna för respektive specialklass vill vi se ett förtydligande när det gäller mindre områden inuti skiftet som är en annan markklass (max 0,5 hektar). Vi utgår från att det kan ingå flera sådana små områden av en annan markklass, t.ex. flera små betesmarksytor i ett skogsbete eller ett alvarbete. I synnerhet när det gäller alvarbeten är det väsentligt att det får ingå många små områden av annan markklass. Skrivningen är inte helt klar.• Vi vill också ha möjlighet att i mycket stora alvarbeten godkänna större ytor än 0,5 hektar av t.ex. betesmark som en del av alvarbetesskiftet. Det kan ofta vara flytande gränser mellan alvarbete och betesmark och i stora betesområden är det inte rimligt att kartera in 0,5 hektars ytor, som kan bli många. Det bör gå att ta med viss proportionalitet. VI föreslår att länsstyrelsen ska få godkänna större ytor, upp till 1 hektar, i stora alvarbetesskiften (ett stort skifte är större än 50 hektar).	<ul style="list-style-type: none">• Just för skogsbete är det viktigt att det är traditionella djurslag som betar för att bevara kulturhistoriska värden och markens specifika karaktär. Det är bland annat för att tydliggöra att hjortar i hägn inte är ok för skogsbeten. För de andra markklasserna kan man ställa krav kring detta i de särskilda skötselvillkoren.• De får ingå fler små områden av till exempel betesmark i skogsbetena. Det står i föreskriften att varje område får uppgå till maximalt 0,5 hektar vardera. Totalt måste dock hela skiftet huvudsakligen vara rätt markklass.• För alvarbetet ändrar vi så att vi inte har någon hektargräns på de mindre delarna som kan ingå så länge dessa delar ligger inuti skiftet (inte i kanten)
--	---	--

		och skiftet som helhet är alvarbete. Vi har också förtydligat att på alvaret finns det ingen mosaikbetesmark eller gräsfattig mark utan där är det alvarbete.
	Länsstyrelsen i Skåne	
	<p>2 § Definition på damm bör finnas med. I broschyren Stöden 2015 står det att miljöersättningen för våtmarker som funnits tidigare liknar den nya ersättningen men att den nu också omfattar dammar.</p> <p><i>Betesmarker och slätterängar:</i> <i>Betesmark</i> ”Ett jordbruksskifte som inte är åkermark och som sköts med bete, avslagning eller putsning...” Förtydliga skillnaden mellan avslagning och putsning.</p> <p><i>Generellt för betesmark, slätteräng och fäbodbete som berättigar till gårdsstöd och kompensationsstöd</i> Definiera ”hävdgynnade arter” respektive ”höga naturvärden”. Vi har länge använt begreppen mer eller mindre synonymt eftersom många typiska, hävdgynnade arter blir allt mindre vanliga i jordbrukslandskapet.</p>	<p>Vi har definierat våtmark. Damm gäller utöver definitionen. Endast dammar som är anlagda i rätt syfte och uppfyller övriga krav kan ingå i miljöersättningen.</p> <p>Det är inte tanken att det ska vara lika hårda krav på floran för att klassas som betesmark som att få särskilda värden.</p> <p>Vi har formulerat om från domineras till att marken ska ha tydligt inslag av hävdgynnade arter. Observera att dessa arter inte behöver ha höga naturvärden utan det kan vara mer triviala hävdgynnade arter som inte räcker till särskilda värden.</p>

	<p>Sista stycket: ”Ytor med tätt träd- och buskskikt... och som saknar tillräckligt med gräs eller örter...” Här ska även ytor som är svåråtkomliga för betesdjuren nämnas. Sista meningen står det gräs, örter eller ris, vilket är fel. Det ska vara gräs, örter eller hävdad ljung.</p> <p><i>Skogsbete</i> Tillåtna djurslag är bara preciserade för skogsbeten. Varför är det viktigare att begränsa bete med andra djurslag där än på övriga marker? Florans känslighet borde vara det som motiverar att vi begränsar bete med vissa djurslag, inklusive får, getter och hjortar, oavsett markklassen. ”Trädbeståndet ska ha inslag av gamla träd eller på annat sätt visa på att en lång kontinuitet råder i trädsiktet.” På vilka andra sätt än genom förekomsten av gamla träd kan man se på trädbeståndet att det har lång kontinuitet? ”Naturliga impediment och värdefulla landskapselement enligt bilaga 6 som är bevuxna med gräs, örter eller ris ingår alltid i skiftesarealen.” Stycket återkommer på flera ställen. Stycket är onödigt eftersom ytor med godkänt fodervärde definitionsmässigt inte är impediment. Ytor med fodervärde är godkända oavsett om det råkar ligga en sten under växttäcket.</p> <p><i>Gräsfattiga marker</i> ”Områden där åtgärder har gjorts för att väsentligt gynna trätillväxten räknas inte som gräsfattiga marker.” Här saknas förbudet mot skog. Jämför till exempel med texten för mosaikbeten: ”Skog samt områden där åtgärder har gjorts för att gynna trätillväxten...” Är detta en medveten formulering eller har skogen fallit bort av misstag? Det är en definitionsfråga vad som kan anses vara en godtagbar dunge och vad som är annat ägoslag (skog).</p>	<p>Vi korrigerar detta.</p> <p>Se svar till Gotlands län.</p> <p>Det kan till exempel vara stubbar från gamla träd, artsammansättningen och åldersstrukturen.</p> <p>Den behövs egentligen inte men vi har valt att förtydliga det på grund av risk för missförstånd och att flera samrådsinstanser ville att vi skulle förtydliga detta.</p> <p>Vi har använt trätillväxt för att kunna beskriva vad vi menar. Vi utreder om vi kan byta ut detta</p>
--	--	--

	<p>Samma paragraf: Ordet trätillväxt låter som ett hemmasnickrat hittepå-ord, uttänkt av någon som inte vet något om skogsbruk. Använd hellre ordet virkestillväxt.</p>	<p>ord mot ett etablerat ord som avser samma sak.</p>
	<p>Metod för bedömning av betesmark, slätteräng och fäbodbete som berättigar till kompensationsstöd enligt Pro rata 3 § När det gäller en bedömning av betesmarker med pro-rata metoden så är det mycket svårt att göra korrekta procentbedömningar i fält. En korrekt bedömning kan vara mycket tidskrävande. Därför är det mycket viktigt att det läggs resurser på att få lika och rättvisa procentbedömningar mellan olika kontrollanter och ajourhållare. Förenklade metoder måste tas fram.</p>	<p>Det kommer att finnas metoder för hur detta ska hanteras.</p>
	<p>När får miljöersättning beviljas efter miljöinvestering eller restaurering? 9 § Om det kommer finnas krav på att gå in i åtagande efter slutbesiktigad miljöinvestering bör åtagande för skötsel av våtmarker och dammar kunna beviljas även om inte ansökan om utbetalning kommit in. Det är inte ovanligt att vi har en inkommen ansökan om åtagande men ansökan om utbetalning görs inte det året eller först efter ett par år även om vi informerat brukaren om att det behöver göras. Det är svårt att följa upp vilka som inte får åtagande om vi inte åtminstone kan handlägga åtagandet senast året efter slutbesiktningen.</p>	<p>Tanken är att förhandsanmälan ska utformas så att vid ansökan om åtagande i förväg så söker lantbrukaren även om ansökan om utbetalning. Även i SAM-Internet ska det fungera så.</p>
	<p>Hur får ett befintligt åtagande utökas? 16 § Länsstyrelsen tolkar paragrafen som att även ett åtagande för våtmarker och dammar kan utökas om brukaren av någon anledning vill lägga till areal till en våtmark som är slutbesiktigad.</p>	<p>Det är möjligt om ajourhållningen kommit fram till att blockets areal ska utökas och den tillagda marken uppfyller villkoren för miljöersättningen. Om lantbrukaren gör ett tillägsprojekt som ändrar på våtmarkens utformning kan detta leda till ett nytt åtagande för skötsel av våtmarker och dammar. Om lantbrukaren anlägger en ny våtmark som inte hör ihop med</p>

		den gamla får denna våtmark ett nytt åtagande för skötsel av våtmarker och dammar med ny löptid.
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	<p>2§ Definitionen av betesmark och åkermark är tillräckligt tydlig i sig utan tillägg av det andra stycket under "Generellt för betesmark, slåtteräng...". Denna del kan istället uppfattas som förvillande. Till remissen har stycket formulerats om och "domineras av" har bytts ut mot "har tydliga inslag av". Det är viktigt att denna formulering inte mildras ytterligare, då det kan skapa ett problem med att gamla åkrar läggs om till slåtteräng.</p> <p>Kommer gränsen på 0,1 ha kvarstå för sammanhängande ytor med dåligt fodervärde i alvar och gräsfattiga marker kommer det ge stora påverkningar på nuvarande block i Kalmar län. Även den övre gränsen för ytor med sammanhängande bra fodervärde på 0,5ha är för snäv för alvar. Detta kommer leda till många hål och uppdelningar i många nya block både på alvarmarker och på de gräsfattiga markerna. Vi vill i första hand kunna se till marken i helhet och inte på en "micro"-nivå, alltså inga lägsta/högsta arealer som begränsar bedömningen.</p> <p>Följande text har tillkommit: "Mindre områden inuti skiftet som i sig skulle uppfylla definitionen för betesmark, skogsbete, mosaikbetesmark eller gräsfattig mark ska räknas som alvarbete om dessa områden uppgår till maximalt 0,5 hektar vardera. Detta under förutsättning att skiftet huvudsakligen är alvarbete." Vi förutsätter dock att den gräsmark vi bedömer vara alvarbete fortfarande kommer kunna klassas som alvarbete, även att den i sig håller tillräckligt god grässvål för att uppfylla definitionen för betesmark och är större än 0,5 hektar, om fast avgränsning (som stenmur) saknas.</p> <p>Skickar med ett exempel på ett alvarbete som är ca 550 ha, området är flygbildstolkat. Gulaktiga områden är klassat som alvargräsmark (med heltäckande grässvål) och rosafärgade områden som olika typer av mer tunna alvarjordar. Områdena är mer finskaliga i verkligheten. Pilen pekar på ett område som är ca 0,5 ha som i förslaget nu skulle kunna vara aktuellt för särskild skötsel. Att rita in dessa områden är orimligt och mycket svårkontrollerat och olika inventerare skulle komma fram till olika resultat med dagens noggrannhetskrav. Dessutom är det onödigt att ha med mosaikbetesmark i texten då det typiska för alvaret är mycket naturliga impediment.</p>	<p>Definitionen blir inte komplett utan dessa delar.</p> <p>Utgångspunkten är att alvarbete i sig har betydligt sämre fodervärde än betesmark och att alvaret har en variation av bättre och sämre ytor. Alvarmark med sämre fodervärde ska alltså inte ritas bort utan det är bara mark som saknar fodervärde eller områden som djuren inte kommer åt som behöver hanteras. Den praktiska tillämpningen kommer att behöva kalibreras i fält.</p> <p>Vi har ändrat på föreskriften som ett resultat av bland annat era synpunkter. Gränsen för inslag av mark som skulle kunna vara betesmark är ändrad. Se svar till Gotlands län.</p>

I konsekvensutredningen på sidan 7 som berör 2 § så står det som ex att långa slingrande stråk av naturliga impediment inte ska räknas som sammanhängande trots att de skulle överskrida 0,1ha. Om nu gränsen för impediment måste kvarstå på alvaren så måste detta om slingrande stråk tydligare framgå i föreskriften eller att gränsen för sammanhängande sämre ytor höjs till minst 0,5 ha.

Ytterligare ett alternativ för alvaren på Öland är att föreskriften inte är så detaljerad utan att vi även fortsättningsvis följer en lokal policy för hur alvarmarkerna får se ut för att vara godkända där vi även fortsättningsvis ser till marken som helhet. Vi välkomnar berörda

Den praktiska tillämpningen kommer att framgå av

	<p>parter i fält för att förankra ett gemensamt synsätt för de öländska alvaren. I konsekvensutredningen på sidan 7 står det även att kompesationsbidrag inte är aktuellt för skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattiga marker. Det kommer innebära ett stort tapp i ersättning för många brukare i t ex Kalmar län som har många brukare med skogsbeten och alvarmarker. Rätta stavning sidan 3, 8 raden nedifrån ”värdefulla”, sidan 8, 5 raden uppifrån ”skadar”, sidan 9 2 raden uppifrån ”berörs_är”.</p>	<p>instruktioner och riktlinjer samt kalibreras i fält.</p> <p>Det är korrigerat.</p>
	<p>§ Vi vill fortsatt framföra att tillämpningen av pro rata-bedömning i fält i vissa fall upplevs som mycket svårbedömt. Många gånger är täckningsgraden tydligt under 10 %, men när täckningsgraden för element som ska ingå i pro rata ökar, ökar också svårigheten att göra en korrekt bedömning. Bedömningen uppfattas som speciellt komplicerad när det rör sig om många små pro rata-områden som exempelvis mycket steniga betesmarker. Ännu svårare blir det om det samtidigt finns flera olika pro rata-element att ta hänsyn till och om dessa är ojämnt utspridda över marken. Inventerarna upplever att det i många fall blir gissningar, där bedömningen skiljer sig mellan inventerarna och att det inte kan göras på ett rättssäkert sätt. Det upplevs också svårt att förklara för lantbrukaren varför arealen på betesmarkerna ännu en gång ska ändras och hur de nya arealerna beräknas. Om pro rata-bedömningen ska tillämpas krävs därför bättre utbildningar, informationsmaterial, kalibreringsövningar och referensbilder m.m. Systemet med pro rata skulle enligt utsago från jordbruksverket leda till att våra betesmarker i stort sett inte skulle beröras av detta. Endast i undantagsfall skulle den som ajourhåller marken behöva lägga tid på pro rata. I praktiken har det visat sig att det måste läggas mycket tid på det. Var finns förenklingen i så fall? Mycket arbete kvarstår med regelverket kring pro rata om vi ska slippa pro rata-bedömningar som varken är rättsäkra eller beständiga och som går emot allt vad förenkling innebär. I konsekvensutredningen (sid. 9) har tillämpningen av pro rata-metoden förtydligats. Block med stort inslag av element som är definierade enligt pro rata delas upp i ett eller flera bedömningsområden med likartad karaktär. Dessa bedömningsområden ska vara så stora som möjligt, vilket kan innebära att hela blocket bedöms som en helhet. Det är positivt att bedömningen ska göras på så stora områden som möjligt. Vi undrar dock fortfarande vad som är minsta storlek på bedömningsområden? Vi har fått indikationer på att med områden</p>	<p>Det kommer att tas fram metoder för hur prorata bedömningen ska hanteras. Det kommer även att framgå av instruktioner och riktlinjer samt kalibreras vid kurser i fält. Vi tar med oss era synpunkter.</p>

	<p>avses områden med liknande täckningsgrad på minst 0,1 hektar. Hittills i Block 2015 har täckningsgraden bedömts på hela blocket. I de fall täckningsgraden bedömts vara under 10 % har mindre områden inte bedömts för sig oavsett om de haft en likartad karaktär eller inte. Detta betyder att hittills genomfört arbete i BLOCK 2015 redan är inaktuellt, även om den metod som hittills använts i BLOCK 2015 och den metod som beskrivs i föreskriften i många fall leder till liknande resultat. Vi anser också att det är omöjligt att göra rättssäkra bedömningar av täckningsgraden på en sådan detaljnivå som 0,1 hektar (går inte att jämföra med tidigare trädräkningsområden på minst 0,1 hektar) då det rör sig om flera olika typer av element som är svåra att få en helhetsbild av. Vi ser ytterligare ett problem med att bedömningen ska göras på så små ytor som ner till 0,1 hektar. I konsekvensutredningen (sid 9) framgår det att områden där pro rata-elementen täcker mer än 50 % av ytan inte är jordbruksmark som berättigar till gårdsstöd. Dessa ska då ritas bort från blocket alternativt bli ett eget block med någon av specialklasserna. Vår uppfattning är att det i många av våra betesmarker finns mindre områden som då inte skulle berättiga till gårdsstöd. Många av dagens betesmarker är gamla åkermarker och består av före detta åkermark tillsammans med åkerholmar. Om bedömningsområdena ska vara så små som 0,1 hektar, kommer ”åkerholmarna” som ofta är värdefulla och har en stor andel rösen och träd/buskar inte att berättiga till gårdsstöd utan bli hål i blocken alternativt bli mosaikbetesmarker. Alla inventerare kommer inte heller ha behörighet att göra bedömningen om det är värdefull mark. Detta innebär att åtagandeplanhandläggarna kommer få en massa 0,1 ha ytor som ska dubbelbesökas. Om de bedöms vara mosaikbetesmark ska de dessutom ha en åtagandeplan med skötselvillkor. Tidsåtgången för detta arbete kommer att bli orimligt hög och kan omöjligt vara ekonomiskt försvarbart. Vid bedömning av gårdsstödsytor inom specialklasserna inser man att plottrigheten med så små bedömningsområden inte är rimlig utan har satt gränsen till 0,5 hektar. Detta borde tillämpas även vid det omvända. Annars kommer grundtanken med pro rata, att få med marken som helhet med en variation, att gå förlorad. Eftersom minsta blockstorlek är 0,1 hektar så kan friliggande block på 0,1 hektar på t.ex. öar fortfarande vara mosaikbetesmark, men när dessa ytor med högre täckningsgrad av pro rata element ingår som en del i ett block som huvudsakligen är betesmark borde de få ingå med en areal upp till 0,5 hektar. I tredje punkten står det att ”De värdefulla landskapselement som kan ingå är fornlämningslokal, odlingsröse, stentipp, byggnadsgrund, stenvägg samt öppet dike...” Vi</p>	
--	---	--

<p>vill fortsatt framföra att enligt den instruktion som gått ut till inventerarna menas det med landskapselement ”kulturskapade brukningshinder som är punktformade”, d.v.s. inte stenmurar och öppna diken. Ska stenmurar och öppna diken ingå framöver är det viktigt att information når ut till de som gör fältbesöken och att reglerna är tydliga. I de fall som pro rata bedömdes vara under 10 procent har procentsatsen pro rata inte preciserats. Innebär detta att alla de block med diken och stenmurar som redan har fältbesökts i projekt block 2015 ska besökas på nytt?</p> <p>I konsekvensutredningen (sid. 5) skriver man att ”Definition i programperiod 2007-2013 ger ofta ändring av arealen vid en röjning eller vid igenväxning. Det innebär att blockdatabasen blir instabil”. Vi ser stora risker med att även pro rata-metoden ger en instabil blockdatabas. Det är mycket viktigt att de element som definieras som pro rata är beständiga över tid. Pro rataytor enligt den första elementtypen, d.v.s. träd- och buskskikt som saknar tillräcklig mängd gräs eller örter eller som är svåråtkomliga för betesdjuren, är inte beständiga. Att ytor som bedöms som pro rata skiftar från år till år kommer att skapa stor irritation och förlorat förtroende från lantbrukarna.</p> <p>Exempel: Jordbrukaren har täta områden (större än 100m² men mindre än 500m²) med alsly och/eller buskar som saknar tillräcklig mängd gräs eller örter på sin betesmark. Då täckningsgraden av pro rata element är under 10 procent får dessa ingå i blockarealen enligt pro rata metoden och ger rätt till stöd. Jordbrukaren väljer att röja de täta slyområdena för att hålla sin betesmark öppen. Då träd- och buskskiktet är röjt kan de inte räknas som ett pro rata-element. De är heller inte betesmark då de (ännu) inte är be vuxna med gräs eller örter som är dugligt som foder. Områdena måste ritas bort från blocket. Blockdatabasen blir fortsatt instabil och hur ska man förklara denna logik för lantbrukaren? Trots insatsen för att förbättra sin betesmark så minskar hans stödberättigande areal.</p> <p>Denna problematik tog vi upp även i samrådet och i samrådssvaret framför ni att ni förstår synpunkten och problematiken. Ni skriver vidare att eftersom procentavdraget för pro rata är i intervaller så behöver blockets areal inte ändras så länge inte marken hamnar i ett annat intervall. I exemplet ovan uppfyller de röjda pro rata elementen inte längre definitionen för betesmark. Menar ni att dessa områden utan fodervärde ändå ska få ingå i blockarealen om procentsatsen för pro rata inte har förändrats?</p> <p>I samrådssvaret framför ni att definitionen är en sak och skötselvillkoren en annan. Vidare framför ni att förutsättningen för att få ge miljöersättning är att en betesmark som uppfyller</p>	<p>Områden som saknar gräs och örter på grund av beskuggning av träd och buskar som röjts bort ska fortfarande omfattas av pro rata bedömning.</p>
---	--

	<p>definitionen har skötselkrav som ersätts i miljöersättningen. Det är inte möjligt att som för gårdsstödet ge ersättning för att marken finns. Inom miljöersättningen är det bara kostnaderna för skötseln som ersätts.</p> <p>Vi förstår att det inte är möjligt att i miljöersättningen ge ersättning bara för att marken finns. Första elementtypen enligt pro rata skapar dock ett problem. Jordbrukaren har tidigare valt att inte ha med inslag enligt första elementtypen, t.ex. täta slyområden, täta buskage eller små grandungar i sitt betesmarksblock. Genom tillämpning av pro rata-metoden lägger vi tillbaka dessa, i många fall medvetet borttridade, områden. Dessa områden är alltså godkänd betesmark enligt definitionen och får ingå i blockarealen. Vid en kontroll får dessa områden sedan anmärkning på igenväxning. Det är i sig inte något anmärkningsvärt att igenväxta områden får anmärkning på igenväxning. Det anmärkningsvärda är att vi ger anmärkning på igenväxning för områden vi lägger till betesmarken trots att jordbrukaren tidigare valt att inte ha med dessa områden i sin blockareal. I många fall är det ett medvetet val av jordbrukaren att inte ha med marken just för att den inte uppfyller alla skötselkrav som finns och jordbrukaren inte kan/vill åtgärda dessa. Det är bra att många av de inslag som är naturligt förekommande i en betesmark får ingå i blockarealen, men fastställer vi vilken mark som ska ingå i blockarealen kan vi sedan inte vid ett senare skede anmärka på samma areal. Vi förlorar då all trovärdighet.</p> <p>Varför står inte intervallerna för pro rata, 10-30%=20% och 30-50%=40%, med i föreskriften? Den är upptagen i konsekvs. 10. Vi förespråkar hellre intervallerna 10%, 30% och 50% då de ger en lättare hantering administrativt och ett rättvisare avdrag då spannet 10-50% är stort. Detta om ett förkortat intervall måste finnas alls.</p> <p>Vart är det tänkt att hanteringen av pro rata i kanten ska stå beskriven? Är inget nämnt i föreskriften.</p>	<p>Frågan om igenväxning i förhållande till pro rata är nu utredd. Det kommer att finnas angett i kontrollinstruktioner, riktlinjer, rutiner och i sanktionsskalan hur detta ska hanteras.</p>
	<p>20 §, första stycket: Ska väl stå ”undantag från 15 §”?</p>	<p>Vi ändrar det ska vara 18§.</p>
	<p>20 §, punkt 2: Enligt denna text verkar det som att de skiften som ingår i åtagandet för 2014-2020 flyttas till åtagandet för 2007-2013 med automatik i de fall där övertagandet sker efter sista ändringsdag. Enligt konsekvensanalysen verkar det istället som att jordbrukaren aktivt måste dra tillbaka sin ansökan om åtagande för 2014-2020 för att få utbetalt enligt det gamla. Vad är det som gäller?</p>	<p>Det är när överlåtelsen sker i förhållande till sista ändringsdag som påverkar resultatet. Om lantbrukaren inte är nöjd finns alltid möjligheten att dra tillbaka den ena eller andra ansökan. Det</p>

		är detta som står i konsekvensutredningen.
	21 §: Innebär denna regel att positiva avvikelser kan kompensera för negativa avvikelser vid beräkning av återkrav?	Denna paragraf hanterar inte återkrav.
	23 §: I konsekvensanalysen till remissen står det att dessa regler också bör tillämpas på åtaganden i programperiod 2007 – 2013. Finns det verkligen stöd för det? Eftersom vi inte gjort det tidigare för de berörda stöden är det heller inte förenligt med likabehandling om vi helt plötsligt gör det nu för de lantbrukare som fortfarande har dem kvar.	Vi bedömer att det bör vara möjligt att använda den svenska förvaltningsrättsliga principen att lättnader i regelverk bör tillämpas tillbaka i tiden där det är möjligt. Det är dock en bedömning man gör från fall till fall. Eftersom det är en ny regel handlar det om hur man tillämpar den från och med 2015.
	Naturvårdsverket	
	Naturvårdsverket hänvisar till vårt samrådsyttrande, daterat 2015-01-26. Framförallt anser Naturvårdsverket att det är av vikt att länsstyrelsernas möjlighet att utse ersättningsberättigande element får finnas kvar. Utöver tidigare lämnade synpunkter anser Naturvårdsverket att det är olyckligt att områden så små som 0,1 ha kan behöva ritas bort från skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark samt gräsfattiga marker, då detta kan påverka biologisk mångfald negativt.	Vi har ingen möjlighet att lämna ersättning till ersättningsberättigade element eftersom dessa inte får gårdsstöd. Ett tydligt sammanhängande område utan gräs örter och ris och som är större än 0,1 hektar måste ritas bort. Vi bedömer att vi inte kan ha en lägre noggrannhet utan att riskera kritik från bland annat från EU kommissionen. Observera att bedömningen om ett område ska ritas bort eller ej utgår från den enskilda markklassens karaktär.

	Länsstyrelsen i Västerbotten	
	<p>2§: Definitioner betesmark: För skogsbete och kompensationsstöd finns djurslag specificerade men inte övergripande för betesmark. Innebär det att all djurslag i princip är godkända</p>	<p>För övriga markanvändningar utom skogsbetet och fäbodbetet så är grunden att alla djurslag är godkända men det måste även fortsättningsvis vara jordbruksmark så vilda betande djur kan inte vara enda skötselmetoden. För marker med särskild skötsel kan länsstyrelsen begränsa djurslagen på marken med de särskilda skötselvillkoren vegetationens utseende (om floran eller växtligheten ska skyddas) eller skötsel av värdefulla landskapselement (om dessa ska skyddas).</p>
	<p>Sidan 2. Hur definieras ett jordbruksskifte? Vad gäller för myrmark och slätter av myrmark? Är myrmark, som har slåtrats kontinuerligt, där slåttern återupptas efter några generationer eller som aldrig slåtrats tidigare men som nu börjar slåtrats, slätteräng? eller definieras det som våtmark eller något annat? Naturligt våta slätterängar ska enligt samrådsvaret räknas som ägoslag betesmark med markanvändning slätteräng. Var går gränsen mot en våtmark?</p>	<p>När det gäller naturliga våtmarker så bryr vi oss inte om att göra någon avgränsning. Myrmark kan duga som slätteräng om den inte är skog eller renbete och om den uppfyller definitionen för slätteräng och ha tillräckligt med gräs, örter och hävdad ljunng som är dugligt som foder. Mark som inte ligger som ägoslag betesmark i blockdatabasen måste dessutom uppfylla kravet på hävdgynnade arter.</p>
	<p>Sidan 5. Ska ris, förutom hävdad ljunng, kunna ingå i markvegetationen för gräsfattiga marker?</p>	<p>ja</p>

	3 § mfl Korrektur: skriv tvärvillkor(en) och basvillkor på samma sätt.	Vi korrigerar detta.
	9 § Ordet ”beräknade” innebär bara en oklarhet. Stryk det om det inte har en särskild innebörd.	10 § Ordet beräknade har en innebörd här då det syftar till det preliminära värdet av utbetalningen. Det vill säga före eventuella avdrag.
	16 § Vad innebär ”uppenbar fördel” i detta sammanhang? Punkt 2, 3: Att utökningen är så liten som möjligt eller en kort tid kvar på åtagandet? Punkt 1 förstår vi inte. Behåll villkoren, förklara punkt 1 och stryk begreppet ”uppenbar fördel	Vi kommer att utveckla detta i samband med nästa större ändring av föreskriften då fler ersättningar läggs till.
	12 § Bör stå ”ska” i rubriken.	Denna rubrik behandlar när åtagande får avslutas.
	Lantbrukarnas Riksförbund	
	1 kap. 1 § Ersättningsformer Det framgår av paragrafen att ”kompensationsbidrag” har bytt namn till ”kompensationsstöd”. Vi kan förstå att Jordbruksverket vill komma ifrån begreppet bidrag. Inom LRF är dock ordet ”stöd” inte mer accepterat än ordet ”bidrag” och det skulle vara bättre om det gick att få in ordet ”ersättning” i namnet. Att ändra namn från kompensationsbidrag till kompensationsstöd upplevs som en ändring för ändrandets skull och därför inte motiverat. I och med att kompensationsbidraget kommer göras om i grunden till 2015 anser vi att det vore bättre att göra en större förändring av namnet, eller låta bli att ändra.	Stöd och bidrag är olika begrepp. Ett stöd kan man få för att man gör något som är till fördel både för en själv och för andra.
	1 kap. 2 § Definitioner <i>Betesmarker och slåtterängar</i> För varje markklass beskrivs att mark i renskötselområdet inte ingår. Skulle inte den texten kunna ingå i inledningen av definitionen så att upprepning kan undvikas? Mosaikbetesmark: i anslutning till beskrivningen av att pro rata bedömning ska göras borde en hänvisning göras till 3 § för att ytterligare öka läsbarheten. I konsekvensutredning och föreskriftsförslaget beskrivs betesmarksdefinitionen och vilka marktyper som kan vara stödberättigande inom för miljöersättningar, gårdsstödet respektive	Vi har gjort en skrivning för betesmark, slåtteräng och fåbodbete som är gemensam för denna föreskrift och direktstödsföreskriften. Därför blir det lite upprepning för de markanvändningar som inte ger rätt till gårdsstöd.

	<p>kompensationsbidraget. Det kommer att bli stora förändringar för enskilda företag att skogsbete, alvarbete och fåbodbete inte kan få del av gårdsstöd och kompensationsbidrag. Som vi nämnde i samrådet av föreskrifterna är det svårt att ha synpunkter på denna del så länge som ersättningsnivåerna inom miljöersättningarna inte är kända.</p> <p>I konsekvensutredningen framgår att en blå bård får ingå så länge som det går att avgränsa den. Hanteringen av den blåa bården har alltid utgjort ett problem när det gäller gränsdragning. Vad avses med att ”det går att avgränsa den”. Hur kommer betade ytor som inte har någon tydlig vasskant att hanteras? Vad krävs för att blockgränsen ska ändras? Är det en torr sommar eller tillfälligt fler djur kommer gränsen för bården att flyttas utåt, är det blött ett år kommer gränsen att flyttas inåt. Vid kontroll bör även krav ställas på mätning med DGPS då gränserna är svåra att fastställa.</p> <p>Generellt anser vi, precis som vi skrev i inledningen av vårt remissvar, att det är bra att Jordbruksverket strävat efter att ha samma definition av betesmarker för alla delar av CAP. Vi delar verkets uppfattning om att den största nackdelen med förslaget är förändringen i sig och hoppas att verkets intention om att liggande förslag ska vara långsiktigt och enkelt uppfylls.</p>	<p>Det är samma marker som inte kan få gårdsstöd nu som tidigare. Förändringen gäller kompensationsstödet.</p> <p>Man måste kunna se vart den blå bården börjar och slutar.</p>
	<p><i>Godkänt kontrollorgan</i> I förslaget hänvisas till förordning 1995:702, borde det inte vara 2013:1059?</p>	<p>Vi korrigerar detta.</p>
	<p>1 kap. 3 § Metod för bedömning av betesmark, slåtteräng och fåbodbete som berättigar till kompensationsstöd enligt pro rata</p> <p>Vi lämnade skarpa synpunkter på användningen av begreppet pro rata i våra synpunkter i samband med samrådet, motsvarande synpunkter har också lämnats i samband med remiss och samråd av direktstödsföreskriften. Dessa synpunkter kvarstår. Vi vill börja med att göra klart att, så som vi förstått Jordbruksverkets förslag och beskrivningar, ställer oss bakom metoden pro rata. Vi anser dock att förklaringen i föreskriftsförslaget och i konsekvensutredningen inte är tillräcklig. Det finns till exempel inget ställe i varken föreskriften eller konsekvensutredningen där själva begreppet pro rata förklaras. På de frågor vi ställde i samrådet om själva begreppet så får vi inte svar om vi har förstått saker och ting korrekt utan Jordbruksverkets generella svar är att texterna har ändrats men tyvärr kvarstår många av våra frågor Vid sökningar på internet fås ganska luddiga förklaringar av begreppet där t.ex. ”i proportion” är vanligt förekommande. (För övrigt framgår vid sökning</p>	<p>Vi har gjort en förklaring vad gäller ursprunget till pro rata och att det handlar om proportionell bedömning. Vi tar med oss synpunkten vad gäller informationen och besluten till lantbrukaren.</p>

<p>på internet att pro rata ska skrivas utan bindestreck, dvs. en korrigerigering av rubriken till 3 § borde göras.)</p> <p>Vi kan förstå att Jordbruksverket vill använda de begrepp som används i EU-regelverket. I föreskrifterna hänvisar Jordbruksverket till EU-förordning 1307/2013, men däri finns inte ens begreppet pro rata med. Begreppet pro rata finns däremot med i den delegerade akten 640/2014 som är en precisering till EU-förordning 1306/2013. Vi har haft uppe den här synpunkten i samband med förenklingsdiskussioner med Näringsdepartementet och Jordbruksverket och en generell kommentar från vår sida är att EU-regelverket inte bör innehålla begrepp som inte är allmänt vedertagna, och där är ”pro rata” ett exempel. Jordbruksverket konstruerar också egna ord av begreppet som ”pro rata bedömning”, ”pro rata metoden”, ”pro rata-neddragning” och ”pro rata element” som ytterligare ökar komplexiteten och svårbegripligheten. Den här typen av begrepp kommer att hamna i beslut direkt till lantbrukare, kanske inte i beslutat om åtagande men i andra typer av beslut t.ex. vid överklagningar. Det betyder att inte bara expertmyndigheter som Jordbruksverket och länsstyrelserna utan även våra domstolar behöver förstå och kunna använda begreppet och det krävs att de använder dem på ett sätt som lantbrukaren förstår.</p> <p>I samband med förenklaringsarbetet som EU-kommissionen har initierat så spelar LRF in förslag om att EU-kommissionen bör byta ut begrepp som ”pro rata”, ”ipso facto” och ”force majeure”, dvs. begrepp som inte är vedertagna för gemene man. Förändringar av EU-regelverk tar betydligt längre tid än förändringar av Jordbruksverkets föreskrifter och det är inte säkert att förslaget når framgång. Vi försöker dock jobba på olika sätt för att förenkla och förtydliga för den enskilde.</p> <p>Vårt önskemål till Jordbruksverket är att ni ytterligare tydliggör betydelsen av begreppet pro rata i föreskrifterna. Förklaringen av begreppet i den delegerade akten 640/2014 lämnar också en hel del att önska. Vi föreslår att ni beskriver begreppet i en definition i 1 kap. 2 § och dessutom lägger in motsvarande förklaring i direktstödsföreskriften. På motsvande sätt bör också begreppet ”pro rata bedömning” definieras i föreskriften.</p> <p>Paragraf 3 ökar i komplexitet genom att ordet ”element” används på två olika sätt, dels som ett eget ord för beteckning av punkterna 1-3, dels i formen ”landskapselement”. I de två sista styckena borde det göras hänvisning antingen till punkterna 1-3 eller till punkt 3 i anslutning till ordet ”element” beroende på vad som avses. I konsekvensutredningen står det i andra meningen ”... med stort inslag av element som är definierade enligt pro rata.”. Vi</p>	<p>Vi förstår synpunkten men väljer att inte ändra för att miljöersättningsföreskriften och direktstödsföreskriften det ska bli</p>
---	---

	<p>förstår det som att ”element som är definierade enligt pro rata” avser alla punkterna 1-3 i paragraf 3 och att (senare i samma stycke i konsekvensutredningen) begreppet ”pro rata element” också avser alla punkterna 1-3. Stämmer detta?</p> <p>I punkten 2 beskrivs naturliga impediment, vilket också finns definierat i 2 §. För att ytterligare öka förståelsen skulle en hänvisning till 2 § med fördel kunna införas i anslutning till punkten.</p> <p>Som vi skrev inledningsvis är vår bedömning att införandet av pro-rata som bedömningsgrund är en bra grund för svenska förhållanden men det kan vara svårt för en lantbrukare att avgöra om inslaget är under eller över 10 % samt vilket arealavdrag som ska göras om inslaget ligger mellan 10-50%. Metoden kräver även tillgång till mätutrustning med hög noggrannhet. LRF undrar hur många av handdatorerna som används som har tillgång till DGPS samt hur mätning ska ske om DGPS inte finns tillgängligt då GPS enligt tidigare kontrollinstruktioner endast ”GPS-funktionen användas som orienteringshjälp och till hjälp för att manuellt bestämma gränsen”.</p> <p>Vi ställde frågor på mätutrustning i samband med samrådet av förslaget till föreskrifter. Jordbruksverket svarade då ” Det finns särskilda krav på mätutrustningen och det regleras av EU. Det medför att noggrannheten på arealuppgifterna kan vara minst 0,01 hektar.” Hur se dessa krav ut? Vi anser inte att vi har fått tillräckliga svar på våra frågor.</p>	<p>så lika som möjligt vad gäller formulering om proratabedömningen. Vi ska försöka vara så tydliga som möjligt i beskrivning av metod och i information till lantbrukaren.</p> <p>I definitionen finns sådan som återkommer i föreskriften. Vi har valt att inte hänvisa för att inte försämra läsbarheten.</p> <p>Kraven är komplexa och beror bl.a. på ortofotots upplösning och kvalitet samt vilka mätmetoder som används vid det specifika tillfället. Kraven finns bl.a. i kommissionens guidelines nr 640/2014.</p>
	<p>1 kap. 4-6 §§ Tvärvillkor och basvillkor</p> <p>Jordbruksverket har beskrivit hanteringen av basvillkor och tvärvillkor. Det framgår dock av konsekvensutredningen att ”Fel på basvillkor ska hanteras på ett annat sätt än fel på tvärvillkor. Hur det exakt ska hanteras är inte klart ännu ...”. När kommer det att bli klart? Hur kommer verket att hantera frågan när den väl blir klar, får vi ett nytt förslag på remiss att ta ställning till då?</p>	<p>Denna utredning pågår men kommer inte leda till någon ny remiss. Det kommer täckas av information.</p>
	<p>1 kap. 10 § Vilka krav finns för att få ett åtagande godkänt?</p> <p>Vi välkomnar förslaget om att det krävs att utbetalningen omfattar minst 1 000 kronor det</p>	<p>Lämnad utan ytterligare kommentar.</p>

	första året för att ansökan om åtagande ska godkännas.	
	<p>12-15 §§ När får ett åtagande från programperiod 2007-2013 avslutas? samt 21-24 §§ Hur får ett befintligt åtagande anpassas, minskas eller avslutas?</p> <p>Det framgår av sammanställningen av synpunkter från samrådet att flera samrådsinstanser anser att det är olyckligt att det inte går att avsluta åtaganden enligt den gamla perioden på motsvarande sätt som vid övergången till programmet 2007, vi delar denna uppfattning. EU-reglerna sätter dock stopp för det. LRF önskar att Jordbruksverket tar till sig dessa synpunkter och arbetar proaktivt mot EU-kommissionen under kommande år så att övergången till programmet i nästa period (2021) kan bli smidigare. Det är ytterligare en punkt som kan innebära förenklingar och som med fördel kan föreslås till EU-kommissionen i det förenklingsinitiativ som pågår. Reglerna i 21-24 §§ om hur befintliga åtaganden kan anpassas, minskas och avslutas verkar dock bli en lättnad vilket välkomnas.</p> <p>23§</p> <p>Vi anser att ett befintligt åtagande bör kunna minskas eller avslutas utan återkrav om lantbrukaren slutar med djurhållning. På grund av det rådande läget inom animaliesektorn, framför allt mjölk, är det rimligt att företag kan lägga om sin produktionsinriktning till endast växtodling utan att få återkrav. Vi anser därför att möjligheten bör finnas att ersättningsformer kopplade till djurhållning, dvs. ekologisk produktion och bete, inte bör ge återkrav om lantbrukaren slutar med djurhållningen.</p>	Vi tar med oss dessa synpunkter.
	<p>24§ samt bilaga 2</p> <p>I konsekvensutredningen sidan 11 framgår att fel på basvillkoren ska hanteras på ett annat sätt än fel på tvärvillkoren. I tabellen i bilaga 2 framställs basvillkor som en övergripande term där tvärvillkoren är en del. Detta blir tyvärr mycket otydligt. Vidare är det mycket olyckligt att förslag på hanteringen av avdrag vid fel ännu inte är klart.</p>	Se svar ovan.
<p>2 kap. Skala för avdrag på grund av villkorsfel</p>	<p>Länsstyrelsen i Jämtland</p>	

	<p>2 kap 5§ I bilaga 3 anges alltid att upprepat fel leder till hävning på del av åtagandet eller hela åtagandet? När kan det vara aktuellt med dubbelt avdrag?? Är det i de fall det inte anges något särskilt i kolumnen för upprepat fel?</p>	<p>Avdraget ska dubblas i de fall det inte framgår något annat av bilaga 3. Det finns flera villkor där det inte framgår av bilaga 3 vad som händer vid upprepat fel. I dessa fall är det aktuellt med dubbelt avdrag.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Västernorrland</p>	
	<p>Det är positivt att gemensamma regler införs för villkorsfel så att brukarna behandlas lika oavsett var de bor i landet.</p> <p>Enligt föreskriften ska avdragen göras på skiftesnivå. I det tidigare programmet har avdragen gjorts på grödgruppsnivå och den automatiska avdragsberäkningen har gjorts med den beräkningsgrunden. Byggs nu någon funktion för automatiska villkorsavdrag? Det är i så fall också viktigt att tänka på att vid kontroll görs sammanslagningar av flera skiften med samma gröda på ett block och att man behöver vara observant på detta vid avdragsberäkningen.</p>	<p>Vi tar med oss synpunkten vid kommande IT-utveckling.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Stockholm</p>	
	<p><i>Hel eller delvis hävning</i> 6 § sid 16. Är denna regel borttagen? Enligt samrådssvar ska den vara det. Om inte är bedömningen för hård.</p>	<p>Vi har infört regeln igen. Efter denna remiss har vi även ändrat regeln så att den för betesmarker och slätterängar inte gäller för de särskilda skötselvillkoren samt om marken är betad men inte tillräckligt väl avbetad.</p>
	<p>7 § sid 16. Felskrivet? ”med avseende ersättningen betesmarker” bör ändras till <i>med avseende på ersättningen för betesmarker</i>.</p>	<p>Vi korrigerar detta.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Skåne</p>	
	<p>Hel eller delvis hävning av åtagande 8 § Om ett åtagande för skötsel av våtmarker och dammar hävs förutsätter Länsstyrelsen att brukaren har möjlighet att gå in i ett nytt femårsåtagande för berörd våtmark något/några år</p>	<p>Om man uppfyller villkoren är det möjligt att söka igen. Det gäller för alla ersättningar.</p>

	senare, jmf övriga miljöersättningar.	
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	5 §: De två meningarna är delvis upprepningar. Förslag till ny formulering: Om lantbrukaren upprepat ett villkorsfel enligt 4 § inom en ersättningsform ska stödmyndigheten göra ett dubbelt villkorsavdrag, under förutsättning att inget annat framgår enligt bilaga 3.	Vi korrigerar detta.
	Länsstyrelsen i Uppsala	
	<p>Sid 15 2 kap. 4 §. Sista stycket. #Ett fel ska anses som upprepat även om det förekommer på annan mark i åtagandet”</p> <p>Detta innebär att väldigt många kommer att få dubbelt avdrag framöver, i alla fall om detta inkluderar igenväxning och ej tillräckligt betat/obetad. Det känns inte skäligt att låta det gälla vart felet än är när det kommer till villkorsfel. Ta till exempel om en betesmark faktiskt betas men inte tillräckligt för att kunna godkännas på en yta i en av betesmarkerna (inte alls ovanligt). Får de då på nytt en kontroll som konstaterat att en annan mark och areal inte betats tillräckligt kommer de alltså få dubbelt avdrag på den arealen. Detta känns orimligt eftersom det gäller annan mark och kan vara en helt annan areal det rör sig om. När det gäller samma yta och areal har vi tidigare gjort delvis hävning vid igenväxning eller helt obetade marker vid två efterföljande kontrolltillfällen. Nu ska vi alltså göra dubbelt avdrag istället men låta marken ligga kvar i åtagandet?</p>	<p>Vi har fortfarande kvar regeln om hävning av den aktuella marken om den är helt obetad vid två efterföljande kontrolltillfällen. I de fall den däremot är delvis betad men inte tillräckligt betad för att uppfylla skötselvillkoren i miljöersättningen ska detta först gången leda till 100 procents avdrag för ytan där villkorsfelet finns. Vid en upprepning ska det leda till 200 procents avdrag för ytan där villkorsfelet finns med begränsningen att avdraget inte ska bli större än utbetalningen för det aktuella skiftet.</p> <p>Igenväxning ska vid första kontrolltillfället leda till ett avdrag på 50 procent för ytan där villkorsfelet finns. Om mer än 30 procent av skiftet är igenväxt ska det istället leda till hävning av</p>

		<p>åtagandet för det aktuella skiftet. Vid upprepning ska det leda till 100 procents avdrag för ytan där villkorsfelet finns. Om mer än 20 procent av skiftet upprepat är igenväxt ska detta istället leda till hävning av åtagandet för det aktuella skiftet.</p>
	Lantbrukarnas Riksförbund	
	<p>Det är positivt att reglerna för villkorsavdrag blir en del av föreskrifterna. Vi delar Jordbruksverkets syn på att det behövs kontroller och påföljder. Vi anser dock att synen på lantbrukarnas agerande blir väl snäv i konsekvens-utredningen. Det är i många fall inte ett medvetet agerande – eller brist på agerande – som är orsaken bakom ett villkorsfel. I dagens omfattande flora av reglerna är det inte alltid lätt att agera på rätt sätt och vår uppfattning är att antalet jordbrukare som medvetet ”fuskar” är ganska litet. Det är värt att beakta när nivån sätts på avdragen att många lantbrukare redan idag är synnerligen stressade för att göra fel. Därför är det viktigt att inte enbart beakta allvarlighetsgraden och omfattningen utan även ta hänsyn om det finns uppsåt.</p> <p>Vi anser generellt att påföljderna är för omfattande, dels 5 § om att dubbelt villkorsavdrag ska göras vid upprepade fel, dels 7-8 §§ om hävning. Se även nedan.</p> <p>Vi anser också att det är väl hårt att dra hela utbetalningsansökan om man inte söker utbetalning för minimiarealen i sitt åtagande (Bilaga 3: 3 kap. 1 § och motsvarande för 5 kap 1 § och 6 kap 1 §). Jordbruksverket verkar ha missuppfattat vår synpunkt från samrådet i denna del eftersom de har svarat att man inte kan få större avdrag än vad utbetalningsansökan omfattar. Det ser vi som en självklarhet. Vad vi efterfrågar är att det ska vara en avtagande skala, om det krävs att man söker utbetalning för 75 % av åtagandearealen och bara söker utbetalning för 74 % så ska inte hela utbetalningsansökan diskvalificeras utan endast en mindre del. 100 % av utbetalningsansökan kan diskvalificeras vid en viss gräns. Det är också lämpligt att ta hänsyn till ursprunget av arealuppgifterna. Lantbrukare som anmält areal baserat på uppgifter från kontroller, åtagandeplaner och</p>	<p>Miljöersättningar och ersättningarna för ekologisk produktion är frivilliga att söka och är en ersättning för det arbete man utför och det intäktsbortfall som kan uppstå. Förändringar i verksamheten kan behöva göras, men det ska täckas av den ersättning man får. Kontroller och påföljder är nödvändiga för att ge rättvisa konkurrensförhållanden för de jordbruksföretag som följer villkoren och har kostnader för det.</p> <p>Det finns en övergripande regel för avdrag på grund av villkorsfel i artikel 35 i förordning (EU) nr 640/2014. Enligt artikeln ska påföljden motsvara felets allvar,</p>

administrativa kontroller bör i de fall som avvikelser härrör från nya arealuppgifter inte få avdrag då intentionen varit att göra rätt.

En viktig aspekt vid diskussion om avdrag och påföljder är i vilken mån villkorsfel också kan ge upphov till återkrav. Det framgår av förslaget att hävning av åtagande kan bli aktuellt i vissa fall, men det framgår inte i vilken mån detta också kommer att leda till återkrav. Detta skulle kunna tydliggöras i föreskrifterna.

omfattning, varaktighet och upprepning.

Vi har i de flesta fall satt ett lägre avdrag först gången ett villkorsfel. Nästa gång felet påträffas är avdraget i de flesta fall större, oftast det dubbla, eftersom lantbrukaren då redan blivit uppmärksam på villkorsfelet.

I de fall lantbrukaren i sin SAM-ansökan sökt utbetalning för under 75 procent kommer detta leda till ett avdrag på 100 procent. Det innebär att lantbrukaren inte får någon utbetalning för åtagandet det aktuella året. Detta är viktigt för att kommissionen ska godkänna Sveriges förslag om variation av ansökan om utbetalning. Det kommer att finnas varningar i SAM-internet i samband med ansökan.

I de fall den godkända arealen blir under 75 procent på grund av att marken inte är godkänd jordbruksmark vid en kontroll (och inte på grund av ansökan)

		<p>ska detta endast leda till arealfel och inte påverkas av denna regel.</p> <p>I de fall den godkända arealen blir under 75 procent på grund av att det är fel gröda vid en kontroll (exempelvis vall i en betesmark) regleras detta inte heller av denna regel. Här är det de vanliga reglerna för annan gröda som gäller och lantbrukaren kommer att få ett avdrag för området med fel gröda.</p>
	<p>2 kap. 4-5 §§ Var är ett upprepat fel?</p> <p>Att ge dubbla avdrag kan för allvarliga fel vara befogat men att tillämpa det generellt är orimligt. Till exempel kommer lantbrukare med djurhållning drabbas mycket hårt. Tappade öronbrickor, vilket vi utgår ifrån kommer var en grund i ekologisk djurhållning samt kompensationsbidrag, dock framgår detta inte med önskvärd tydlighet i bilaga 2 respektive 3, är något som tillhör vardagen och inget som lantbrukaren egentligen kan rå för. Då det vid kontroll inte går att avgöra om korna tappat brickorna under natten och lantbrukaren bara haft några timmar på sig att beställa nya brickor eller om det är tappade sedan länge och brukaren haft flera dagar på sig att göra sin beställning framstår som synnerligen rättsosäkert.</p> <p>För betesmarker är det en bedömningsfråga om vad som är tillräckligt betat. Skötsel av betesmarker bör vägas mot djurvälståndet. Om djurhållaren anser det vara befogat för att hålla djuren vid gott hull bör djuren kunna flyttas till annan mark, särskilt om det föreligger reglering av tillskottsutfodring. Vidare om lantbrukaren uppfattat en viss nivå på betet till att vara acceptabel ett år sedan får en ny kontroll med en annan kontrollant något år senare kan bedömningen variera och därmed resultera i onödigt hårda avdrag.</p> <p>Hantering av upprepade fel påverkar likabehandlingen då lantbrukare som under en femårsperiod endast får en kontroll påverkas mindre än lantbrukare som har två kontroller.</p>	<p>Reglerna för hur nötkreatur ska räknas faller inte under gruppen skötselvillkor och villkorsfel utan hör till ansökanreglerna därför kommer dessa inte att behandlas här. Det stämmer dock att det till viss del är en skärpning av hur vi tolkar och tillämpar reglerna för djurmärkning i samband med stödansökningar. Det är dock något som vi behöver se över informationen om.</p> <p>Kontrollverksamheten kalibreras både inom och emellan länen under året. Det är också viktigt att lantbrukaren tar kontakt med länsstyrelsen om hen upptäcker att man har svårt att uppfylla</p>

		villkoren. Det kan skilja sig mellan åren vad som är tillräckligt avbetat på grund av årsvariationer.
	2 kap. 7 och 8 §§ Det pågår en diskussion med EU-kommissionen om vilka regler som ska gälla för rapportering av nötkreatur. För närvarande gäller nya regler som innebär en kraftig skärpning jämfört med tidigare period eftersom det krävs att också tidigare ägare till djur rapporterar korrekt, annars kan djuret hamna utanför systemet. Vi anser att det behövs övergångsregler för dessa nya skarpere regler. Konsekvenserna för missad rapportering har inte klargjorts på Jordbruksverkets webbplats	Se ovan
	10§ Minskning av ersättning vid villkorsfel på en viss areal eller ett visst antal djur I konsekvensutredningen för 10 § står följande ”vi har kopplat villkorsfelen i större utsträckning än tidigare till skiften eftersom vi bedömer det är lämpligt och mer proportionerligt”. Det verkar vara en rimlig ansats som vi kan ställa oss bakom. Men beträffande hanteringen av villkorsavdrag i 4 och 5 §§ så är det en helt annan linje än kopplingen till skifte. Vi saknar ett resonemang kring varför de är två helt skilda linjer med avseende på hanteringen av villkorsfel. Vidare i 10 § punkten 2 så framgår att villkorsfel som finns på mark som dragits av med pro rata ska ge stora avdrag. Det är, som vi framfört tidigare i remissvaret, mycket svårt att förstå pro rata-hanteringen generellt. Vi har förstått det som att en av orsakerna till att använda pro rata i Sverige är att kunna hantera de svenska betesmarkerna som är långt ifrån homogena i sitt utseende. Här förstår vi inte kopplingen till villkorsavdrag; varför ger det så stora avdrag och hur är det tänkt att hanteras?	10§ Om man gör samma fel många gånger på olika marker i samma åtagande är det lämpligt med en påföljd. I 10§ punkt 2 framgår det att om blockets areal har dragits ned med 10 procent på grund av pro rata ska även arealen för villkorsfel dras ner med 10 procent. Av de allmänna råden framgår även vad som kan räknas som särskilda skäl och leda till mindre avdrag eller inga avdrag alls. Här nämns avdrag för igenväxning som anses orimliga då marken där igenväxningen finns sammanfaller med den yta som orsakat neddragningen enligt pro rata.
3 kap.	Länsstyrelsen i Jämtland	

Betesmarker och slätterängar	<p>3 kap 5§ I konsekvensutredningen står det i andra stycket ” Marker med höga värden som inte är knutna till fältskiktet kan berättiga till ersättning för särskilda värden trots att de inte är starkt påverkade av gödsling och andra produktionshöjande åtgärder.” Borde det inte vara ” Marker med höga värden som inte är knutna till fältskiktet kan berättiga till ersättning för särskilda värden trots att de inte är starkt påverkade av gödsling och andra produktionshöjande åtgärder.”??</p>	<p>I konsekvensutredningen står det nu: Marker med höga värden som inte är knutna till fältskiktet kan berättiga till ersättning för särskilda värden under förutsättning att de inte är starkt påverkade av gödsling och andra produktionshöjande åtgärder.</p>
	Länsstyrelsen i Västernorrland	
	<p>1§ Det är viktigt att brukaren via SAM Internet får hjälp att hålla koll på att tillräcklig åtagandareal finns med i ansökan år 2 och framåt. Vi bedömer att det kan bli administrativa svårigheter för myndigheten att följa upp detta efterhand som block förändras och får nya identiteter på grund av ajourhållning, brukarbegärda ändringar och så vidare.</p>	<p>Vi tar med oss denna synpunkt i arbetet med IT-systemen.</p>
	Sveriges Lantbruksuniversitet	
	<p>På flera ställen i föreskrifterna anges reglering av tillskottsutfodring och ett minsta djurantal på betesmarkerna under minst en viss utsatt tid. För att inte riskera att djuren blir för magra utan att detta åtgärdas bör följande paragrafer läggas till:</p> <p>3 kap. Betesmarker och slätterängar 3 kap. 37 § Utöver kraven tidigare i detta kapitel ska följande dokumenteras:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hur många djur och hur stor areal som påverkas.2. Vilka extra åtgärder djurhållaren kommer att vidta för att öka djurvälståndet.3. Hur djurhållaren kommer att bedöma djurens hull. <p>Ofta får alltför magra djur, genom djurskyddets försorg, tas från betena då stödutfodring</p>	<p>Vi har besvarat SLU´s synpunkt under övergripande delen av denna sammanställning.</p>

	<p>inte kan ske med hänsyn till kvävetillförsel eller att främmande fröer ”besudlar” marken. Att inte förebygga djurskydds-problemen genom djurvälståndskriterier kan komma att kosta djurägaren förlorade stöd och att djuren omhändertas. SLU vill även påpeka att djur hållna på marker med stora svärmar av bitande insekter, som mygg och knott, kan förorsaka stort djurskyddslidande, genom stress, anemier och död och kan i förlängningen innebära att djurhållaren åtalsanmäls.</p>	
Länsstyrelsen i Västra Götaland		
	<p>11 § punkt 3 Slåtter, efter den 1 juli med skörd och eventuellt efterbete har nästan alltid en större naturvårdsnytta än bete. Jordbruksverket menar att det inte är praktiskt möjligt att byta från bete i specialklasserna till slåtter, eftersom det till exempel finns träd i betesmarker. Länsstyrelsen anser att det mycket väl är praktiskt möjligt, positivt för naturvården och bra för djurhållningen vad gäller till exempel parasittryck och bra näringsinnehåll på ett eventuellt efterbete. Att då genom rådgivning lyfta slåtter som ett alternativ av vissa ytor i gräsfattiga mark (t.ex. längst ut på en strandäng eller en mindre yta i buskrik mark) eller på en mindre yta i en mosaikbetesmark är bra ur många aspekter. Vill lantbrukaren slå och skörda vissa mindre ytor i en betesmark i en specialklass efter 1 juli ska inte stödsystemet hindra detta.</p> <p>Vi skulle önska en större flexibilitet vad gäller bortförande av skörd längst ut i ytterkanten mot vatten, liknande föreskriften för skötsel av våtmarker. Jordbruksverket svarar på synpunkterna från samrådet att det i praktiken inte är ett bekymmer. Hur menar Jordbruksverket då?</p> <p>Länsstyrelsen många erfarenheter från just dessa typer av marker säger att det är på just markerna långts ut med dålig bärighet och som riskerar att översvämmas där detta vissa år skulle behövas ett undantag vad gäller skörd eftersom två-tre körningar (slåtter + skörd + ev hämtning av balar) inte är möjlig på grund av dålig bärighet och slitage på rotfilten. Det finns ändå en naturvårdsnytta så länge vegetationen slås, vilket i sig är tillräckligt svårt och kostnadskrävande. Det avslagna materialet förs dessutom bort i samband med islossning/vårflöden.</p> <p>Det sker en teknikutveckling inom slåtter och skörd på våta marker, men för att</p>	<p>Föreskriften är ändrad efter remiss. Länsstyrelsen får möjlighet att besluta om att bete kan ersättas med slåtter. För de marker där länsstyrelsen beslutar om detta ska det skrivas in under punkten vegetationens utseende.</p> <p>Vi ändrar så att det även för blöta slåtterängar och ”ytterkanter” kommer vara möjligt att besluta om undantag när det gäller i vilken omfattning skörden ska tas bort. Det är för ingen av de nämnda markerna möjligt att helt besluta om undantag från att skörden ska tas bort. Detta gäller även marker som ingår i ett åtagande för skötsel av våtmarker och dammar.</p>

	entreprenörer och lantbrukare ska våga investera i maskiner krävs en flexibilitet i de krav som ställs på dessa svårskötta marker med höga naturvärden.	
	Länsstyrelsen i Gotland	
	3 kap 20 § <ul style="list-style-type: none"> • Det bör stå ”traktorburet redskap” istället för ”traktor och slätterbalk”. 	Det är viktigt att det är slätterbalk. Traktorburet redskap kan innefatta många olika redskap.
	3 kap 22 § ”Marken har natur- eller kulturvärden som gynnas av lövtäkt”. Skrivningen är inte optimal. Antingen bör det stå ”skiftet” istället för ”marken”, eller så bör det också framgå att lövtäkten gynnar natur- och kulturvärden som har med träden i sig att göra (vi avser lavar på stammarna samt att lövtäkten i sig är en skötsel som är ett kulturarv). Det är väsentligt att länsstyrelsen måste kunna avslå en hel eller delar av en ansökan om lövtäkt om trädens (askarna) status är försvagad pga. sjukdom på enskilda träd eller utbrett i ett område av träd	I det här sammanhanget omfattar skrivningen marken även trädskiktet, buskskiktet och liknande.
	3 kap 34 § <ul style="list-style-type: none"> • ”...en ö utan fast landsförbindelse...” – vi vill försäkra oss om att formuleringen gör att öar med reguljär färjeförbindelse (som Fårö) inte räknas in för möjligheten att omfattas av ersättningen. Skrivningen kan eventuellt behöva ett förtydligande. 	Formuleringen utan fast landförbindelse finns definierad på Trafikverkets hemsida. Där ingår exempelvis inte Fårö.
	Länsstyrelsen i Skåne	
	5 § 1. ”Marken ska ha höga kulturvärden kopplade till odlingslandskapet eller höga naturvärden som visar på långvarig slätter- eller beteshävd”. Definiera vad som menas med höga värden. Länsstyrelsen tycker att meningen ”Dessa värden ska gynnas av särskild skötsel...” är lite för snäll. Bättre om det står att värdena ska kräva särskild skötsel, eller liknande.	Det kommer att utvecklas i riktlinjerna. Det är svårt att bevisa att värdena kräver en viss skötsel därav valet av ordet gynnas.
	5 § 2. ”Om marken har värden som är kopplade till fältskiktet får den endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder. Om marken däremot har värden som är kopplade till annat är fältskiktet får den inte vara starkt påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder.” Vad innebär ”liten grad” respektive ”starkt påverkad”? Någon skillnad mot tidigare? De bör i vilket fall som helst definieras bättre.	Tanken är inte att ändra regelverket utan detta ska endast vara ett förtydligande. Tillämpningen av regelverket behöver dock kalibreras i fält.

	<p>13 §, punkt 4: Sista meningen ”Ängen ska varje år vara fagad”. Länsstyrelsen anser att ordet faga behöver en förklaring. Antingen här i paragrafen eller i kap 1 2§, under definitioner. Länsstyrelsen ifrågasätter att ängen ska fagas varje år, långt ifrån alla ängar behöver fagas. Ändra till ”Ängen ska fagas vid behov.”.</p>	<p>Kravet att ängen varje år ska vara fagad finns endast för slåtterängar med särskilda värden där lantbrukaren har valt åtagandenivån särskild skötsel. Fagning innebär att röja undan löv, nedfallna kvistar och annat skräp. Begreppet förklaras även i konsekvensutredningen. Detta är en viktig del av skötseln som påverkar möjligheten att sköta slåtterängen på ett sätt så att värdena bibehålls. På detta vis undviker man ett lager av multnande (ruttnande) löv och kvistar, vilket gör att tillväxten av gräs och örter gynnas. Om fagningen inte genomförs ordentligt påverkar det även möjligheten att skörda slåtterängen med bra resultat. Föreskriften reglerar endast att ängen ska vara fagad varje år. Den reglerar inte att ängen måste fagas varje år. Det är alltså resultatet som ska kontrolleras.</p>
	<p>15 § Bra att de tagit bort att igenväxningen ska åtgärdas det första året</p>	<p>Lämnad utan ytterligare kommentar.</p>
	<p>Komplement till miljöersättning för betesmarker och slåtterängar 22 § ”Lövtäkt kan inte godkännas på skogsbeten.”</p>	<p>Det är en avgränsning som vi har gjort i samråd med län som har mycket skogsbete.</p>

	Varför inte? Historiskt sett har säkert mycket lövfoder hämtats från skogen.	
	<p>22 § 1. ”Marken har natur- eller kulturvärden som gynnas av lövtäkt.”</p> <p>Kan lövtäkten i sig betraktas som något av kulturellt värde? I så fall kan lövtäkt godkännas på all mark och den här punkten fyller ingen funktion eftersom den inte begränsar ersättningen till vissa marker.</p> <p>Måste naturvärdena ha konstaterats på marken (vilka arter?) eller räcker det med att generellt antagande att somliga arter kommer att gynnas? Om det senare gäller så är invändningen mot punkt 1 densamma som ovan.</p>	Detta kommer att utvecklas i riktlinjer.
	<p>24 § ”Dessutom ska slåtterängen ha natur- eller kulturvärden som gynnas av efterbete.”</p> <p>Samma frågor och invändningar som för 22 §.</p>	Detta kommer att utvecklas i riktlinjer.
	<p>25 § ”Senast den 31 oktober det aktuella året ska återväxten vara avbetad...”</p> <p>Vad menas med ”det aktuella året”? Det kan inte gärna gälla något annat år. Stryk de tre orden.</p>	Detta är korrigerat.
	<p>32 och 33 §§</p> <p>Hur många gånger måste varje yta brännas under åtagandeperioden?</p> <p>Vad innebär det att bränningen ska utföras löpande? Räcker det inte att bränna av hela området ett år (om länsstyrelsen godkänner det)?</p>	Varje yta måste endast brännas en gång. Däremot måste åtgärderna för marken som ingår i komplementet göras löpande. Detta är ett krav från kommissionen.
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	<p>1§, 11§ och 13§ Betesmarker med ett miljöersättningsåtagande behöver endast betas vartannat år i fall de inte ingår i en ansökan om utbetalning det aktuella året. Enligt konsekvensanalysen sid. 22 är en anledning till regeln att betesuppehåll kan vara bra för den biologiska mångfalden eftersom vissa marker behöver en mer extensiv skötsel. Vi vill fortsätta framföra att det inte kan vara motiverat att alla betesmarker och slåtterängar som är i ett miljöersättningsåtagande ska vara undantagna från krav på årlig avbetning. Det flesta</p>	Tanken är att regeln ska underlätta administrationen, att det ska förenkla och att alla ska kunna utnyttja denna möjlighet. Då ingen ersättning betalas ut för skiften som har hävduppehåll

betesmarker behöver betas årligen för att inte ohävsarter ska konkurrera ut den hävdgynnade floran. Bara för att en betesmark ingår i ett miljöersättningsåtagande innebär det inte att det i de flesta fall skulle finnas en miljönytta med betesuppehåll. Tvärtom. Dessutom är det högst sannolikt att de betesmarker som lantbrukare kommer att välja att ha betesuppehåll på inte är de marker där det skulle göra störst miljönytta. Tvärtom kommer det vara de mer svårtillgängliga markerna, där skötseln i många fall redan är eftersatt och där behovet av bete är som störst, som lantbrukarna kommer att välja att ha betesuppehåll på. Det skulle kunna vara motiverat att marker med särskild skötsel i vissa fall kan undantas från kravet på årlig aktivitet. Detta skulle i så fall föregås av en särskild bedömning av att naturvärdena gynnas av betesuppehåll och detta skulle skrivas in i som ett särskilt villkor. En ytterligare anledning till att införa denna regel är enligt konsekvensanalysen sid. 22 att det skapar en flexibilitet i skötsel som är efterfrågad. Det går att uppnå flexibilitet utan att införa ett generellt undantag och utan att mark som är i stort behov av bete inte betas. Målet kan ju inte vara att få in så många tveksamma lantbrukare som möjligt i åtaganden. Tveksamheten kan ju i många fall bero på att de exempelvis inte har tillräckligt med djur för att klara av att sköta åtagandet på ett sådant sätt att syftet med åtagandet uppfylls. Att fler lantbrukare ska anmäla till myndigheten att de behöver göra hävduppehåll är ju till stor del en informationsfråga. Det gäller att tydligt informera och föreskriva att det faktiskt kan vara ok med hävduppehåll något enstaka år om det finns särskilda skäl (preciseras), om blocket inte tas med i ansökan om utbetalning och om hävduppehållet anmäls till länsstyrelsen. Genom att vara tydlig med detta och genom att ta fram ett smidigt sätt för lantbrukaren att anmäla sitt hävduppehåll så bör även detta sätt kunna minska felfrekvensen. Att införa skötselkrav vartannat år för betesmarker och slåtterängar som ingår i åtagande medför dessutom ett mycket svårbedömt läge i samband med fältkontroller och ajourhållning. Det är i praktiken omöjligt att avgöra om aktivitet förekommit året innan om marken är obetad vid kontrollen. Ett exempel: En betesmark kontrolleras i fält i september 2016, ett år där brukaren ej söker utbetalning för marken. Marken är helt obetad, det finns inga staket. Den stödsökande hävdar att det gick några djur i marken hösten 2015. Det är helt omöjligt för en fältkontrollant att avgöra om den stödsökandes uppgifter stämmer. När vegetationen växer till under sommaren i betesmarkerna försvinner eventuella indikationer på att marken skulle varit betad året innan, och när förvuxet gräs börjar vissna i augusti är det helt omöjligt att

finns det ett incitament för att fortsätta att sköta de flesta marker varje år. Det är dock viktigt att informera lantbrukarna att hävduppehåll kan innebära mer arbete nästkommande år.

När det gäller fältkontroller samt ajourhållning påverkas dessa oftast inte i praktiken av att det kommer vara möjligt att göra uppehåll i bete eller slåtter upp till vartannat år på ett enskilt skifte. Om ett skifte är ohävdad två år i rad ska detta leda till hävning av åtagandet för det aktuella skiftet. Det krävs redan idag att en mark ska vara ohävdad två år i rad för att ritas bort.

	<p>med säkerhet avgöra om det varit några djur i marken året innan. Det innebär att det inom fältkontrollverksamheten inte går ha ett rättssäkert arbetssätt om ett vartannat-årskrav införs.</p> <p>Fältkontrollanterna upplever redan idag svårigheter att på ett professionellt och förtroendeingivande sätt förmedla sina konstateranden vad gäller skötsel av naturbetesmarker. Nämnt förslag skulle innebära att fältkontrollanterna skulle känna sig väldigt otrygga i sina beslut i fält. I samrådsvaret framför ni att "när det gäller fältkontroller och ajourhållning påverkas dessa oftast inte i praktiken av att det kommer att vara möjligt att göra uppehåll i bete eller slåtter vartannat år på ett enskilt skifte. Om ett skifte är ohävdad två år i rad ska detta leda till hävning av åtagandet för det aktuella skiftet. Det krävs redan idag att en mark ska vara ohävdad två år i rad för att ritas bort." Vi håller inte med utan anser att möjligheten att göra uppehåll i bete vartannat år påverkar fältkontrollanternas och ajourhållarnas möjlighet att känna sig trygga i sina beslut. Beslut om att rita bort marken kommer man i princip endast våga ta i de fall det blir kontroll två år i rad och man vid båda tillfällena konstaterar att marken varit obetad.</p> <p>Lantbrukare i Sverige förväntar sig att Jordbruksverket ska göra något åt problemen med inlåsning av mark och att ersättning betalas ut till passiva stödsökande. Information utåt till lantbrukare är också att man i den nya jordbrukspolitiken kommer satsa på den aktiva djurhållande lantbrukaren för våra värdefulla betesmarkers skull och verka för en levande landsbygd. Aktivitetskravet för betesmarker i gårdsstödet är en direkt motsats till detta, då det uppmuntrar passiva stödsökanden. Att ha tillgång till betande djur är inte längre ett krav då det räcker att putsa betesmarkerna. Det blir därför än viktigare att i miljöersättningen sätta krav på att markerna ska betas varje år. Inte att ytterligare uppmuntra passiva stödsökanden, genom ett vartannat-årskrav.</p>	
	<p>5§ Trots ändringen från samrådet så anser vi att begreppen "endast i liten grad påverkad" och "inte vara starkt påverkad" saknar någon egentlig funktion. I motsats till er tror vi att risken finns att de endast skapar onödig förvirring, speciellt då man är mindre erfaren inom åtagandeplanarbetet. Eftersom det i slutändan är markens värden som styr när den kvalificerar för särskilda värden behöver man inte använda sig av begreppen "endast i liten grad påverkad" och "inte vara starkt påverkad" varken för motiv till bifall eller till avslag. Antingen finns det värden i tillräcklig mängd, eller så finns det inte. Att använda begreppen i en text som lantbrukaren ska läsa känns inte heller relevant eller tydligt.</p>	<p>Dessa begrepp finns med för att ytterligare förtydliga vilka marker som kan vara aktuella för särskilda värden. De kan även vara till hjälp för handläggare som är mindre erfarna inom åtagandeplanarbetet.</p>

	<p>I föreskrifterna står det att ”I huvudsak är det före detta åkermark som kan vara tydligt påverkad av gödsling och då inte ger rätt till dessa markklasser”. Det borde därför räcka att ha med den texten, om ens det är nödvändigt. Sådana marker har ju inga höga värden ändå, vilket borde räcka som motiv till avslag. Att avgöra var gränsen går mellan olika grad av påverkan är inte ens erfarna åtagandeplanhandläggare och Jordbruksverket överens om vilket visar på hur osäkert och svårbedömt begreppet är. Risken för att tidigare åkermark felaktigt berättigar till särskilda värden är förmodligen betydligt mindre än risken att marker med höga värden får avslag på grund av att det är svårt att skilja mellan tillförd påverkan och naturlig påverkan (till exempel marker med höga värden knutna till gamla ekar med nässeluppslag under).</p> <p>Med tanke på den mängden fältbesök som väntar angående arbetet med åtagandeplaner och att det dessutom kommer att vara många nya inom kompetensområdet, är det viktigt att förenkla allt som går, ta bort onödiga moment och göra det så tydligt och lätthanterligt som möjligt. Förslaget är därför att ta bort begreppet helt och låta markens värden styra.</p>	
	<p>9§-13§ Kommer jordbrukaren ha möjlighet att söka både allmän och särskild skötsel på ett och samma block även om hela blocket har samma markklass? Kommer jordbrukaren ha möjlighet att endast söka miljöersättning (allmän eller särskild skötsel) på del av ett block och inget åtagande alls på en annan del av samma block? Exempel: Ett block har fastställts till markklass särskilda värden. Brukaren vill sköta en del av blocket med särskild skötsel, men anser inte att han kan sköta hela blocket med särskild skötsel utan resterande del vill han endast sköta med allmän skötsel. Hur går jordbrukaren till väga? Viktigt att denna information når ut till jordbrukaren innan SAM-internet öppnar. Förutsättningarna att sköta ett block kan se mycket olika ut för olika delar av blocket.</p>	<p>Nej lantbrukaren måste söka samma skötsel på hela blocket om blocket har samma markklass eller om ingen markklass är fastställd. Om det finns olika skiften/markklassytor är det möjligt att välja att inte söka åtagande för ett skifte/markklassyta.</p>
	<p>13 § Jämfört med förra åtagandeperioden är det en försämring att det inte finns möjlighet att besluta om ett slåtter- eller betesfritt år för marker med förekomst av arter med särskilda skötselkrav. Om ett betesfritt år föreskrivs i ett särskilt skötselvillkor innebär det att brukaren får betalt samtidigt som länsstyrelsen har möjlighet att styra vilka marker som ska få ett uppehåll. I det nya systemet är det till viss del möjligt att ha ett betesuppehåll, men då utan</p>	<p>Länsstyrelsen kan inte besluta om ett betes- eller slåtterfritt år. Men ett slåtter- eller betesfritt år kan vara möjligt under förutsättning att reglerna i 3 kap 1§ följs. Länsstyrelsen har möjlighet att ge</p>

	ersättning och utan möjlighet från länsstyrelsens sida att styra betesuppehållet till de marker som har störst behov av detta.	rådgivning om bete- eller slätterfritt år.
	22§ punkt 2 Varför just 3 lövtäkter som minimum? Det står inget om krav på att man måste ersättningshamla. Hur hanteras då ett fall där enbart 3 lövtäkter är i åtagandet och ett dör. Fallar hela åtagandet för lövtäkt pga. att de inte uppfyller minimi kravet eller är det bara vid nysökande av åtagande som krav om tre träd gäller?	Detta hänger samman med kommissionens krav på att åtgärden lövtäkt måste ske löpande under åtagandeperioden.
	34§, svårtillgängliga platser alvar När är det tänkt att alvar ska få svårtillgängliga platser? När räknas ö som svårtillgänglig? Var går gränsen för väglöst land? Även om det går en liten väg till ena änden av ett stort alvar så kan tillgängligheten vara begränsad av alvarets storlek.	En ö räknas som svårtillgänglig om den saknar fast landförbindelse enligt Trafikverkets definition. Regelbunden färjetrafik räknas exempelvis som fast landförbindelse. När det gäller väglöst land får det inte finnas väg i närheten av någon del av blocket. Detta gäller därför främst norra Sverige.
	Hushållningssällskapens förbund	
	3 kap 1§ Bra med möjlighet att inte ha med all mark i åtagandet varje år. Vissa brukare kommer förmodligen att planerat vid tiden för SAM-ansökan att göra betesuppehåll på viss mark. Men vi tror att det är vanligare att man upptäcker under betessäsongen att man inte klarar sköta ett skifte enligt reglerna på grund av exempelvis mycket regn, och då väljer att ta ur skiftet ur utbetalningen det aktuella året.	Det är möjligt att dra tillbaka ansökan om utbetalning för ett skifte under betessäsongen om ingen kontroll eller likande har aviserats. Detta gäller under förutsättning att lantbrukaren fortfarande söker utbetalning för minst 75 procent av åtagandet samt varje enskilt skifte minst vartannat år.
	Länsstyrelsen i Västerbotten	
	33 § Kan platser som ligger långt bort från närmaste djurhållare räknas som	Det går inte att räkna en mark

	<p>svårtillgängliga? Vi har tidigare beviljat ersättningen till jordbrukare för att de fraktat djuren långt från brukningscentrum för att beta värdefulla betesmarker då det inte funnits djurhållare närmare. Vi vill fortsätta ha denna möjlighet då det annars finns stor risk att skötseln av bland annat det mycket värdefulla Ammarnäsdeltat kommer att upphöra. Ett lämpligt tillägg i skrivningen kan vara, ”eller längre än fem mil från brukningscentrum”. Vi upprepar vår synpunkt och anser att skrivningen för fåbodar kan vara överförbar. Dvs ” tydligt avgränsad från hemgården både geografiskt och funktionsmässigt”</p> <p>Från Kap 5 fåbodar, §3 punkt 3 Byggnader på fåboden används inte som permanentbostad och fåboden är tydligt avgränsad från hemgården både geografiskt och funktionsmässigt</p>	<p>som svårtillgänglig endast på grund av att den ligger långt bort från närmaste djurhållare. Denna typ av kostnad är inte möjlig att täcka inom denna ersättningsform då den har sin utgångspunkt i markens beskaffenheter.</p>
	<p>13§ punkt 3 Varför ska det inte vara möjligt med ett betsfritt första år. Det krånglar bara till det för lantbrukaren som måste komma ihåg att söka utökning år två.</p> <p>SJVs svar i samrådet är väl lite märkligt. ”Det för att inte uppmuntra till att ta in mark i åtagande som det sen inte finns möjlighet att sköta.” Det är jordbrukaren som syvende och sist har ansvaret för att hela åtagandet sköts. Precis som det gäller för alla stöd villkor.</p>	<p>Regeln finns för att skapa en efterfrågad flexibilitet i åtagandet. Den grundläggande tanken är att lantbrukaren ska ha möjlighet att sköta all mark inom åtagandet hela åtagandeperioden.</p>
	<p>18 § Kan lantbrukaren få komplementen utan att ha ansökt om dem? Om inte lägg till ”om lantbrukaren har ansökt om det” för att förtydliga.</p>	<p>Det regleras av ansökansföreskriften.</p>
	<p>34 § Kan platser som ligger långt bort och är geografiskt och funktionsmässigt tydligt avgränsat från närmaste djurhållare räknas som svårtillgängliga? Vi har tidigare beviljat ersättningen till jordbrukare för att de fraktat djuren långt från brukningscentrum för att beta värdefulla betesmarker då det inte funnits djurhållare närmare. Vi vill fortsätta ha denna möjlighet då det annars finns stor risk att skötseln av bland annat det mycket värdefulla Ammarnäsdeltat kommer att upphöra. Ett lämpligt tillägg i skrivningen kan vara, ”eller längre än fem mil från brukningscentrum”.</p>	<p>Se svar ovan.</p>
	<p>Lantbrukarnas Riksförbund</p>	
	<p>I samband med samrådet frågade vi vad som avses med att en mark/markklass är fastställd</p>	<p>Vi har i denna föreskrift ingen</p>

	<p>och vilken juridisk status detta innebär. Innebär fastställd att stödmyndigheten har fattat beslut om klassningen, och kan lantbrukaren sedan känna sig säker på beslutet? Jordbruksverket har i sammanställningen svarat följande: ”Begreppet fastställd innebär att stödmyndigheten talar om hur stor arealen är. Denna areal ska sedan ligga till grund för lantbrukarens ansökan. Tanken är att det ska fungera på samma sätt som det har varit för särskilda värden i landsbygdsprogrammet 2007-2013 fast nu för samtliga fastställda markklasser även betesmarker och slätterängar med särskilda värden.” Vi är inte helt säkra på hur det fungerade i tidigare landsbygdsprogram och skulle därför vilja ha ett lite fylligare svar på frågan. Vad innebär det att stödmyndigheten talar om hur stor arealen är, är det någon form av beslut om markens storlek som lantbrukaren kan känna sig säker på? Räknas arealen också som fastställd inom gårdsstödet och kompensationsbidraget</p>	<p>möjlighet att reglera om marken ska räknas som fastställd inom gårdsstödet. Vi håller på att utreda frågan. Vår strävan är att lantbrukarna ska kunna känna sig så trygga som möjligt med de uppgifter stödmyndigheten lämnar. I den miljöersättningen där marken fastställs innebära det att arealen och markklassens gränser är uppgifter som stödmyndigheten tar fram och därför delvis har ansvar för den arealen. Lantbrukaren har också ett ansvar exempelvis om en mark tas ur bruk.</p>
	<p>3 kap. 1 § Jordbruksverket föreslår att det ska vara möjligt att söka utbetalning för en lägre areal än åtagandearalen år 2-5 i åtagandeperioden. Det finns för- och nackdelar med detta. Det kan riskera ett ökat passivt brukande av markerna. Vi är dock av uppfattningen att de positiva aspekterna det för med sig i form av flexibilitet m.m. för den enskilde företagaren överväger och vi ställer oss bakom förslaget.</p>	<p>Lämnad utan ytterligare kommentar.</p>
	<p>8 § Vilka åtgärder får inte utföras på marken? Av förslaget framgår att det inte är tillåtet att använda växtskyddsmedel på skiften som ingår i ett åtagande för betesmarker och slätterängar. Vi står bakom förslaget, men skulle vilja att det införs undantag för mark under rovdjursavvisande stängsel. LRF Värmland, LRF Västra Götaland och LRF Sydost skickade i augusti 2014 in en dispensansökan kring detta till Jordbruksverket.</p>	<p>Att sköta röjning under rovdjursavvisande stängsel med bekämpningsmedel tillhör inte de skäl till undantag som är med i 3 kap 17§.</p>
	<p>10 och 12 § Allmän och särskild skötsel Begreppen allmän och särskild är också knuten till namnet på markklasser. Det känns</p>	<p>Vi har övervägt att använda andra begrepp för skötselnivån.</p>

	<p>logiskt att mark med allmänna värden ska skötas med allmän skötsel och särskilda värden med särskild skötsel, men när en mark som har särskilda värden eller ett skogsbete sköts med allmän skötsel så kan det uppfattas som rörigt. Har Jordbruksverket övervägt att använda andra typer av begrepp som t.ex. grundskötsel (istället för allmän skötsel) respektive utökad skötsel (istället för särskild skötsel)?</p>	<p>Bakgrunden till valet av begreppen allmän skötsel respektive särskild skötsel är för att de liknar begreppen allmänna värden respektive särskilda värden. I de flesta fall tror vi exempelvis att lantbrukare kommer välja att sköta betesmarker med särskilda värden med särskild skötsel. För flera markklasser är endast den ena skötselnivån möjlig, vilket framgår av SAM-Internet. För skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmarker och gräsfattiga marker är det till exempel endast möjligt att välja särskild skötsel.</p>
	<p>3 kap. 14§ I punkt 1 regleras tillskottsutfodring. Vi anser att reglering av tillskottsutfodring bör definieras och ytterligare utredas eftersom två viktiga intressen står mot varandra, djurvälstånd respektive skötsel av betesmarker. Det är viktigt att djurens välfärd sätts i första hand och att djurhållarens kompetens om utfodring tas tillvara. Hårdare och mer detaljerade regler leder till ett lägre intresse för hävd av naturbetesmarker. Det är därför extra viktigt att samråd mellan länsstyrelse och djurhållare sker innan tillskottsutfodringen regleras. Bli reglerna för komplexa och lantbrukarna får svårigheter med att hålla djuren i hull vilket därmed påverkar tillväxt, mjölmängd etc kan de få negativa följder för andelen betesmarker i Sverige.</p>	<p>Alla åtagandeplaner kommuniceras och diskuteras med lantbrukaren innan beslut om åtagande. Om de föreslagna villkoren inte fungerar praktiskt så får handläggaren undersöka om de särskilda skötselvillkoren går att justera och ändå får önskad effekt eller om det blir bättre för lantbrukaren om denne ändrar åtagandenivån till allmän skötsel på det blocket.</p>
<p>4 kap.</p>	<p>Länsstyrelsen i Västra Götaland</p>	

Restaurering av betesmarker och slåtterängar		
	<p>5 § Enligt föreskriften får lantbrukaren påbörja åtgärderna först när en ansökan om restaurering har kommit in till länsstyrelsen och länsstyrelsen lämnat ett skriftligt besked om att åtgärderna får påbörjas.</p> <p>Hur ska föreskriften tolkas? Kan till exempel en lantbrukare som fått en rådgivning med ett förslag till en restaureringsplan under juli månad få vänta till nästkommande vinter (ca 1,5 år) innan hen startar en huggning i en mark som endast ska köras i vintertid (på grund av markstruktur och/eller med hänsyn till naturvärden).</p>	<p>Om allt är förberett med intresseanmälan, startplan och ett skriftligt godkännande så är det som krävs att brukaren har skickat in sin ansökan. Det kan lantbrukaren göra så fort SAM-internet öppnar.</p>
	Länsstyrelsen i Stockholm	
	<p><i> Vilken typ av mark kan man söka ersättning för?</i> 2 § sid 24, andra meningen. Ersätt ”har” med ”ha”.</p>	<p>Detta är korrigerat.</p>
	Länsstyrelsen i Skåne	
	<p>”1 §</p> <ol style="list-style-type: none">1. Marken har vegetationstyper eller rester av sådana som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd.2. Marken har växtarter som visar på långvarig hävd.3. Marken har andra biologiska värden som gynnas av slåtter- eller beteshävd.4. Marken har djurarter som är beroende av långvarig betes- eller slåtterhävd eller har goda förutsättningar att återfå sådana.5. Marken har eller kan återfå höga kulturhistoriska värden.” <p>Djurarter och kulturhistoriska värden behöver inte finnas kvar på marken. Det räcker att de kan återfås. Växter och vegetationstyper måste tydligen däremot finnas kvar. Varför denna</p>	<p>Målsättningen är att marken efter genomförd restaurering ska ha sådana värden att marken kan få en markklass som berättigar till särskild skötsel. Därför har vi valt att göra den här gränsdragningen. Svampar är andra biologiska värden.</p>

	skillnad? Varför räcker det inte att växter och vegetationstyper också kan återfås? Det kan till exempel hända att de förekommer på ett angränsande skifte och snabbt kan vandra in. Vad är punkt 3 tänkt att täcka in? Växter och djur täcks av de andra punkterna. Svampar? De kan föras in under punkt 2: ”Marken har växt- och svamparter...”	
	4 § ”Marken får inte heller tidigare ha ingått i ett åtagande för betesmarker och slätterängar...” Länsstyrelsen vill ha ett förtydligande på om det med detta menas bara åtaganden under perioden 2014-2020 eller även tidigare miljöstöd (2001-2006) och miljöersättningar (2007-2013).	Det är helt ok att restaurera mark som ingick i en betesmarksersättning 2001-2006 men som inte haft något åtagande för perioden 2007-2014. Det framgår av hänvisning till förordningen.
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	I Östergötland är både skärgård och eklandskap prioriterade områden Här finns stora arealer kopplade till det äldre odlingslandskapet, som är angeläget att återskapa. Det är mycket olyckligt att möjligheten till ersättning för ”bete och slätter på svårtillgängliga platser” tas bort för stödformen ”restaurering av betesmarker och slätterängar”. Det extra tillskott som komplementet svårtillgängliga marker utgör, kan i många fall vara avgörande för om kalkylen för restaurering av betesmarker i skärgården ska gå ihop eller inte. Dett beror på fördyrande omständigheter som transport av maskiner, massaved, ris och grenar samt transport av betesdjur och tillsyn i skärgården jämfört med fastlandet. Denna ojämlikhet medför en snedvridning av olika läns- och landsändars utvecklingsmöjligheter. För att ersättningsformen ska vara attraktiv i hela landet bör det vara möjligt att få ersättning för komplementet ”svårtillgängliga platser” även inom miljöersättningen för restaurering av betesmarker och slätterängar, precis som tidigare programperiod.	Det är inte möjligt att få ersättning för komplementet svårtillgängliga platser för restaurering av betesmarker och slätterängar. Det går inte inom ramen för landsbygdsdepartementets riktlinjer.
	2 §, första stycket: Ändra texten ”under åtagandeperioden, har förutsättningar” till ”under åtagandeperioden ha förutsättningar”.	Detta är ändrat efter remissen.
5 kap. Fäbodan Synpunkter på remiss till den	Länsstyrelsen i Gävleborg	

26 februari		
	<p>I samrådet hade vi frågor om 5 kap 3§, punkt 5. Vi har samma synpunkt igen, eftersom det inte gavs någon förklaring i ert svar i sammanställningen 2015-02-12.</p> <p>Vi är med på att djuren inte ska vara på fäboden hela året men vad grundas kravet att inte ha djuren två veckor före och två veckor efter fäbodsäsongen på? Det finns fäbodbrukare som har öppen fäbod och har djuren på fäboden längre än 15 september. Vi föreslår att tidsangivelsen om två veckor före och två veckor efter säsongen tas bort!</p> <p>I ersättningen för betesmarker och slåtterängar det vara avbetat till 31/10, och djuren får gå där längre om det behövs, enligt svar till C län i sammanfattningen 2015-02-12. Varför inte 31/10 för fäboddar också, med möjlighet till att vara där längre?</p>	<p>Vi har ändrat efter remissen. Nu ska djuren inte vistas på fäboden eller fäbodbetet tidigare än 1 maj eller senare än 31 oktober.</p>
	<p>5 kap 7§: vi tycker fortfarande inte att det ska stå "Djuren ska vistas på fäboden minst två månader i sträck...", även om rovdjursangrepp kan vara ett särskilt skäl. Låt lantbrukarna bestämma de två månader under säsongen djuren ska vara på fäboden. Det kan finnas andra anledningar till att man vill dela upp djurens vistelse på fäboden. Det kanske skulle kunna vara att lantbrukaren behöver resa bort en vecka mitt i sommaren. Då behöver djuren åka "hem" för att förenkla tillsynen. Sedan flyttas de tillbaka till fäboden.</p>	<p>Länsstyrelsen kan reglera när djuren ska vara vid fäboden i 6§. Den reglering är framförallt till för att precisera när på säsongen djuren ska vara vid fäboden ifall de inte kan vara där under hela fäbodsäsongen.</p>
	<p>Sveriges Lantbruksuniversitet</p>	
	<p>På flera ställen i föreskrifterna anges reglering av tillskottsutfodring och ett minsta djurantal på betesmarkerna under minst en viss utsatt tid. För att inte riskera att djuren blir för magra utan att detta åtgärdas bör följande paragrafer läggas till:</p> <p>5 kap. Fäboddar</p> <p>5 kap. 13 § Utöver kraven tidigare i detta kapitel ska följande dokumenteras:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hur många djur och hur stor areal som påverkas.2. Vilka extra åtgärder djurhållaren kommer att vidta för att öka djurvälståndet.3. Hur djurhållaren kommer att bedöma djurens hull. <p>Ofta får alltför magra djur, genom djurskyddets försorg, tas från betena då stödutfodring inte kan ske med hänsyn till kvävetillförsel eller att främmande fröer "besudlar" markerna. Att inte förebygga djurskydds-problemen genom djurvälståndskriterier kan komma att kosta djurägaren förlorade stöd och att djuren omhändertaras. SLU vill även påpeka att djur hållna på marker med stora svärmar av bitande insekter, som mygg och knott, kan förorsaka stort</p>	<p>Vi har besvarat SLU's synpunkt under övergripande delen av denna sammanställning.</p>

	<p>djurskyddslidande, genom stress, anemier och död och kan i förlängningen innebära att djurhållaren åtalsanmäls.</p>	
	<p>Länsstyrelsen i Västerbotten</p>	
	<p>1§ Här står det att marken ska betas av nöt, får, get eller häst, men under § 7 finns häst med som betesdjur. Denna skillnad behöver förtydligas.</p>	<p>För varje fäbod måste det finnas 1,2 djurenheter av djurslagen nötkreatur, får eller get. Om det finns fler än 1,2 djurenheter får dessa vara häst. Därför finns häst med bland de tillåtna djurslagen i 7 § men inte i 1 §.</p>
	<p>Lantbrukarnas Riksförbund</p>	
	<p>De synpunkter vi hade i samband med samrådet har besvarats i Jordbruksverkets remissammanställning.</p>	<p>Lämnad utan ytterligare kommentar.</p>
<p>5 kap Fäbodlar Synpunkter på remiss till den 17 mars</p>	<p>Lantbrukarnas Riksförbund</p>	
	<p>Vi har tagit del av Jordbruksverkets remiss om regler för miljöersättningen för fäodsbete. Vi kan inte ställa oss bakom det faktum att antalet djurenheter ska låsas i åtagandet redan när man går in i det. Det blir besvärligt för fäbodbrukaren som inte råder över väder, växtlighet, sjuka djur, kalvningar etc. För företag som håller på att bygge upp en besättning har man inte så mycket djur i början, för att därefter öka. Det finns många faktorer som spelar in när det gäller djurantalet varje enskilt år. Det är den enskilde och inte länsstyrelsens tjänstemän som ska besluta om djurantalet på fäboden. Det skapar rättsosäkerhet för den enskilde att djurantalet blir så strikt. Generellt kan sägas att det kan bli lite för mycket detaljstyrt från myndighet, man kan överlåta en del åt den enskilde företagarens förnuft, denne är ju trots allt den som känner fäboden bäst. Detta svar är framtaget tillsammans med LRFs regioner i områden med fäbodlar.</p>	<p>Sveriges förslag på utformningen av miljöersättning för fäbodlar godkändes inte av Kommissionen. Vi har därför varit tvungna att genomföra dessa förändringar. I de fall vi inte hade genomfört dem hade det inte varit möjligt att få miljöersättningen för fäbodlar godkänd. Då hade vi inte kunnat ha någon miljöersättning för fäbodlar i den här programperioden för landsbygdsprogrammet. Vi har</p>

		förståelse för era synpunkter. När vi har utformat avdragen på grund av villkorsfel har vi tagit hänsyn till att det är svårt att hålla samma djurantal varje år.
	SLU	
	<p>Sammanfattning av SLU:s synpunkter</p> <p>SLU vill poängtera att ett vanligt förekommande djurskyddsproblem är magra djur som hålls på beten för den biologiska mångfaldens skull, där stödutfodring inte får ske och där återväxten är låg, vilket ofta ger för lite foder för att djur ska hålla ett acceptabelt hull. SLU har följande synpunkter på urvalskriterier som bör ligga till grund för stöd och investering i jordbruk. Följande uppgifter bör anges:</p> <ul style="list-style-type: none">• <i>Hur många djur och hur stor areal som påverkas samt vad det är för typ av bete djuren ska gå på.</i> Det är bra att sökanden måste ange betesareal för de djur som man avser att ha samt vilken typ av bete det är så att bedömning kan göras om tillräcklig betesareal finns.• <i>Vilka extra åtgärder sökanden kommer att vidta för att öka djurvälståndet.</i> SLU anser att sökanden ska ange vilka extra åtgärder som kommer att göras för att öka djurvälståndet.• <i>Hur sökanden kommer att bedöma djurens hull.</i> SLU har tagit fram hullbedömningskriterier som kan användas för bedömning av hull hos betande djur. <p>I andra föreskrifter, t.ex. Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. finns det bestämmelser om att en plan för att upprätthålla djurskyddet ska finnas vid oförutsedda händelser som t.ex. elavbrott:</p> <p>SJVFS 2010:15, 1 kap. 17 §. Det ska finnas en godtagbar plan för hur djurskyddet ska</p>	<p>Vi har besvarat SLU's synpunkt under övergripande delen av denna sammanställning.</p>

	<p>upprätthållas vid elavbrott.</p> <p>Det är därför synnerligen relevant att ställa krav på att ha en plan för hur djurskyddet ska upprätthållas även under betesdrift.</p> <p>SLU:s specifika synpunkter</p> <p>På flera ställen i föreskrifterna anges reglering av tillskottsutfodring och ett minsta djurantal på betesmarkerna under minst en viss utsatt tid. Tillgång och kvalitet på betet är avgörande för att upprätthålla en god djurvelfärd och djurhållaren kan behöva tillskottsodra om man använder sig av betande djur för att möta miljömål som t ex ”biologisk mångfald”. Om betet är inhägnat så kan djuren behöva tillskottsutfodras vid mjölkning eller annat hägn kan behöva finnas för tillskottsutfodring. Även djurens exponering för parasiter bör tas i beaktande vid betesdrift.</p> <p>För att inte riskera att djuren blir för magra utan att detta åtgärdas bör följande paragraf läggas till:</p> <p>5 kap. Fäbodar</p> <p>5 kap. 12 § Utöver kraven tidigare i detta kapitel ska följande dokumenteras:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hur många djur och hur stor areal som påverkas samt vad det är för typ av bete (skogsbete, vall eller annat) samt kvalitén på detta, d.v.s. betestillgången.2. Vilka extra åtgärder djurhållaren kommer att vidta för att öka djurvelfärden.3. Hur djurhållaren kommer att bedöma djurens hull. <p>Ofta får alltför magra djur, genom djurskyddets försorg, tas från betena då stödutfodring inte kan ske med hänsyn till kvävetillförsel eller att främmande fröer ”besudlar” marken. Att inte förebygga djurskydds-problemen genom djurvelfärds-kriterier kan komma att kosta djurägaren förlorade stöd och att djuren omhändertas. SLU vill även påpeka att djur hållna på marker med stora svärmar av bitande insekter, som mygg och knott, kan förorsaka stort djurlidande, genom stress, anemier (blodbrist) och död och kan i förlängningen innebära att djurhållaren åtalsanmäls.</p>	
--	--	--

	<p>Bilaga 3. Skalor för avdrag på grund av villkorsfel Under Skötselvillkor 6 § bilaga 3, står detaljerat om vilka avdrag som ska göras, t.ex. står:</p> <p>”Vid kontroll I de fall länsstyrelsen vid en kontroll konstaterar färre djurenheter än vad lantbrukaren har redovisat samt färre djurenheter än åtagandet ska detta leda till ett dubbelt avdrag. Avdraget ska baseras på två gånger skillnaden mellan det antal djurenheter per hektar som krävs i åtagandet alternativt har redovisats och det faktiska antalet djurenheter per hektar. ...”</p> <p><i>Detta innebär att om djurhållare finner att om markerna har för dåligt bete, tvingas de ändå hålla djur där för att inte gå miste om bidrag och djuren riskerar att få ett oacceptabelt dåligt hull. I ett sådant läge måste föreskriften göra helt klart att djurhållaren ska vara skyldig att ge djuren tillskottsoder.</i></p> <p><i>Beslut om innehållet i detta yttrande har, på delegation av rektor och i dekanus frånvaro, fattats av undertecknad prodekanus Torkel Ekman efter föredragning av fakultetshandläggare Inger Knutell. Remissvaret har huvudsakligen utarbetats efter synpunkter inkomna från Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW).</i></p>	
	<p>Naturvårdsverket</p>	
	<p>Naturvårdsverket har beretts tillfälle att yttra oss över förslag till Statens jordbruksverks nya föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion och kompensationsstöd, angående ändring i ersättningen till fäbodlar.</p> <p>Naturvårdsverket beklagar att Sveriges förslag på hur reglering av ansökan om utbetalning får variera inom åtagandeperioden inte godkändes av Kommissionen. Naturvårdsverket har i övrigt inga synpunkter.</p>	<p>Lämnad utan ytterligare kommentar.</p>
	<p>Gävleborgs fäbodförening</p>	
	<p>Sveriges förslag på utformning av miljöersättning för fäbod godkändes inte av Kommissionen. SJV har därför genomfört ändringar i hur ersättningen är utformad.</p> <p>Gävleborgs Fäbodförening, GFF, har fått möjlighet att yttra sig över rubricerat förslag med</p>	<p>Sveriges förslag på utformningen av miljöersättning för fäbodlar godkändes inte av Kommissionen. Vi har därför</p>

	<p>miljöersättning för fäbod. Följande synpunkter lämnas:</p> <p>GFF har enligt sina stadgar som uppgift att svara på remisser från myndigheter och organisationer då de rör fäbodbrukets intressen. Enligt överenskommelse ställer sig Värmlands säterbrukarförening, VSF, bakom dessa yttranden. I denna fråga har GFF kommunikation med Föreningen Sveriges fäbodbrukare, FSF och Lantbrukarnas riksförbund, LRF.</p> <p>Inom den merkantila jordbrukspolitiken har fäbodkulturen och det aktiva fäbodbruket en besvärande liten omfattning. Dock gör detta utlämnade förhållande att trygghet, tillväxt och vitalitet hos företag med fäbodbruk och fritt husdjursbete i skog- och på fjäll särskilt viktigt att säkerställa ur såväl biologisk som kulturell aspekt. Sverige har erkänt FN-konventionen om biologisk mångfald där detta sakläge uppmärksammas. Svenska myndigheter har därför att inordna skydd av ett levande kulturarv i sina verksamheter.</p> <p>Överenskommelse SJV-FSF FSF har satt sin tillit till det direkta samarbete på ett personligt plan, som inleddes med ett möte i september 2012, då bland andra även generaldirektör Denneberg deltog. Då utlovades kontinuerliga kontakter samt SJV:s deltagande i en Nationell Samrådsgrupp för Fäbodbrukets frågor initierad av Riksantikvarieämbetet. FSF föreslog då att den kraft fäbodbrukarna kan samla för närvarande läggs på att göra dessa möten så verklighetsnära, konstruktiva och täta som någonsin är möjligt. Övriga resurser går åt för att praktiskt hålla liv i våra fäbodbruk.</p> <p>GFF och VSF stöder resonemanget. Många års möda att skriva genomtänkta remissvar till SJV har resultatmässigt visat på myndighetens oförmåga att förstå hur verksamheten fungerar. Vi har föreslagit mer effektiva och mer praktiskt anpassade lösningar än vad SJV anvisar. Vi har frågat efter vilka argument SJV har för att myndighetens förslag är de bästa. Vi har försökt få till stånd konstruktiva diskussioner om mål och metoder för miljöersättning kopplad till skogsbete och fäbodbruk. Vi har uppfattat tystnaden från SJV som brist på argument för sina regler. Vi har trots på direkta överläggningar</p>	<p> varit tvungna att genomföra förändringar i utformningen av ersättningen. Det som vi har ändrat är hur fäbodbrukare ska låta beta sitt fäodsbete. Nu ska den areal fäodsbete som ingår i åtagandet varje år betas med ett betestryck på 0,2 djurenheter per hektar. Djurslagen ska vara nötkreatur, får, get eller häst. I de fall Jordbruksverket inte hade genomfört dessa förändringar hade det inte varit möjligt att få miljöersättningen för fäbodbruk godkänd. Detta hade inneburit att det inte hade blivit någon miljöersättning för fäbodbruk för den här programperioden i landsbygdsprogrammet (2014-2020). Ersättningen skulle i så fall vara tvungen att finansieras genom andra medel än en miljöersättning. Se även svar till LRF.</p> <p>Fäbodbrukare är inte begränsade till att endast söka miljöersättningen för fäbodbruk utan har även möjlighet att söka andra miljöersättningar samt andra ersättningar ur landsbygdsprogrammet.</p>
--	--	---

	<p>och”Överenskommelse SJV-FSF; september 2012”. Vår tro är rubbad genom dåliga erfarenheter av SJV:s förmåga.</p> <p>Tidigare obeaktade yttranden GFF och VSF finner, med detta som grund, inte meningsfullt att avge ett särskilt yttrande i rubricerad fråga. Synpunkter lämnades 2013-05-16 på förslag till ändring i SJVFS 2007:42. Föreningarna hänvisade då till ett urval äldre obeaktade yttranden ¹. Dessa har fortfarande aktualitet och är värda att granskas även inför den ändring som nu förestår.</p> <p>Även om allt i yttrandena inte är direkt tillämpligt på vad SJV nu vill ändra, är varje tillfälle till justering också en möjlighet att generellt förbättra föreskrifterna i förhållande till de mål regelverken ska verka för. SJV borde uppmärksamma detta och beakta möjligheten. Därför bifogades som komplement och för beaktande även yttrande över Ny djurskyddslag (SOU 2011:75). I sammanhang med det som relaterats utgavs också den akademiska avhandlingen, <i>Fäboden som politiskt rum: Att vara fäbodbrukare i den gemensamma jordbrukspolitiken</i>.</p> <p>Vi är övertygade om att denna avhandling i landsbygdsutveckling bidrar till att öka kunskapen om fäbodbrukares belägenhet i dagens byråkrati och besvarar många av de frågor SJV måste ha ställt sig. Vi vill att avhandlingen blir ett av de underlag i yttrandet. <i>Författarens adress:</i> Fil dr Camilla Eriksson, SLU, Institutionen för stad och land, Box 7012, 750 07 UPPSALA. <i>E-mail:</i> camilla.eriksson@slu.se</p>	<p>Till exempel kommer det från år 2016 var möjligt att söka ersättning för hotade husdjursraser.</p> <p>Landsbygdsprogrammet är beslutat av regeringen. Jordbruksverket kan inte i föreskriften påverka de delar av miljöersättningen för fäbodrar som styrs av Sveriges landsbygdsprogram. Det innebär att ramen för miljöersättningar inom landsbygdsprogrammet begränsar vad som kan ersättas i miljöersättningen för fäbodrar.</p> <p>Det är till exempel inte möjligt att ge ersättning för samma sak inom två ersättningsformer. Därför är det bland annat inte möjligt att ge ersättning för hotade</p>
--	--	---

¹ fäb. Yttrande. Föreskriftsändring direktstöd GFF 2008.doc
SJV. Ytterligare yttrande om Betesmark 2008.doc
SJV. Ytterligare yttrande förtydligas 2009.doc
fäb. Yttrande. Föreskriftsändring direktstöd GFF 2009.doc
Fäb. Yttrande och hemställan. SJV Föreskriftsändring.pdf
Fäb. Hemställan - påminnelse SJV Yttrande 19-11731-10.doc
Fäb. Yttrande. Hemställan direktstöd 20110115.doc
Fäb. Yttrande. SJV Föreskriftsändring - förslag direktstöd 2011.doc
GFF. Yttrande Djurvälstånd

	<p>Dagens situation</p> <p>SJV är regeringens expertmyndighet inom det jordbruks- och livsmedelspolitiska området. Administrationen av EU:s jordbrukspolitik är en huvuduppgift. SJV arbetar för ett rikt och varierat odlingslandskap med biologisk mångfald. SJV menar att man håller traditioner och kunskap vid liv. SJV anser att brukare genom miljöstöd ersätts rättvist för sin insats att skapa ett attraktivt kulturlandskap. Inom miljömålsarbetet för ”Ett rikt odlingslandskap” återfinns delmålet för bevarande av betesmarker och ängar, vilket inkluderar fäbod- och skogsbeten. SJV menar att man då samtidigt bevarar kunskap om skötseln.²</p> <p>Den i not² nämnda rapporten från 2015 uppmärksammar med hänvisning till miljömålspropositionen (prop. 2000/01:130) behovet att från nationell synpunkt bevara sådana jordbruksmiljöer, t.ex. skärgårdsjordbruk, fjällägenheter, fäboddar och finnboställen, vilka numera är i hävd i så liten omfattning att resursen hotas. Det konstateras också att man i bevarandearbetet ofta förlorar sambandet mellan inäga och utmark (sidan 19). Konventionen har flera artiklar som direkt eller indirekt behandlar frågor om traditionell kunskap och urfolks eller lokala samhällens bruk av biologisk mångfald.</p> <p>Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Enligt skogsvårdslagen ska skogen skötas så att den uthålligt ger god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras; produktionsmålet jämföras med miljömålet. Skogen har varit betesmark för tamboskap i årtusenden. Betesbruket är ett bevarande in situ av inhemska lantraser. Skogsbetena är landets mest hotade betesbiotoper vars speciella karaktärer tar i snitt tjugo år att återställa efter upphörd hävd. Trots animalieproduktionens långa tradition och uthållighet uppmärksammas idag nästan enbart avkastning av ved och virke. Skogsstyrelsen, SKS, kan i den mån kunskap finns, föreskriva åtgärder för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden. Skogens alla värden ska beaktas. Enligt SKS:s</p>	<p>husdjursraser i miljöersättningen för fäboddar. Om vi skulle göra detta skulle det innebära att fäbodbrukare aldrig skulle ha möjlighet att söka ersättningen för hotade husdjursraser.</p>
--	---	--

² Se ”Traditionell kunskap och lokalsamhällen – artikel 8j i Sverige”, Centrum för biologisk mångfald, CBM, 2004. Sidorna 155-157. CBM fortsätter sitt arbete med att utveckla och konkretisera en svenskhandlingsplan för nationell implementering av artiklarna 8j och 10c i Konventionen om biologisk mångfald. I en rapport januari 2015 skriver CBM: Avsikten var också att en fördjupad studie skulle göras även av SJV, men då denna myndighet utövar sin påverkan främst genom landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet, vilka ännu inte godkänts av EU för den nya perioden 2014-2020 bedömdes det finnas fog att invänta detta innan en fördjupad analys görs.

	<p>författning (SKSFS 2013:3) ska åtgärder i områden med höga miljövärden anmälas för samråd. SKS är väl medveten om att det behövs en ökad dialog med lokala och traditionella kunskapsbärare om vad som behöver göras både med relevans för lokal och traditionell kunskap och biologisk mångfald. SKS lyfter fram renskötare, fjällbönder, fäbodbrukare och andra skogsbrukare som brukar skogen på ett lokalt och småskaligt sätt som sina exempel på bärare av lokal och traditionell kunskap.</p> <p>SKS behöver stöd i sitt arbete för att ta tillvara traditionell kunskap i sitt regleringsbrev eller andra texter från regeringen. Former för att ersätta de skogsbrukare och kunskapsbärare som medverkar i SKS:s utvecklingsarbete behövs. För fullföljande av arbetet med 8j och 10c krävs resurser. Sådana bör utan att verksamheten blir lidande kunna föras över från SJV.</p> <p>I propositionen ”En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster” (prop. 2013/14:141 s. 31-32) framgår att regeringen bedömer att dagens biologiska mångfald i stor utsträckning är ett resultat av det historiska bruket och den traditionella hävden av landskapet. Att gynna sådana miljöer är viktigt för att nå målen med en rik mångfald och ekosystemtjänster. Av propositionen framgår också behovet av att klargöra förutsättningarna för att inkludera olika intressenter för att bl.a. tillgodogöra sig traditionell och lokal kunskap.</p> <p>Sammanfattande kan sägas att regeringen (prop. 2004/05:150) påtalar vikten av artiklarna 8j och 10c i miljöpolitiken rörande såväl urfolk som andra kategorier traditionsbärare enligt tidigare exemplifiering av miljöer. Traditionellt bevarande av lantsorter och lantraser in situ får inte förbigås. Dock är tankarna inte helt integrerade i miljömålssystemet.</p> <p>Miljöersättning för fäbod Sveriges förslag på utformning av miljöersättning för fäbod godkändes inte av Kommissionen.</p> <p>I remissen preciserar SJV inte Kommissionens underkännande. Konsekvensutredningen (Dnr: 4.1.16-12074/14) ger indirekt vissa indikationer men det är svårt att förstå vad SJV vill försvara och förklara. Förslaget till SJVFS 2015: XX bryter helt mot vad som redovisas ovan under ”Dagens situation”. Myndigheten och fäbodbrukarna behöver ett tätt samarbete</p>	
--	---	--

	<p>för rättfram redovisning av fakta, gemensam analys och diskussion kring resultat och förväntningar samt en god förankring av slutsatserna. Detta är ett avgörandeunderlag för utformning av politiska beslut rörande fäbodbruket och dess särställning enligt bl.a. Konventionen om biologisk mångfald. Arbetet är betydelsefullt också för genomförande av miljömål, regional hållbar utveckling samt den centrala delen av lantbruksföretagande i traditionell utmark.</p> <p>En fäbod är alltid en fäbod. Allt rörande hävd skiftar över tid och lokala förhållanden. Djurslag, boende, verksamhetstid/-säsong o.s.v. beror på plats och verksamhetsinriktning på företagen i övrigt. Rovdjurspolitiken är en särskild knäckfråga. Förslagen i remissen motsäger SJV:s myndighetsansvar. Som näringsmyndighet och administratör av EU:s jordbrukspolitik ska SJV arbeta för ett rikt och varierat odlingslandskap med biologisk mångfald enligt Konventionen om biologisk mångfald. Brukare av fäbodar med tillhörande utmarksbeten ersätts inte heller rättvist för sin insats att skapa ett attraktivt kulturlandskap med rik kulturell och biologisk mångfald. Bevarande av lantraser och lantsorter in situ förbigås totalt.</p> <p>Förslag Vårt förslag är att SJV drar långsiktig nytta av det erbjudande Kommissionen nu gett genom att totalt omarbota miljöersättningen för fäbod och fäbodbruk och då tar vara på alla möjligheter som finns till brukarinflytande och Konventionen om biologisk mångfald.</p> <p>För övrigt sluter vi upp bakom de synpunkter FSF lämnar. Ett skäl till bristen i samordningen är att FSF inte ingått i sändlistan från SJV och de missförstånd mellan organisationerna som därför uppstått. Förhoppningsvis ger det eventuella merarbetet för SJV en tydligare bild av frågans vidd.</p>	
	Komplettering av remiss	
	<p>Sveriges förslag på utformning av miljöersättning för fäbod godkändes inte av Kommissionen. SJV har därför genomfört ändringar i hur ersättningen är utformad.</p> <p>Gävleborgs Fäbodförening, GFF och Värmlands säterbrukarföring, har 2015-03-17 yttrat sig över rubricerat förslag med miljöersättning för fäbod. På grund av brister i SJV:s</p>	<p>Se svar ovan.</p> <p>Det finns inget som hindrar att flera personer som gemensamt i en förening brukar fäboden söker</p>

	<p>sändlista har därför svagheter i samordningen mellan fäbodbrukarnas organisationer uppstått. Yttrandet avslutades därför med besked om att ifall fler synpunkter kommer på vad vi skrivit gör vi en särskild sammanfattning och delger SJV senare. Några sådana finns och delges härmed SJV.</p> <ul style="list-style-type: none">• Definition av betesmark får inte innebära agrar historieförvanskning.• En annan fråga är hur traditionellt och genuint fäbodbruk klassificeras, eller vad en fäbod som visar historisk kontinuitet egentligen är.• Fäbodställen är gemensamhetsanläggningar med fäbodar. Alla ska få söka fäbodersättning., även om SAM åtagande själv "bara" har häst och t.ex. ystar från andra som lånar marken, utan att söka själv.• Det är de olika brukarnas samlade djurslag som är viktig för målens uppfyllanden; därför inga betes eller djurantals begränsningar.• Dessutom sker inga skador om djuren vågar och kan nyttja hela löten på normalt 5-7km radie.• Dock kan det bli skador i rovdjursavisande hägn och med predatornärvaro.• Slopa all detaljreglering av buffringstider och liknande. Alla varianter har förekommit och eventuellt nya ger möjlighet till fortsatt innovation i verksamheten.• Det kostar att ha en längre säsong än två månader.• Skötsel i flerfäbodsystem + huskostnader för skötare + mjölkstall-bodar-mjölkanläggning/kylhus underhåll etc. innebär arbete.• Rovdjur, dammar, vägar etc. och avstånd gör nödvändigt oftast med lastbilstransport knappast understigande i denna glesbygd och med framkörningsavgift 3-4000 kr kostnad. 20 000 är en relevant KOMPENSATION om man mjölkar i flerfäbodsystem.• Sådant bergs(LFA)jordbruk ska hållas kompensationsneutralt gentemot rationella jordbruksbygder och naturliga fodermarker m.m.• Hållande av fäbodkulturens traditionella lantrasdjur in situ ska premieras.• System med storhägna är produktionshämmande samt försummar djurhälsa och traditionellt bete.• Miljöersättning för fäbod kan leda till kontroll av verksamheter inom näringsformen på ett sätt som styr ett sunt framtidskridande samtidigt som fäbodbrukets förmåga att skapa	<p>ersättning tillsammans. Det viktiga är då att föreningen uppfyller villkoren. Medlemmarna får då själva fördela ersättningen.</p> <p>Ersättningen är beräknad utifrån en genomsnittlig tid på fäboden som är längre än två månader. Två månader är ett minimikrav för att kunna få ersättning.</p> <p>Det finns ingen möjlighet att ge ersättning för skötsel av husen eller liknande inom miljöersättningen för fäbodar.</p> <p>Storhägna är ett alternativ för de som inte har möjlighet att ha fritt fäodsbete. Fritt fäodsbete är generellt att föredra.</p> <p>Det finns inget krav för fäbodbrukare att söka miljöersättning för fäbodar utan detta är en frivillig ersättning. Enligt beskrivningen av miljömålet ett rikt odlingslandskap är det framförallt antalet fäbodar som ska öka och inte arealen fäodsbete på den enskilda fäboden.</p>
--	--	---

	<p>en egen vitalitet förstörs</p> <ul style="list-style-type: none">• Länsstyrelsernas exklusiva beslutsrätt rörande anläggningar, arealer och villkor innebär risk för godtycke och orättvisa beslut.• Hantering av frågor kan skilja såväl mellan länsstyrelser som mellan tjänstemän• Genom att ge ersättning för vissa verksamheter och utestänga andra kan man ingripa i samtiden och styra en framtida utveckling.• Ersättningen bör utformas så att den inte enbart verkar konserverande utan också ger möjlighet till harmoniserad utveckling.• Biologisk mångfald och kulturelement gynnas med mer betesareal/djurenheter och större areal, inte genom öka antalet brukningsenheter med minskat antal djurenheter.• För att erhålla kunskap om lång, lokal och verkligt hållbar produktion från utmarkerna (helt enligt Rio konv. art.8j Och 10 c) kan SJV och andra med fördel vända sig till Utmarksmuseet i Ransby, Värmland för stöd och hjälp.	
Föreningen Sveriges Fäbodbrukare		
	<p>FSF synpunkter på remiss av förslag till SJV föreskrifter och allmänna råd om <u>miljöersättningar...</u>(vad avser <u>fäbodlar 2015-03-03</u>) med dnr 4.1.16-12074/14</p> <p>Som samlande intresseorganisation för landets fäbodbrukare ifrågasätter FSF på ett generellt plan de brister som finns vad gäller kontakt med, deltagande av och förankring hos fäbodbrukarna under framtagandet av förslaget till Landsbygdsprogram och därmed även vad gäller grunderna för utformningen av föreskrifterna. Fäbodbrukets traditionella kunskap och fäbodbruket som lokalt samhälle blir därmed inte beaktad på erforderligt sätt i förhållande till andra intressen och aspekter i sammanhanget. Därmed förbises också med systematik väsentliga delar av fäbodbrukets kulturella utgångspunkter och värden samt historiskt grundade sedvänjor.</p> <p>Förslaget till regelverk är fortfarande detaljerat och svåröverskådligt. Det skapar en allmän osäkerhet om vad som egentligen gäller, liksom en följande rättsosäkerhet för den enskilde fäbodbrukaren.</p> <p>Ur fäbodbrukets perspektiv finns det anledning att ifrågasätta såväl detaljfrågor som grundläggande principiella frågeställningar. Vi efterfrågar härmed återigen en gemensam process för en väl förankrad planering och målsättning för det svenska fäbodbruket inför framtiden.</p>	<p>Se svar till Lantbrukarnas Riksförbund samt Gävleborgs fäbodförening.</p> <p>Landsbygdsprogrammet är beslutat av regeringen. Det är de som är ansvariga för vilka delar som ska ingå och vilka som inte ska ingå. Vidare är det de som har valt tillvägagångssätt för arbetet med att ta fram landsbygdsprogrammet.</p> <p>Denna remiss gäller förslag till föreskrift. Jordbruksverket har ingen möjlighet att genom föreskriften påverka utformningen av</p>

	<p>Som ett konkret exempel kan nämnas den nyttillkomna definitionen på ”Fäbodsäsong”. Utifrån fäbodbrukets kulturella grunder och sedvänjor kan inte fäbodsäsongen regleras inom bestämda datum. Det måste tillåtas variera med årsmån, inom landets olika natur- och kulturgeografiska regioner och utifrån de skillnader som kan finnas mellan företag utifrån olika fäbodtraditioner. Det finns inte någon grund för att i detta sammanhang inskränka på varken lagfästa betesrättigheter, kulturbetingade variationer i brukandet eller lokala sedvänjor. Så måste bland annat beaktas möjligheterna att stanna på fäboden framöver vintern så länge fäbodens vinterfoderproduktion räcker som foder till djuren - en driftsutformning som historiskt inte varit ovanlig i vårt land och som det finns all anledning att även fortsättningsvis lämna utrymme för. Det må kunna kvarstå tillsvidare villkoret om två månaders vistelse för djuren vid fäbod under brukningsåret. Det är dock enligt vår uppfattning en försvårande omständighet om detta ska villkoras som en sammanhängande tidsperiod. Tradition och praktiska omständigheter kan innebära återkommande förflyttningar till och från fäboden under brukningsåret.</p> <p>Nu framgår det inte heller klart om en avvikelse i dessa avseenden medför sanktioner. En datumbegränsning ska inte i sig tillåtas eliminera möjligheten för att överhuvudtaget fastställa åtagande för fäbod i bruk för den berörda fäbodbrukaren som det framgår av 5kap 2§. Det är inte skäligt att strikt knyta föreslagna datum till möjligheten för åtagande för fäbod i bruk. Det är vår mening att det inte alls ska förekomma några datumgränser med dessa syften.</p> <p>Mot denna bakgrund anser nu FSF att den föreslagna tidsbegränsande definitionen av ”fäbodsäsong” ska tas bort. Följaktligen anser vi att den också ska tas bort den uttryckliga restriktionen som formuleras i 5 kap 2§ pkt 5.</p> <p>Ett annat exempel på oklarhet utgörs av hänvisningen till Länsstyrelsens handlingsplan. Dels har inte heller dessa plandokument utvecklats efter kontakt med, deltagande av eller efter förankring hos fäbodbrukarna. Vi vet alltså inte vad detta plandokument innehåller. Dels kan en länsvis uppdelning och särhantering visserligen innebära en möjlighet för önskvärda regionala nyanseringar, liksom det också kan medföra brister vad avser likabehandling. Vi vill i detta sammanhang särskilt peka på risken för det senare mot</p>	<p>landsbygdsprogrammet.</p> <p>Vi har efter bland annat era synpunkter ändrat i 2 § punkt 5. Nu ska djuren inte vistas på fäboden eller fäbodbetet tidigare än 1 maj eller senare än 31 oktober, vilket innebär att djuren kan stanna kvar längre på fäboden under hösten.</p> <p>När det gäller fäbodsäsongen är datumen dock fortfarande 1 juni till 15 september.</p> <p>Vidare har vi bland annat efter era synpunkter ändrat så att djuren inte måste vara två månader i sträck på fäboden till att de istället måste vara där två månader. Om länsstyrelsen inte fastställer några ytterligare krav är det tillåtet att dela upp tidsperioden i exempelvis två delar.</p> <p>Se även svar till Länsstyrelsen i Gävleborg när det gäller att djuren ska vistas två månader.</p> <p>Vid utformningen av miljöersättningen är det viktigt att</p>
--	--	---

	<p>bakgrund av att vi i vårt land fortfarande saknar en gemensam och förankrad planering och målsättning för det svenska fåbodbruket.</p> <p>Fåbodbrukarna nödgas alltså konstatera att vi i Sverige ännu är i avsaknad av det erforderliga helhetsperspektiv på fåbodbrukets situation och framtid som utgår från alla aspekter på fåbodbrukarnas som lokalt samhälle; Andliga och kulturella värden; Fåbodbrukarnas livssituation och näringsverksamhet; Traditionell djurhållning; Historiskt förankrat utmarksbruk; Grundläggande rättigheter vad avser traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor.</p> <p>Fåbodbrukarna är angelägna om att beredas möjlighet att medverka i ett sådant grundläggande utvecklingsarbete.</p>	<p>kunna avgränsa fåbodbete från vanliga betesmarker. Om fåbodbrukare har betesmarker som uppfyller villkoren för vanlig betesmark kan man söka denna miljöersättning istället för dessa marker.</p> <p>Då det finns regionala skillnader är det viktigt att ge möjlighet till regionala nyanseringar. Flera län i Sverige saknar helt fåbodar som har brukats i modern tid och detta beskrivs bland annat i länets handlingsplan. Arbete pågår fortfarande med länets handlingsplaner. När dessa är godkända kommer de att finnas på den aktuella på länsstyrelsens hemsida.</p>
	Lima Malung LRF avdelning	
	<p>Förslag har kommit på ett nytt slutdatum för fåbodbete, 15/9.</p> <p>Vi vill att detta datum ska flyttas fram 3-4 veckor, då det vore bra att kunna ha djuren inhägnade på fåboden de sista veckorna. Ofta har man områden som behöver betas av bättre och många har inte heller någon betesmark vid hemgården vilket medför att djuren måste ställas in i ladugården direkt vid hemkomst.</p> <p>Det allt mildare klimatet bidrar också till att betestillgången är bättre längre fram på sensommar/höst.</p>	<p>Vi har på grund av bland annat era synpunkter ändrat den 2 § punkt 5 efter remissen. Nu får djuren vistas på fåboden eller fåbodbetet från 1 maj till 31 oktober.</p>
	Länsstyrelsen i Jämtland	
	<p>2§ 5. Länsstyrelsen anser att det är positivt att reglera tidpunkten för när djuren kan vistas vid fåboden. På hösten är det dock önskvärt att perioden är längre, gärna till den 31 oktober, för att harmonisera med sista datum att beta mark i åtagande för betesmark inom</p>	<p>Vi har ändrat enligt ert förslag. Se svar till Lima Malung LRF avdelning.</p>

	miljöersättningen.	
	3§ På vilket sätt ska länsstyrelsen ta hänsyn till vilket område som används till bete av djuren vid fåboden?	När man fastställer fåbodbetet ska man vid inritningen av markklassen och blocket i möjligaste mån lägga block och markklass där djuren i huvudsak betar. Detta sker i samråd med lantbrukaren. Storleken på fåbodbetet beror på övriga faktorer (exempelvis djurantal och tillgänglig mark).
	4§ Länsstyrelsen förutsätter att denna reglering inte hindrar att lantbrukare kan söka den öppna vallen som åkermark och fåbodbete med grödkod 55 för skogsbetet, i de fall det är så marken brukas.	Den öppna vallen kan vara antingen åkermark, slätteräng eller fåbodbete. Men samma skifte kan endast vara en av dessa saker samtidigt. Det finns inget som hindrar att allt fåbodbete sker i fåbodskogen.
	5§ 2. Undantag enligt 9§ 4. får medges om det sker med syfte att bevara natur- och kulturvärden. I de fall djuren på fåboden är installade under natten måste gödsling tillåtas, för att bli av med gödseln från installning. Det är så fåboden traditionellt har brukats. Ett mer generellt undantag från förbudet om gödsling önskas.	I dessa fall krävs det att det finns en öppen del i anslutning till fåbodbetet som är vall på åkermark och söks som detta. Här är det möjligt att sprida gödseln. Det är inte möjligt att samtidigt räkna denna mark som fåbodbete. Om det inte finns någon åkermark i anslutning till fåbodbetet är ett annat alternativ att prata med länsstyrelsen om det är möjligt att undanta en del av fåbodbetet från miljöersättningsåtagandet.

	<p>6§ För en tydligare reglering önskar vi att djuren ska vistas minst 8 veckor istället för 2 månader vid fäboden.</p> <p>Fäbodsystem är ett traditionellt driftsätt som är värt att bevara. Därför är det olyckligt att djuren i ett fäbodsystem bara räknas en gång. Ersättning för delfäbod är dessutom sänkt i denna programperiod. Sänkningen i ersättning, samt att djuren bara räknas en gång missgynnar miljömålet ett Rikt odlingslandskap, där det främst är antalet fäbodar och inte areal per fäbod som bör öka.</p>	<p>Två månader behöver inte vara 1 juni till 1 augusti utan kan även vara 15 juni till 15 augusti. Vi ser ingen risk för missförstånd.</p> <p>Däremot har vi ändrat så att de två månaderna nu inte behöver vara i sträck. Om länsstyrelsen inte fastsätter något annat räcker det att djuren vistas vid fäboden en tid som motsvarar två månader.</p> <p>De beräkningar som ligger till grund för ersättningsnivån bygger på att djuren endast räknas en gång. Om djuren skulle räknas mer än en hade kalkylen inte gått att göra på det sätt som idag. Alternativet hade varit att ge ersättning för halva djuret på ett ställe och halva djuret på ett annat. Då hade vi varit tvungna att utgå ifrån att alla fäbodbrukare har en kompletterande fäbod, vilket inte är fallet. Detta hade missgynnat alla lantbrukare som endast har en fäbod.</p>
	<p>Bilaga 3 villkorsavdrag: 1§. Hävning vid första händelsen är för hårt. Vi anser att avdraget första gången ska vara 100 %, samt en varning. Om felet upprepas ska åtagandet hävas.</p>	<p>För att vara en godkänd fäbod i bruk måste det finnas 1,2 djurenheter samt 6 hektar fäodsbete vid fäboden. Därför</p>

		måste åtagandet hävas om dessa villkor inte är uppfyllda.
	5§ punkt 2. Vi anser att avdraget för mindre omfattning ska vara lägre, 25 % eller 50 %. Vid större omfattning bör avdraget vara 100 % samt vid upprepning hävning av åtagandet.	Vi har ändrat avdraget i sanktionsskalan efter era synpunkter. Avdraget blir 100 procent för det aktuella skiftet och inte för hela fäboden när det gäller mindre omfattning. Det innebär att om gödsling har skett i mindre omfattning på den öppna fäbodvallen som söks som fäbodbete med gårdsstöd ska avdrag endast göras för detta skifte. Vi har även ändrat för större omfattning. Första gången felet sker blir avdraget 100 % av utbetalningen för åtagandet. Det är först vid en upprepning som åtagandet hävs.
	6§ Vi saknar reglering om avdrag när djuren vistats kortare tid än 2 månader vid fäboden. I övrigt anser vi att avdragen för paragrafen är rimliga.	Vi har nu skrivit in i föreskriften att om djuren har varit under två månader i sträck på fäboden och undantagen i 7 § inte är uppfyllda ska avdraget vara 100 % för hela fäboden.
	11§ Vid upprepad avvikelse mot alla skötselvillkor bör komplementet för särskild skötsel hävas.	Vi har nu ändrat enligt förslaget.
	Länsstyrelsen i Gävleborg	
	I samrådet hade vi frågor om 5 kap 2§, punkt 5 . Vi har samma synpunkt igen, eftersom det inte gavs någon förklaring i ert svar i sammanställningen 2015-02-12.	Se svar till Lima Malung LRF avdelning.

	<p>Vi är med på att djuren inte ska vara på fäboden hela året men vad grundas kravet att inte ha djuren tidigare än två veckor före och senare än två veckor efter fäbodsäsongen på? Det finns fäbodbrukare som har öppen fäbod och har djuren på fäboden längre än 29 september.</p> <p>I ersättningen för betesmarker och slåtterängar det vara avbetat till 31/10, och djuren får gå där längre om det behövs, enligt svar till C län i sammanfattningen 2015-02-12. Varför inte 31/10 för fäbodarna också, med möjlighet till att vara där längre?</p> <p>Vi föreslår att tidsangivelsen om två veckor före och två veckor efter säsongen tas bort.</p> <p>Vi föreslår också att fäboden ska vara betad till den 31 oktober och inte 15 september. Alltså förläng fäbodsäsongen till 1 maj – 31 oktober.</p>	
	<p>5 kap 6 §: Vi tycker fortfarande inte att det ska stå ”Djuren ska vistas på fäboden minst två månader i sträck...”.</p> <p>Vi tycker det ska stå ”Djuren ska vistas på fäboden minst åtta veckor under fäbodsäsongen eller den tid som länsstyrelsen fastställer”.</p> <p>Om man tänker förenkling för brukarna (och även för länsstyrelsens handläggning och kontroll), så blir föreslagen skrivning bättre. Månaderna är olika långa, jfr juni och juli. Minst åtta veckor känns mer rättvisande än minst två månader. Angivelsen ”i sträck” försvårar brukandet. Ingen annan betesmark måste djuren beta på ”i sträck”.</p>	<p>Två månader behöver inte vara 1 juni till 1 augusti utan kan även vara 15 juni till 15 augusti. Vi ser ingen risk för missförstånd.</p> <p>Vi har ändrat så att det grundläggande kravet endast är två månader under fäbodsäsongen. De två månaderna behöver inte vara i sträck. Länsstyrelsen får besluta att det ska vara längre än två månader, mellan vilka datum det ska vara och om det ska vara i sträck. Detta bestäms inom det särskilda skötselvillkoret när bete ska ske.</p>
	<p>Bilaga 3, fäbodarna 5§, punkterna 1-7: Vi hoppas att det någonstans kommer förtydligas vad ”Obetydlig omfattning”, ”Mindre omfattning” respektive ”Större omfattning” kommer innebära</p>	<p>Vi har efter synpunkter ändrat påföljderna. Det är först vid upprepning som det blir hävning</p>

	praktiskt. Kan tyckas hårt med 100% och hävning vid Större omfattning. Borde inte brukaren få en varning först, som man får om man har stora fel i betesmarksstödet.	av hela åtagandet.
	6 §: I informationsbroschyren ”Stöd 2015” står det på sidan 33 att ”Du ska varje år låta beta den arealen av fäbodbetet som ger rätt till gårdsstöd och minst 50 % av den totala arealen som du har i ditt åtagande med minst 0,2 djurenheter.” (Ist:s fetmarkering). I 6§ står det ”...mindre än 0,2 djurenheter per hektar men mer än 0,1 djurenheter per hektar...”. Vi föreslår att skrivningen ska vara ”...men minst 0,1 djurenheter per hektar...” även i föreskriften.	Informationsbroschyren ”Stöden 2015” trycktes innan vi fått besked från kommissionen, vilket innebär att den senaste uppdateringen inte kom med här. På webben är informationen uppdaterad. I 5 kap 6 § framgår det att åtagandearalen varje år ska betas med ett betestryck på minst 0,2 djurenheter per hektar. I skalan för villkorsavdrag för 5 kap 6 § står det hur stort avdraget ska vara om antalet djurenheter är mellan 0,1 och 0,2 per hektar.
	Det står ingenting i bilaga 3 om vad som händer om djuren är mindre än två månader på fäboden.	Detta är ändrat efter remissen.
	Länsstyrelsen i Dalarna	
	2 § punkt 5 ” <i>Djuren vistas inte på fäboden eller fäbodbetet tidigare än två veckor före eller senare än två veckor efter fäbodsäsongen</i> ” Många lantbrukare har djuren kvar på fäboden under oktober om väder och vind tillåter detta. Detta för att betet fortfarande är bra vid fäboden och det spar på fodertillgången vid hemgården. Det bör därför finnas möjlighet att ha djuren kvar vid fäboden även efter 15 sept + två veckor.	Se svar till Lima Malung LRF avdelning.
	6 § ” <i>Djuren ska vistas vid fäboden minst två månader i sträck...</i> ” Hur många dagar menas med två månader? Åtta veckor gör det tydligare och lättare att räkna.	Se svar till Länsstyrelsen i Gävleborg.
	Bilaga 3 Finns det inget skötselvillkor för 2 §? Eller är de kraven för att godkänna en fäbod i bruk	I 2 § regleras kraven för att godkänna en fäbod i bruk.

	och inte skötselvillkor?	
	Dalarnas Fäbodbrukarförening	
	<p>Dels handlar det om den biotop som skapas då djuren går på skogsbete. Utmarksbete, skogsbete och liknande har förekommit i Sverige under lång tid och det är en form av extensiv produktion av kött och mjölk som faller inom ramen att i nutid vara både resurseffektiv och "klimatsmart". Förutom produktionen av kött och mjölk så skapas naturvärden och unika biotoper. Det är inte helt konfliktfritt då sådant bete kan tänkas komma i konflikt med äganderätten och skogsbruket. Men det är kanske inte något vi behöver ta ställning till nu. Det borde inte spela någon roll för de biotoper som skapas om det sker genom att traditionella lantraser betar, eller om det är "vanliga" köttraser (som är anpassade för extensivt bete).</p> <p>Det borde alltså finnas ett "första steg" i stödet som enbart bygger på att skogsbete, eller utmarksbete bedrivs.</p> <p>Nästa steg handlar om att bevara en unik kulturmiljö. Då handlar det om att upprätthålla den miljö som finns i och omkring en traditionell fäbod. Stengårdsgårdar, vanliga gårdsgårdar, byggnader, gamla stigar.</p> <p>Det finns alltså anledning att ge extra pengar i stöd för att någon lägger ner jobb på att upprätthålla och bevara dessa miljöer.</p> <p>Det tredje steget handlar om att bevara en hel kultur. I fäbodkulturen ingår att man bor där på sommaren. Att man använder traditionella metoder för att framställa ost och smör och annat som hör traditionen till. Det här ställer helt andra krav på fäbodbrukaren i form av tid och arbetsinsats. Vi ser en väldig skillnad på nedlagt arbete med att ha köttdjur som går på skogsbete från maj till september (något som kan liknas vid ranchdrift) gentemot att jobba från tidig morgon till kväll med att mjölka kor och getter, samt framställa ost och smör. Detta trots att de bägge driftssätten säkert är lika "bra" på att skapa de biotoper som skogsbete innebär.</p> <p>Fäbodstödet bör alltså, enligt vår mening delas upp i nivåer som beror på hur stor arbetsinsats man gör och i vilken grad man även jobbar med att bevara traditionella kulturmiljöer och det traditionella hantverket.</p> <ol style="list-style-type: none">1) Ett grundstöd som bygger på att en viss areal betas under en viss tid av ett visst antal djur.2) Ett tilläggsstöd för att man gör detta på en traditionell fäbod med krav på att	<p>Det är inte möjligt att utforma miljöersättningen för fäbodlar med olika nivåer samt ytterligare ersättning om man fullt ut lever fäbodliv med allt vad det tidigare innebar i form av mjölkning, ystning och smörtillverkning etc. Detta ryms inte inom landsbygdprogrammets riktlinjer för miljöersättningen för fäbodlar. Landsbygdsprogrammet är beslutat av regeringen.</p> <p>Inom miljöersättningen är det inte möjligt att ge ersättning till ystning och smörtillverkligen. Sverige försökte inför programperioden 2007-2013 införa ersättning för mjölkning vid fäboden men detta blev inte godkänt av kommissionen. Det är däremot möjligt att söka komplementet särskild skötsel av fäodsbete, vilket täcker in vissa ytterligare skötselinsatser av fäboden. I komplementet ryms exempelvis att använda och synliggöra de fäbodstigar som djuren använder samt underhåll av värdefulla landskapselement.</p>

	<p>kulturmiljön bevaras och underhålls.</p> <p>3) Ytterligare ett stöd som man får om man fullt ut lever fäbodliv med allt vad det tidigare innebar i form av mjölkning, ystning och smörtillverkning etc.</p>	<p>Värdefulla landskapselement kan till exempel vara stenröse, gårdsgårdar och fägator.</p> <p>Det är även inom landsbygdsprogrammet möjligt att ansöka om investeringsstöd för att investera i exempelvis ett gårdsmejeri på fäboden.</p>
<p>Avstår från att yttra sig eller har inga synpunkter på remiss 17 mars om fäbodlar</p>		
	Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt	
	Länsstyrelsen i Västerbotten	
	Svenska Djurhälsovården	
	Länsstyrelsen Västmanland	
	Länsstyrelsen Västernorrland	
	Skogsstyrelsen	
	Tillväxtverket	
	Länsstyrelsen i Stockholm	
<p>6 kap. Vallodling</p>	Länsstyrelsen i Skåne	
	<p>2 § Länsstyrelsen vill gärna vilja ha kvar reglerna från förra perioden vad gäller åtagandearalen. Procentsatser försvårar och begränsar för lantbrukarna och ökar administrationen för länsstyrelsen.</p>	<p>Tyvär är detta inget som Sverige kan bestämma utan vi får förhålla oss till den variation som vunnit gehör hos Kommissionen. Alternativet är att tillåta ännu mindre variation.</p>
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	

	<p>2 § Förslaget att ansökan om utbetalning av vallodling varje år ska motsvara minst 80 procent av åtagandet och som mest 120 procent av åtagandet känns inte som en förenkling mot tidigare varken för länsstyrelsen eller för jordbrukaren. I och med förgröningsstödet krav på variation av grödor och ekologiska fokusarealer har jordbrukaren redan mycket att hålla koll på när det gäller grödor och arealer.</p>	<p>Se svar ovan. Och även i konsekvensutredningen.</p>
<p>Hushållningssällskapens förbund</p>		
	<p>6 kap 2§ Vi vidhåller fortfarande att areal storleken i åtagandet skulle utformas som i tidigare vallstöd. En ökning av areal kan tvinga brukaren att skapa nya åtaganden som ger ökat administrativt arbete. Vid minskning av arealen måste det också vara möjligt att överlåta delar av vallstödet eller minska på åtagande arealen utan att bli återbetalningspliktig.</p>	<p>Se svar ovan.</p>
	<p>6 kap 3§ Att diversifieringen av grödor inom förgröningsstödet kräver bevarande av grödan till 31/7 är inte relevant för detta stödet. Det finns flera undantag på kravet på 2 eller 3 grödor där denna tidpunkt skulle behövas och i vissa fall behövs inte vallgrödan för att klara kravet på diversifiering av grödor. Skillnaden i ordvalet bibehållas eller brytas gör också stor skillnad hur vallen får hanteras mellan sista skörd och 31/7. En brytning av vallen betyder ju att den antingen bearbetas mekaniskt eller att tillväxten avbryts kemiskt med glyfosat. Att inte kunna göra detta innan 31/7 omöjlig gör höstraps etablering och försvårar sådd av höstspannmål. Det borde ligga i allas intresse att ha marken bevuxen över vintern för att minimera växtnäringsläckage och ytavrinning. En minskad höstraps sådd som detta leder till ökar ju behovet av importerat proteinfoder som är sämre för miljön. Konsekvensen av detta sena brytningsdatum kommer öka andelen vårsådd spannmål på bekostnad av höst sådd raps och höstspannmål detta ger större växtnäringsläckage och ytavrinning.</p>	<p>Ersättningsnivån är också beräknat utifrån ett brytdatum den 31 juli det tredje året. Kalkylen är beräknad på liggetid på tre hela odlingsår, vilket innebär tre somrar och inte tre vintrar. Tidigare revisioner har ställt sig kritiska till sättet att räkna tre vintrar. Under arbetet med dessa föreskrifter har det framförts synpunkter på brytdatumet det tredje året. Det enda alternativet som finns för att ändra till annat brytdatum för vallen är att ha ett ännu senare datum och det ser vi inte som något bra alternativ. Om vallen bryts före den 15 juni anses den inte vara huvudgröda det enskilda året.</p>

	Lantbrukarnas Riksförbund	
	<p>6 kap. 3 § Vallen ska vara huvudgröda Paragrafen är omskriven sedan samrådsförslaget och är nu tydligare vad gäller liggetid. Vår synpunkt om tidigaste brytningsdatum kom inte med i samrådssammanställningen och aspekten om att tidigaste brytningsdatum 31 juli försvårar för sådd av höstoljeväxter har inte kommenterats av Jordbruksverket. Det behövs mer proteingrödor i Sverige och det vore olyckligt om regelverket för vallstödet försvårar odlingen. Vi har lämnat motsvarande synpunkter kring förgröningsstödet (ekologiska fokusarealer och diversifiering av grödor). Inför sådd av framför allt höstoljeväxter vore det välkommet om tidigaste brytningsdatum kan vara den 15 juli.</p> <p>6 kap. 4§ Vilka villkor finns det för att få ersättning? I punkt 2 i förslaget framgår att högst 50 procent insektsfrämjande fröblandning eller andra smakliga örter får blandas i vid sådden. Tanken att främja variation och lantbrukarens egna kunskaper om vallodling är god men att reglera det med som i punkt 2 stöter på vissa svårigheter. Man frågar sig hur detta ska kontrolleras och vem som i fält, särskilt efter skörd, kan avgöra vallens sammansättning. Kommer det att hanteras genom ytterligare krav på dokumentation? Det skulle rimma illa med de förenklingsinsatser som Jordbruksverket uppvisat de senare åren. Vi förutsätter också att detta inte gäller äldre vallar utan bara nyetablerade vallar. Vidare undrar vi vilken procentsats som avses. Är det viktprocent i fröblandningen, gröningsprocent eller andel i grönmassan som avses? Vi är tveksamma till kraven i punkten 2. Ett alternativt förslag om man anser att det är tvunget att öppna upp för egna blandningar vore att 4 § 1 ändras till ”eller en blandning av dessa som även kan kompletteras med inslag av lämpliga örter samt har ett lämpligt fodervärde”.</p>	<p>Se svar ovanför.</p> <p>Vi bedömer vallen efter vad som såtts. Det är viktprocent i förblandningen som avses i §.</p> <p>Vi har ändrat formuleringen i aktuell §.</p>
	<p>6 kap. 5§ Under tidigare åtagandeperiod har vallar med inslag av till exempel tuvtåtel, veketåg etc. underkänts. Vi skulle gärna se att föreskriften tydliggörs hur detta kommer att hanteras då detta under föregående period har varit synnerligen oklart samt att informationen till lantbrukarna avsevärt skiljt sig från instruktioner till kontrollanter samt innehållet i föreskriften.</p>	<p>Det får finnas inslag av de växter som nämns i synpunkten, men då måste de vara betespräglade och de vallar där de förekommer måste uppfylla de krav som är uppsatta vad det gäller godkänd vallgröda.</p>

		Tidigare information i kontrollinstruktionen återfinns numera i föreskriften, just för att lantbrukare, rådgivare och länsstyrelserna ska veta vad som gäller för vallen.
7 kap. Skötsel av våtmarker och dammar	Länsstyrelsen i Skåne	
	<p>Några av synpunkterna som Skåne län lämnade in i tidigare remiss kvarstår, till exempel anser Länsstyrelsen att det bör framgå tydligt att det är sökandes ansvar att ange vilken del som ska vara betesmark (3 § punkt 3).</p> <p>Länsstyrelsen i Skåne vill framhäva ytterligare synpunkter:</p> <p>I sammanställningen av samrådet efter kompletteringar framgår det att miljöersättningen ska fånga in alla tidigare anlagda våtmarker. Det vore bra om en åldersgräns skrevs in i föreskriften så att det blir tydligt för alla vad som gäller.</p> <p>I sammanställningen framgår också att nytt åtagande kräver nytt fältbesök. Under programperioden 2007-2013 anlades drygt 1 200 ha våtmarker i Skåne. Med den stora mängden anlagda våtmarker är det en krävande uppgift att återbesöka alla dessa vid nya åtaganden. Vi har helt enkelt inte resurser för att klara av detta, om inte Jordbruksverket delar ut extra medel.</p>	<p>Det är Länsstyrelsen som fastställer detta. Vi förtydligar i paragrafen.</p> <p>Avsikten är att Amivor ska kunna gå in i den nya skötselersättningen men utan markersättning, då 20 år har gått. Den enda åldersgränsen är att vara anlagd eller restaurerad senast 1995, men detta vill vi ska framgå i Landsbygdsutvecklingsförordningen.</p> <p>När det gäller fältbesöken så är det samma bedömning som för betesmarkernas åtagandepaner. Har man tillräcklig och uppdaterad information kan man göra åtagandet från kontoret.</p>
	2 § Det är otydligt om när kraven för våtmarken ska godkännas, innan anläggning eller efter att den är anlagd. Är det tänkt att Länsstyrelsen ska skicka ut ett startbesked eller liknande	För miljöinvestering krävs att Länsstyrelsen antingen har

	<p>innan anläggning? Är det för att det inte fanns någon möjlighet att söka skötsel av våtmarker för våtmarker som anlades utan miljöinvestering förra året som föreskriften är otydlig? Vilken innebörd har punkt 3? Hur detaljerat ska detta vara? Det får inte bli så detaljerat att det blir omöjligt att hantera.</p>	<p>godkänt att man startar projektet innan beslut om stöd eller att beslut om stöd finns. För att få miljöersättningen för våtmarker som anlagts utan miljöinvestering är det inget formellt krav att länsstyrelsen har godkänt anläggningen av våtmarken innan utan det räcker att den färdiga våtmarken godkänns. Våtmarken måste ändå uppfylla samma kvalitetskrav och syften som en som anlagts med miljöinvestering. Dessutom kräver de flesta våtmarker att man har tillstånd enligt lagstiftning där för är det bra om länsstyrelsen är med så tidigt som möjligt. Det är ingen skillnad mot programperiod. Tredje punkten motsvarar 77§, 5 kap. SJVFS 2007:42 punkt 1-3. Länsstyrelsen får bedöma från fall till fall hur detaljerat det behöver vara.</p>
	<p>4 § Länsstyrelsen tycker att det är bra med förbud mot utfodring och utsättning. Kraven för möjligheten för undantag verkar dock vara högre ställda för miljöersättningar än för miljöinvesteringar. I utkastet för programtexten för miljöinvesteringar för anläggande av våtmarker finns förbuden som särskilda villkor, men stödmyndigheten kan besluta om annat. Det vore bra om förbuden i de olika stöden stämmer överens med varandra</p>	<p>Det är inte olika regler men det är formulerat olika i programmet. I föreskriften för miljöinvesteringar kommer formuleringarna att stämma överens med dessa föreskrifter.</p>
8 kap.	Länsstyrelsen i Jämtland	

Ersättningar för ekologisk produktion		
	Är det möjligt att söka omställning för ekologisk produktion om marken tidigare ingått i åtagande för kretsloppsriktad produktion?	Ja.
	Länsstyrelsen i Gävleborg	
	<p>21§ Det är inte uttryckligen formulerat att man ska skörda i eko-stöden, utan bara med sikte på god skörd. Vi tolkar det som att det finns skördekrav. Har vi tolkat det rätt då?</p> <p>En fråga till som vi inte fick svar på i samrådet: I andra ersättningar, t. ex. gård och betesmark, ska marken vara betad/skördad till 31/10. Något sådant datum finns inte i eko-stöden. Varför inte?</p>	<p>Lantbrukaren kan inte skörda till exempel bär under etableringsåret. Vi vill ändå att lantbrukaren ska sköta sin odling som att denne kommer att skörda. Med det menar vi att alla insatser som lantbrukaren skulle göra för att få en god skörd ska denne genomföra.</p> <p>I praktiken är det samma datum för vall i eko som används för att få ersättning för ekologisk djurhållning. Den ska användas och skötas med sikte på god skörd. Vi kommer att informera om att det i praktiken är samma datum som gäller i eko som i vallodling, betesmarksersättning och kompensationsstöd</p>
	Sveriges Lantbruksuniversitet	
	<p>På flera ställen i föreskrifterna anges reglering av tillskottsutfodring och ett minsta djurantal på betesmarkerna under minst en viss utsatt tid. För att inte riskera att djuren blir för magra utan att detta åtgärdas bör följande paragrafer läggas till:</p> <p>8 kap. Ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion</p>	Vi har besvarat SLU's synpunkt under övergripande delen av denna sammanställning.

	<p>8 kap. 24 § Utöver kraven tidigare i detta kapitel ska följande dokumenteras:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hur många djur och hur stor areal som påverkas. 2. Vilka extra åtgärder djurhållaren kommer att vidta för att öka djurvälståndet. 3. Hur djurhållaren kommer att bedöma djurens hull. <p>Ofta får alltför magra djur, genom djurskyddets försorg, tas från betena då stödutfordring inte kan ske med hänsyn till kvävetillförsel eller att främmande fröer "besudlar" marken. Att inte förebygga djurskydds-problemen genom djurvälståndskriterier kan komma att kosta djurägaren förlorade stöd och att djuren omhändertas. SLU vill även påpeka att djur hållna på marker med stora svärmar av bitande insekter, som mygg och knott, kan förorsaka stort djurskyddslidande, genom stress, anemier och död och kan i förlängningen innebära att djurhållaren åtalsanmäls.</p>	
	<p>Länsstyrelsen i Stockholm</p>	
	<p><i>Hur redovisas och beräknas slaktsvin?</i> 22 § sid 34, andra stycket- Ändra nötkreatur till slaktsvin</p>	<p>Detta är korrigerat.</p>
	<p><i>Hur redovisas och beräknas värphöns och slaktkycklingar?</i> 23§ sid 35 tredje raden. Ändra nötkreatur till "värphöns och slaktkycklingar"</p>	<p>Detta är korrigerat.</p>
	<p>KIWA Sverige AB</p>	
	<p>1 § För att få ett åtagande för ekologisk djurhållning krävs att den som söker har ett åtagande för ekologisk växtodling. Skrivningen gör det inte möjligt för producenter att ha ett åtagande för ekologisk djurhållning utan åtagande för ekologisk växtodling. Detta hindrar även samarbete mellan en ekologisk växtodlare och en ekologisk djurhållare utan egen areal, vilket inte är helt ovanligt och är förenligt med EU lagen för ekologisk produktion (EU 384/2007)</p>	<p>Lantbrukaren måste ha ett åtagande för ekologisk växtodling för att få ett åtagande för ekologisk djurhållning.</p>
	<p>2 § För att få ersättning för ekologisk produktion eller omställning till ekologisk produktion ska den som söker: Vara samma person eller företag som ansluter produktionen till ett godkänt kontrollorgan. Vid samarbeten mellan lantbrukare förekommer olika typer av samarbeten där man i vissa fall har olika personer som söker EU-stöd respektive certifiering. Orsaken till detta varierar, det kan tex handla om markbyten eller att man har en uppgjord ansvarsfördelning. Det blir fördyrande och onödigt att tvinga fram denna koppling.</p>	<p>Vi har ändrat paragrafen något men innebörden är den samma. Se konsekvensutredningen för förklaring.</p>
	<p>3 § Senast den 15 juni ska den som söker: ansluta <u>all</u> växtodling som ingår i åtagandet eller</p>	<p>Det stämmer. Förutsatt att man</p>

	<i>ansökan om åtagande, ansluta all djurhållning som ingår i ansökan om utbetalning</i> Otydligt vad detta innebär, men som vi förstår innebär det att man kan ändra i befintlig ansökan fram t o m den 15 juni?	senast sista ansökningsdag har angivits att man ska ha ekologisk produktion för djurhållning kan man lägga till djur eller djurslag fram till och med den 15 juni. Samma sak för växtodling.
	<i>5 § Lantbrukaren godkänner att stödmyndigheten kontrollerar följande... ...Lantbrukaren ska se till att information och handlingar från det godkända kontrollorganet lämnas till stödmyndigheten inom begärd tid.</i> Vad innebär "se till att information och handlingar"? Att lägga ökade administrativa bördor på lantbrukaren är onödigt.	De krav som ställs i denna paragraf har funnits även i föregående programperiod. Det är alltså inte fråga om ökade administrativa bördor.
	Länsstyrelsen i Skåne	
	Inga synpunkter.	Lämnad utan ytterligare kommentar.
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	23 §, tredje stycket: Byt ut "nötkreatur" mot "djurslaget".	Detta är korrigerat.
	Hushållningssällskapens förbund	
	8 kap 2§ punkt 2 "Vara samma person eller företag som ansluter produktionen till ett godkänt kontrollorgan och som söker ersättningen" Har full förståelse för att det förenklar administrationen för länsstyrelserna, men hittills har det varit ok att skriva i under övriga upplysningar om vad företaget/personen heter om det är annan än SAM sökande. Anledningar till att det är olika SAM och certifiering kan vara många. Det är mycket olyckligt att detta införs då risken att någon missar detta är uppenbar. Det procentuella fåtalet företag som det gäller, riskerar mycket stora ersättningsförluster om de missar detta. Den förlusten står inte i proportion till vinsten för administrationen.	Vi har ändrat paragrafen något men innebörden är den samma. Se konsekvensutredningen för förklaring.
	Lantbrukarnas Riksförbund	
	4§ Vilka är skötselvillkoren? Vi är medvetna om frågan om vad som räknas som ett litet jordbruksföretag diskuterades för ett antal år sedan och att Jordbruksverket beslutat om tillämpning. Delvis kommer också	Vi återger innehållet i ett beslut som Jordbruksverket har fattat inom området ekologisk

	kravet från EU. Vi skulle dock önska att skrivelsen 45 platser för uppbundna djur ändras till 45 platser för uppbundna djur som utan större insatser är lätta att använda. Som vi ser det kan då eventuella överskottsplatser användas som förvaringsutrymmen utan att lantbrukarna behöver göra större insatser i stallbyggnaden alternativt blir utan ersättning.	produktion. Synpunkter på och ändringar av detta beslut kommer att ske när de nya föreskrifterna för ekologisk produktion hanteras. Det ligger alltså inte inom ramen för dessa föreskrifter att ändra lydelsen.
	8 kap. 20 § Hur beräknas antalet nötkreatur? Det framgår av förslaget att räkningsperiod för nötkreatur löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret. Gäller detta även 2014/2015, dvs. med en retroaktivitet innan EU-regelverket trätt i kraft?	Nej. Det står också i paragrafen att om det inte finns en ansökan om utbetalning för åtagandet under föregående stödår är räkningsperioden från och med den 1 januari tom 31 juli ansökningsåret.
	Länsstyrelsen i Dalarna	
	16 § Tidigare har det indikerats att vallen inte ska ge ersättning i växtodling, men ligga till grund för utbetalning inom djurhållning. Om så är fallet måste denna paragraf skrivas om. Om vallen däremot är ersättningsgrundande även i växtodlingen kan texten vara kvar.	Ja, det stämmer. Paragrafen är omformulerad.
	Länsstyrelsen i Västernorrland	
9 kap. Kompensationsstöd		
	Om det som tidigare hette kompensationsbidrag nu ska kallas kompensationsstöd är det viktigt att detta namn används konsekvent i alla sammanhang. Det saknas fortfarande uppgifter om kompensationsstödet utformning. Vallodling som tidigare varit ett eget och mycket viktigt stöd i Norrland föreslås nu ingå i kompensationsstödet men det framgår inte hur detta ska lösas. Vi vill understryka att det har stor betydelse att det sammanlagda stödet till brukarna inte minskar.	”Kompensationsbidrag” kommer enbart att användas för gamla åtaganden som finns kvar tills de löper ut. Utformningen regleras i landsbygdsprogrammet och information om denna finns nu på jordbruksverkets webbplats
	Sveriges Lantbruksuniversitet	

	<p>På flera ställen i föreskrifterna anges reglering av tillskottsutfodring och ett minsta djurantal på betesmarkerna under minst en viss utsatt tid. För att inte riskera att djuren blir för magra utan att detta åtgärdas bör följande paragrafer läggas till:</p> <p>9 kap. Kompensationsstöd</p> <p>9 kap. 13 § Utöver kraven tidigare i detta kapitel ska följande dokumenteras:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Hur många djur och hur stor areal som påverkas.2. Vilka extra åtgärder djurhållaren kommer att vidta för att öka djurvälståndet.3. Hur djurhållaren kommer att bedöma djurens hull. <p>Ofta får alltför magra djur, genom djurskyddets försorg, tas från betena då stödutfodring inte kan ske med hänsyn till kvävetillförsel eller att främmande fröer "besudlar" marken. Att inte förebygga djurskydds-problemen genom djurvälståndskriterier kan komma att kosta djurägaren förlorade stöd och att djuren omhändertas. SLU vill även påpeka att djur hållna på marker med stora svärmar av bitande insekter, som mygg och knott, kan förorsaka stort djurskyddslidande, genom stress, anemier och död och kan i förlängningen innebära att djurhållaren åtalsanmäls.</p>	<p>Vi har besvarat SLU's synpunkt under övergripande delen av denna sammanställning.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Stockholm</p>	
	<p>12 § sid 36, första stycket. Ta bort "egna" och "den egna" i meningen. "Lantbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de egna nötkreatur som finns redovisade på den egna produktionsplatsen"</p>	<p>Detta är korrigerat.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Skåne län</p>	
	<p>2 § Vad menas med "andra fodergrödor"? Borde inte det specificeras?</p>	<p>Fodergrödor kommer sannolikt att regleras i nationell förordning.</p>
	<p>12 § Det står i konsekvensutredningen på sidan 40 20-21 § att samma beräkning ska gälla för ersättningarna inom ekologisk produktion samt för kompensationsstödet samt att det inte ska vara ett krav att man är djurhållare på sin produktionsplats.</p> <p>I 8 kap 21 § står det: Lantbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de nötkreatur som finns redovisade på produktionsplatsen och som är anmälda till CDB i tid. Ett djur får endast tillgodoräknas en lantbrukare vid ett och samma räkningsstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.</p>	<p>Se svar till länsstyrelsen Stockholm om 12 §.</p>

	<p>Under förutsättning att det inte beror på lantbrukaren kan länsstyrelsen medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas, om det finns särskilda skäl.</p> <p>I 9 kap. 12 § står det: Lantbrukaren kan bara tillgodoräkna sig de egna nötkreatur som finns redovisade på den egna produktionsplatsen och som är anmälda till CDB i tid. Ett djur får endast tillgodoräknas en lantbrukare vid ett och samma räkningsstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra den utrapporterande produktionsplatsen.</p> <p>Under förutsättning att det inte beror på lantbrukaren kan länsstyrelsen, om det finns särskilda skäl, medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas. Stryk ”egna” ur 9 kap 12 §.</p>	
	Länsstyrelserna i E, F, G och H län	
	<p>3§ Lantbrukaren har nu tre skötselnivåer att förhålla sig till, en för gård, en för kompensationsbidraget och ytterligare en för miljöersättningarna. Detta upplevs inte som någon förenkling utan gör att det blir svårare att sätta gränser för skötseln vid kontroll och det blir krångligare för lantbrukaren att veta vilka krav som gäller.</p>	<p>Det som skiljer mellan gårdsstöd och kompensationsstöd är endast krav på att föra bort växtmassan, om man slår av grödan. Putsning räcker inte för kompensationsstödet, då kan marken i praktiken vara en träda. Före bete är kravet på samma nivå för gårdsstöd och kompensationsstöd.</p>
	<p>4§ Varför finns villkoret ”sikte på god skörd” i kompensationsbidraget? Ska verkligen kravet på grödan i kompensationsbidraget vara lika högst ställda som i det ekologiska stödet?</p>	<p>Även tidigare fanns ett motsvarande villkor om odling enligt lokala normer för spannmål och potatis.</p>
	Hushållningssällskapens förbund	
	<p>9 kap 5§ Kan tolkas som att ingen skörd får ske efter 31/10. Det hade varit lämpligare med samma text som finns i vallstödet 6 kap 7§ skötas varje år senast 31/10 genom bete eller skörd.</p>	<p>Formuleringen förtydligas.</p>

	Länsstyrelsen i Västerbotten	
	<p>6§: Betesmarker och slåtterängar: Ger inte betesmarker och slåtterängar med allmänna och särskilda värden rätt till kompensationsstödet?</p> <p>I konsekvens utredningen står att Fäbodbete som inte berättigar till gårdsstöd, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark och gräsfattiga marker enbart räknas som ägoslaget betesmark inom miljöersättningen men inte inom gårdsstöd, kompensationsstöd och ersättningarna för ekologisk produktion. Så står det inte i texten om kompensationsstöd än så länge.</p>	Det regleras och beskrivs för definitionen av betesmark
	<p>12§ Ändra skrivningen så att sökande och djurinnehavare inte måste vara samma person. I många familjeföretag är de olika personer och de kommer att drabbas hårt om informationen inte kommer fram till dem. Alternativt måste det finnas övergångsregler för 2015. Skrivningen nedan från direktstödsföreskriften är formulerad för att undvika detta problem. ”Nötkreatursstödet baseras på det djurinnehav under beräkningsperioden som har rapporterats till det Centrala nötkreatursregistret (CDB).”</p>	Se svar till länsstyrelsen Stockholm om 12 §.
	Lantbrukarnas Riksförbund	
	9 kap. 2 § Vilka villkor gäller grödor som ingår i ansökan om utbetalning? Det framgår att sista datum för skörd eller bete är den 31 oktober. Vi tolkar detta som att det är tillåtet att skörda, markbereda och göra en höstsådd före den 31 oktober.	Det är tillåtet och lydelsen ska förtydligas
	9 kap. 11 § Hur beräknas antalet nötkreatur? Det framgår av förslaget att räkningsperiod för nötkreatur löper från och med den 1 augusti året före ansökningsåret till och med den 31 juli ansökningsåret. Gäller detta även 2014/2015, dvs. med en retroaktivitet innan EU-regelverket trätt i kraft?	Ja, men EU-regelverket gäller allt som man söker utbetalning för. Om något djur i ansökan inte uppfyller reglerna finns ingen skyldighet att söka för det djuret. EU-regelverket trädde i kraft redan för 2014.
	9 kap. 6 § Hur ska ersättning beräknas för företag med marker inom flera stödområden? Det framgår av förslaget att för lantbrukare med areal över gränsen för nedtrappning och	Detta kommer att hanteras i samband med beräkningen

	<p>areal i mer än ett område trappas stödet i första hand ned i områden med lägst hektarbelopp. Återstående nedtrappning görs i övriga områden efter stigande hektarbelopp. Vi efterfrågar mer information om hur avvikelshanteringen kommer att ske, framför allt för nötkreatur. Djurhållarna har inte informerats om att noggrannheten har skärpts beträffande rapporteringen av djur (se också synpunkt till 2 kap 7-8 §§). Då många djurhållare just nu kämpar för att hålla företagen på fötter så är det lätt att administrativa missar görs. Det är därför extra viktigt att dels informera om detta men även att visa hänsyn till detta med avseende på nivåer för eventuella avdrag</p>	<p>Det är angeläget att informera om detta.</p>
	<p>Länsstyrelsen i Dalarna</p>	
	<p>12 § tredje meningen. Kanske man ska använda samma formulering som i Direktstödsföreskriften 30 § andra meningen: Om djuret anländer till en produktionsplats samma dag som den lämnar en annan produktionsplats, ska djuret tillgodoräknas den produktionsplats som den lämnar.</p>	<p>Se svar till länsstyrelsen Stockholm om 12 §.</p>
	<p>8-12 §§ Hela styckena. Om kompensationsbidrag inte får vara grundat på djurantal är väl dessa avsnitt överflödiga?</p>	<p>Kompensationsstöd ska betalas per hektar, men hektarbeloppet får styras av djurtätheten.</p>
<p>Bilagor:</p>		
<p>Bilaga 2</p>	<p>Länsstyrelsen i Skåne Bilaga 2 Basvillkor Skötsel av våtmarker och dammar Vad menas med att Lantbrukaren använder växtskyddsmedel på ett korrekt sätt? Endast godkända preparat får användas står det i 5:e kolumnen samtidigt som man hänvisar till miljöbalken i kolumn 6. Får brukaren använda något preparat överhuvudtaget att bekämpa med? Skrivningen behöver förtydligas.</p>	<p>Det stämmer att det antagligen inte finns något godkänt preparat, Men för att det ska vara tydligt måste ändå detta basvillkor visas.</p>
	<p>Lantbrukarnas Riksförbund Miljöersättning för betesmarker och slätterängar, inkl specialklasser: Basvillkor: Det framgår av förslaget att vid behov ska åtgärder vidtas för att förhindra försumpning av åkermarker. Bör det inte stå ”betesmarker”? Ett annat alternativ är att flytta texten till de delar som rör åkermark. Nationell lagstiftning/tvärvillkor: Även element och verksamheter/åtgärder som är</p>	<p>Vi har strukit den meningen i basvillkorstabellen. Det finns för många olika fall för att kunna lista alla verksamheter</p>

	<p>förbjudna bör listas. Det är förvirrande när det står ”marken behandlas inte med växtskyddsmedel” i villkor för miljöersättningar samtidigt som det står under tvärvillkor att ”växtskyddsmedel bör användas korrekt”.</p> <p>Generellt gäller att lagtexten, speciellt i sista kolumnen ”Nationella lagstiftningen”, bör kortas så att endast förbudet framgår, då vissa formuleringar gör tabellen otydlig. Ett exempel är texten ”får inte användas på ängs- eller betesmark som inte är lämplig att plöja”.</p> <p>Den typen av formuleringen ger genast följdfrågan: finns det betesmarker som går att plöja? Det skapar helt enkelt oreda bland definitionerna. Tabellen är bra men den behöver förtydligas. Själva tabellen kan nog bli mycket bra på webben.</p> <p>Det vore bra om ni förtydligar vad som räknas som ”skada” med avseende på landskapselement och fornlämningar. Denna synpunkt gäller även i tabellen nationell lagstiftning.</p>	<p>eller åtgärder, det får avgöras från fall till fall.</p> <p>Skälet till att det står olika är att reglerna är formulerade olika i grundregelverket.</p> <p>Vi kan inte ändra formuleringar i tabellen då den är en del av det beslutade landsbygdsprogrammet.</p> <p>När det gäller betesmarker som ”går att plöja” så avses här de kultiverade betesmarker som inte har samma naturvärden som naturbetesmarker. För miljöersättningen torde inte detta bli något problem eftersom man aldrig får använda växtskyddsmedel på en mark med åtagande.</p>
	<p>Ekologisk produktion Vi saknar beskrivning av 4 § i bilaga 2 för ekologisk produktion/omställning till ekologisk produktion och hur avdrag ska göras i bilaga 3. (Eller är det kanske snarare en fråga om att förtydliga tabellerna?) Ni har missat en paragrafhänvisning (X § i bilaga 3)?</p>	<p>Vi antar att det är 2 kap. 4 § som frågeställaren menar. Om det inte står något särskilt tabellen ska 4§ tillämpas direkt på de fel som upprepas, till exempel oskördad areal spannmål två år i rad.</p> <p>Nej, vi hänvisar till en paragraf som ska finnas i förordningen för</p>

		landsbygdsutveckling. Denna förordning är inte klar ännu och paragrafnummer saknas därför. När den är klar kommer vi byta ut X till rätt nummer i förordningen.
Bilaga 3	<p>Länsstyrelsen i Gävleborg avdrag betesmarker och slåtterängar</p> <p>1§ Det är hårt att dra av hela ersättningen om man söker för mindre än 75 %. Kan man inte, som LRF skrev 150212, ha en avtagande skala? Det kommer bli några som kommer hamna nära gränsen på 75 %, kanske det kan finnas rimlighetsbedömning för dessa? Till exempel vid pro rata-bedömning efter sista ändringsdag, som gör att lantbrukarens areal faller under 75 %.</p> <p>Vad betyder ert svar till LRF ”100 % berör bara de skiften av åtagandet som lantbrukaren sökt utbetalning för.”? Betyder det att man inte får avdrag värt hela åtagandet, utan just de <75% man sökt för?</p> <p>Om detta avdrag kvarstår, är det mycket viktigt att det framgår tydligt på jordbruksverket.se vad som händer om man söker för mindre än 75 % av åtagandearealen. Sam Internet måste vara säkert och varna när lantbrukaren fyller i sin ansökan. Det borde kanske också finnas i Jorden någon funktion som gör att vi kan söka fram de som sökt för lite och påminna dem, före sista ändringsdag, att komplettera sin ansökan. Någon liknande funktion som åtgärdskoderna i Ararat.</p> <p>Andra meningen för samma paragraf. ” I de fall den godkända arealen är mindre än 75 % av åtagandearealen på grund av fel gröda ska avdraget vara 100 % ”. Menas med fel gröda att man t ex har sått korn i betesmarken eller att kontrollanten bedömer delar som vall?</p>	<p>I de fall lantbrukaren i sin SAM-ansökan sökt utbetalning för under 75 procent kommer detta leda till ett avdrag på 100 procent. Det innebär att lantbrukaren inte får någon utbetalning för åtagandet det aktuella året. Detta är viktigt för att kommissionen ska godkänna Sveriges förslag om variation av ansökan om utbetalning. Det kommer att finnas varningar i SAM-internet i samband med ansökan.</p> <p>I de fall den godkända arealen blir under 75 procent på grund av att marken inte är godkänd jordbruksmark vid en kontroll (och inte på grund av ansökan) ska detta endast leda till arealfel och inte påverkas av denna regel.</p> <p>I de fall den godkända arealen blir under 75 procent på grund av att det är fel gröda vid en kontroll</p>

		(exempelvis vall i en betesmark) regleras detta inte heller av denna regel. Här är det de vanliga reglerna för annan gröda som gäller och lantbrukaren kommer att få ett avdrag för området med fel gröda.
	<p>Länsstyrelsen i Skåne Betesmarker och slätterängar I konsekvensutredningen står det att igenväxning och dålig hävd är de vanligaste felen för betesmarker och slätterängar. Länsstyrelsen ifrågasätter därför att avdraget för igenväxning är satt till 50 % av ytan. Länsstyrelsen anser att det är ett allvarligt fel. Om inga särskilda skötselvillkor är uppfyllda ska det göras ett villkorsavdrag motsvarande 50 % av ersättningen. Här vill Länsstyrelsen ha ett förtydligande till varför. Är det för att till exempel de allmänna villkoren, som avbetning, kan vara uppfyllt och detta då räknas som att delar av åtagandet då är uppfyllt?</p>	<p>Procentsatserna är framtagna för att vara proportionerliga. Tanken är att det ska påverka avdraget hur många villkor som inte är uppfyllda. För betesmarker och slätterängar utgör hävden den största delen av skötseln. Igenväxning är också en viktig del av skötseln. Men den bedöms inte vara en tillräckligt stor del av skötseln för att ge ett villkorsavdrag på 100 procent. Om inga särskilda skötselvillkor är uppfyllda är tanken att avdraget ska motsvara skillnaden mellan allmän och särskild skötsel. Avdraget är därför satt till 50 procent.</p>
	<p>Skötsel av våtmarker och dammar Länsstyrelsen anser att det fortfarande är svårt att lämna synpunkter på sanktionsskalan eftersom Länsstyrelsen är osäker på vad Jordbruksverket anser att de olika kategorierna; Avdrag obetydlig omfattning – mindre omfattning – större omfattning samt allvarligt fel innebär. Länsstyrelsen anser dock att avdragen för 4 § är väl hårda. Det borde finnas lite nyanser på avdragen eftersom de olika punkterna är olika allvarliga.</p>	<p>Obetydlig omfattning till och med större omfattning är kopplade till hur stor andel av ytan eller andel av antal djur som berörs. Det finns möjlighet att använda</p>

	<p>För utsättning av fisk, kräftor eller andra djur borde det vara nolltolerans eftersom det är allvarligare än t.ex. kalkning. Länsstyrelsen vill ha en definition på allvarligt fel. Vad som är ett allvarligt fel bör framgå då det leder till hävning av åtagandet. Länsstyrelsen förutsätter att det är ett mycket allvarligt fel om åtagandet ska hävas.</p>	<p>sig av särskilda skäl till exempel i de fall lantbrukaren hade kunnat be om undantag och fått det men inte har gjort det. Vi kan inte skriva en sanktionsskala som täcker in alla tänkbara fall. Alternativet är i så fall att inte reglera alls.</p>
	<p>Länsstyrelsen ifrågasätter varför hela åtagandet måste hävas om felet räknas som allvarligt. Om en sökande har tre våtmarker och denna har misskött en av våtmarkerna, men de andra två är exemplariskt skötta anser Länsstyrelsen att det är lite väl hårt att häva hela åtagandet. Eller ska regeln tolkas som att det inte är ett allvarligt fel? Länsstyrelsen förstår att signalerna ska vara att våtmarkerna ska skötas på rätt sätt. En följd av de hårda avdragen kan vara att takten av anläggandet av våtmarker kommer minska och en konsekvens av detta är att vi inte uppnår miljömålen. Det känns lite underligt att avdragen blir lägre för § 5, särskilt för § 5a, än för § 4. Det signalerar kanske mest att avdragen för 4 § är för hårda? Att vallar och brunnar inte underhålls är betydligt allvarligare än att bryta mot de förbud som finns under 4 §. Brist på underhåll av vallar, brunnar m.m. kan ha konsekvenser både för miljönytan och för grannar.</p>	<p>Vi har tagit med i bedömningen hur stor andel i kalkylen för ersättningsnivån som villkoren utgör. Ersättningsnivån baserar sig till största delen på § 5b och därför är avdraget mer kännbart för 5b än 5a. Förbuden i 4§ sammanfaller med nationell lagstiftning och är därmed extra allvarliga att bryta mot.</p>
	<p>Lantbrukarnas Riksförbund Synpunkter om avdrag relaterade mellan bilaga 3 och 3 kap. 1 §, 5 kap 1 § och 6 kap 1 § är beskrivna i samband med synpunkter på 2 kap ovan.</p>	
	<p>Vallodling (bilaga 3) 4-5§§ Avdragen är synnerligen väl tilltagna. Hänsyn bör tas till om vallen ger tillräcklig skörd. Då detta är en miljöersättning är det viktigt att inte tvinga lantbrukare att lägga om vallen oftare än vad som är nödvändigt. Därför bör inslaget av annat än vallgröda hanteras med omsorg. Vi förstår svårigheten med att genomföra denna avvägning. Vi deltar gärna i fortsatt diskussion samt framtagande av riktlinjer för detta.</p>	<p>Är inte vallen godkänd ska ingen ersättning betalas ut. Genom tydligare regler för hur vallen ska etableras och hur vallgrödan ska se ut är det lättare att veta om vallen uppfyller kraven och lantbrukare kan då välja att ta</p>

		med de vallar som uppfyller dessa krav. Information till lantbrukare och en tydligare kontrollinstruktion ska vara en god hjälp i bedömning av vallarna.
Bilaga 5	Länsstyrelserna i E, F, G och H län Sidan 69. Om det är beslutat att enbart slåtteräng vid väglöst land ska kunna få svårtillgängliga platser bör en notis sättas i tabellen med denna förklaring. Som den utläses idag finns inget undantag utan både öar och väglöst land ingår.	Av tabellen framgår det endast vilka komplement som är möjliga att kombinera med vilken markklass. Det är i kapitel 3 som de detaljerade reglerna finns. Där framgår vilka marker som kan få ett komplement.